

EUROJUST

Vuosikertomus 2012

© Eurojust, 2013

Tämä julkaisu kattaa vuoden 2012

Catalogue number: QP-AA-13-001-FI-C

ISBN: 978-92-95084-32-2

ISSN: 1831-4406

DOI: 10.2812/52491

For enquiries:

Phone: + 31 70 412.5000

E-mail: info@eurojust.europa.eu

Website: www.eurojust.europa.eu

Vuosikertomus 2012

Eurojustin päämääränä on kehittyä keskeiseksi vaikuttajaksi ja oikeudellisen asiantuntija-avun tarjoajaksi rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa Euroopan unionissa.

Sisällysluettelo

Eurojust-päätöksen nimitystä koskeva huomautus.....	5
Lyhenteet.....	5
Alkusanat.....	7
Tiivistelmä	8
Eurojustin kymmenes vuosipäivä.....	10
<i>Nieuwe Kerkin ja Ridderzaalin juhlatilaisuudet 27. ja 28. helmikuuta 2012</i>	<i>11</i>
<i>Hänen majesteettinsa Alankomaiden kuningatar Beatrixin vierailu.....</i>	<i>11</i>
1 OPERATIIVINEN TOIMINTA.....	14
1.1 Johdanto.....	15
1.2 Eurojustin käsittelemät tapaukset.....	15
<i>Eurojustin tapausten käsittelyyn liittyviä ongelmia ja parhaita käytäntöjä</i>	<i>15</i>
<i>Koordinaatiokokoukset.....</i>	<i>17</i>
<i>Koordinaatiokeskukset.....</i>	<i>18</i>
<i>Eurojust-päätöksen 6 ja 7 artikla.....</i>	<i>18</i>
<i>Keskinäistä oikeusapua koskevat yleissopimukset.....</i>	<i>19</i>
<i>Todisteiden kokoamiseen ja hyödynnettävyyteen liittyviä ongelmia</i>	<i>20</i>
<i>Toimivaltaristiriitojen ehkäiseminen ja ratkaiseminen</i>	<i>20</i>
<i>Rikosoikeudellisten menettelyiden siirtäminen</i>	<i>20</i>
<i>Rikosrekisteritietojen vaihtaminen</i>	<i>21</i>
<i>Eurooppalainen pidätysmääräys.....</i>	<i>22</i>
<i>Jäädettämispäätökset.....</i>	<i>24</i>
<i>Menetetyksi tuomitseminen (konfiskointi) ja rikoksella saatujen varojen takaisinsaaminen.....</i>	<i>24</i>
<i>Valvotut läpilaskut.....</i>	<i>25</i>
1.3 Eurojustin toiminta EU:n kannalta keskeisten rikostapausten käsittelyssä	26
<i>Terrorismirikokset</i>	<i>26</i>
<i>Huumausainerikokset</i>	<i>26</i>
<i>Ihmiskaupparikokset.....</i>	<i>28</i>
<i>Petokset.....</i>	<i>30</i>
<i>Korruptiorikokset.....</i>	<i>30</i>
<i>Tietoverkkorikokset.....</i>	<i>31</i>
<i>Rahanpesurikokset</i>	<i>31</i>
<i>(Liikkuvat) järjestäytyneet rikollisryhmät.....</i>	<i>32</i>
<i>Laittoman maahanmuuton järjestäminen.....</i>	<i>33</i>
<i>EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset.....</i>	<i>34</i>
<i>Lapsiin kohdistuvien rikosten yhteyshenkilö Eurojustissa.....</i>	<i>35</i>
1.4 Yhteiset tutkintaryhmät.....	36
<i>Eurojust rahoittaa JIT-toimintaa.....</i>	<i>37</i>
1.5 Eurojustin käsittelemät tapaukset, joihin osallistui EU:n ulkopuolisia maita.....	38
<i>Eurojustissa toimivat EU:n ulkopuolisten maiden yhteyssyyttäjät</i>	<i>39</i>
1.6 Eurojust ja toimijaverkostot.....	40
<i>Euroopan oikeudellinen verkosto.....</i>	<i>40</i>
<i>JIT-ryhmien verkosto.....</i>	<i>40</i>
<i>Joukkotuhontarikoksiin, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin ja sotarikoksiin erikoistuneiden eurooppalaisten yhteyshenkilöiden verkosto.....</i>	<i>40</i>

2	SUHTEET EU:N VIRASTOIHIN JA KUMPPANEIHIN	42
2.1	Suhteet virastoihin	43
	<i>Euroopan parlamentti</i>	43
	<i>Euroopan unionin neuvosto.....</i>	43
	<i>Euroopan komissio</i>	43
2.2	Suhteet toimijaverkostoihin	44
	<i>Euroopan oikeudellinen koulutusverkosto.....</i>	44
	<i>EU:n jäsenvaltioiden valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoa-antava ryhmä</i>	44
2.3	EU:n virastot ja toimielimet.....	45
	<i>Europol.....</i>	45
	<i>OLAF.....</i>	45
	<i>Frontex.....</i>	46
	<i>CEPOL.....</i>	46
2.4	Suhteet kolmansiin maihin ja EU:n ulkopuolisiin organisaatioihin.....	46
3	EUROJUST-PÄÄTÖS JA TULEVAISUUS.....	48
3.1	Eurojustin vahvistamista koskevan päätöksen täytäntöönpano	49
3.2	Kuudes keskinäinen arviointikierron Eurojust-päätöksen ja Euroopan oikeudellista verkostoa koskevan päätöksen täytäntöönpanosta ja toiminnasta jäsenvaltioissa	50
3.3	Eurojustin tulevaisuutta suunnitteleva työryhmä.....	50
3.4	Eurojustin kymmenvuotiskonferenssi – operatiiviset saavutukset ja tulevat haasteet	50
4	HALLINNOLLINEN KEHITYS.....	52
4.1	Hallinnollinen kehitys.....	53
4.2	Eurojustin asiakirjojen julkisuus.....	53
5	NEUVOSTON PÄÄTELMIEN SEURANTA.....	56
	LIITE: RIKOSLAJIIN LIITTYVÄT TILASTOT VUODELTA 2012	58
	<i>Taulukko 1 – Tapausten määrän kehitys 2002–2012.....</i>	59
	<i>Taulukko 2 – Kahdenväliset/monenväliset tapaukset 2012.....</i>	59
	<i>Taulukko 3 – Avatut ja suljetut tapaukset 2003–2012</i>	60
	<i>Taulukko 4 – Tapausten luokittelu.....</i>	60
	<i>Taulukko 5 – Painopisteinä olevat rikoslajit Eurojustin käsittelemissä tapauksissa</i>	61
	<i>Taulukko 6 – Pääpainopistealueiden mukaiset rikoslajit ja muut rikoslajit Eurojustin käsittelemissä tapauksissa.....</i>	61
	<i>Taulukko 7 – Eurojustin käsittelemät tapaukset, pyyntöjä esittäneet maat.....</i>	62
	<i>Taulukko 8 – Eurojustin käsittelemät tapaukset, pyyntöjä vastaanottaneet maat</i>	62
	<i>Taulukko 9 – Koordinaatiokokouksissa käsiteltyjen tapausten määrä</i>	63
	<i>Taulukko 10 – Koordinaatiokokoukset, pyyntöjä esittäneet maat</i>	63
	<i>Taulukko 11 – Koordinaatiokokoukset, pyyntöjä vastaanottaneet maat.....</i>	64

Eurojust-päätöksen nimitystä koskeva huomautus

Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi 28 päivänä helmikuuta 2002 tehdystä neuvoston päätöksestä, sellaisena kuin se on muutettuna Eurojustin vahvistamisesta 16 päivänä joulukuuta 2008 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2009/426/YOS, käytetään vuosikertomuksessa nimitystä ”Eurojust-päätös”.

Eurojustin verkkosivustolla www.eurojust.europa.eu on luettavissa neuvoston pääsihteerin laatima Eurojust-päätöksen konsolidoitu versio.

Lyhenteet

CMS	Tapaustenhallintajärjestelmä
EAW	Eurooppalainen pidätysmääräys (<i>European Arrest Warrant</i>)
EIO	Eurooppalainen tutkintamääräys (<i>European Investigation Order</i>)
ENCS	Eurojustin kansallinen koordinaatiojärjestelmä
EPPO	Euroopan syyttäjänvirasto (<i>The European Public Prosecutor's Office</i>)
JIT	Yhteinen tutkintaryhmä (<i>Joint Investigation Team</i>)
LoR	Oikeusapupyyntö (<i>Letter of Request</i>)
MLA	Oikeusapu (<i>Mutual Legal Assistance</i>)
OCC	Päivystysjärjestelmä (<i>On-call Coordination</i>)
OCG	Järjestäytynyt rikollisryhmä (<i>Organised Criminal Group</i>)
OCTA	Järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arvio (<i>Organised Crime Threat Assessment</i>)
TE-SAT	Terrorismin tilannetta ja suuntauksia Euroopan unionissa koskeva selvitys (<i>Terrorism Situation and Trend Report</i>)
SEUT	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (Lissabonin sopimus)
THB	Ihmiskaupparikokset (<i>Trafficking in human beings</i>)

Tarvitaan vahvaa yhteistyökumppanuutta,
jotta voitaisiin entistä paremmin vastata
kansalaisten tarpeisiin ja luoda vapaampi,
turvallisempi ja oikeudenmukaisempi Eurooppa.

Alkusanat

Minulla on ilo esitellä Euroopan unionin oikeudellisen yhteistyön yksikön yhdestoista vuosikertomus, jossa esitellään Eurojustin operatiivista toimintaa, organisaatiokehitystä ja yhteistyötä vuonna 2012.

Eurojust edistyy jatkuvasti koordinoinnin ja yhteistyön tukemisessa ja lujittamisessa jäsenvaltioiden kansallisten tutkinta- ja syyttäjäviranomaisten välillä vakavien rajat ylittävien rikosten käsittelyssä.

Eurojustin ainutlaatuiset palvelut – koordinaatiokokoukset ja koordinaatiokeskukset – ovat olleet ahkerassa käytössä ja ansainneet toimijoiden arvostuksen. Toimijat ovat kokeneet niiden keventävän operaatioita, helpottavan välittömiä oikeudellisia jatkotoimia ja auttavan ratkaisemaan oikeudellisia ja käytännön vaikeuksia, joita aiheutuu eroavaisuuksista Euroopan unionin 30 oikeusjärjestelmässä.

Toinen tärkeä yhteistyökanava ovat vastavuoroisen tunnustamisen ja keskinäisen luottamuksen periaatteita noudattavat yhteiset tutkintaryhmät (JIT), joiden toiminta ja tulokset ovat kehittyneet erittäin myönteiseen suuntaan. Eurojust on ylpeä voidessaan helpottaa yhteisten tutkintaryhmien sujuvaa toimintaa niille tarjoamansa asiantuntija-avun, Eurojustissa toimivan yhteisten tutkintaryhmien verkoston sihteeristön sekä JIT-ryhmien rahoitusprojektin välityksellä.

Eurojust on pysyvästi sitoutunut EU:n kannalta keskeisten rikosten torjuntaan koordinoitulla, johdonmukaisella ja kokonaisvaltaisella tavalla sekä saattamaan tekijät oikeuden eteen yhteistyössä Europolin, muiden oikeus- ja sisäasioiden virastojen sekä oikeusalan keskeisten toimijoiden kanssa.

Huumausaine- ja ihmiskaupparikoksia koskevissa Eurojustin strategisissa raporteissa, jotka ovat saatavilla Eurojustin verkkosivustolla, tarkastellaan tietojenvaihdossa, koordinaatiossa, keskinäisen oikeusavun täytäntöönpanossa ja oikeudellisen yhteistyön välineiden soveltamisessa esille tulleita keskeisiä ongelmia ja ehdotetaan niihin ratkaisuja.

Eurojust-päätöksen tuomat muutokset parantavat Eurojustin operatiivisia valmiuksia ja sen suhteita jäsenvaltioiden toimivaltaisiin kansallisiin viranomaisiin. Toukokuussa 2012 alkanut kuudes yhteinen arviointikierros, jossa tarkastellaan Eurojust-päätöksen täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, kannustaa maita panemaan päätöksen täysimittaisesti täytäntöön ja auttaa määrittämään täytäntöönpanon puutteita ja parhaita käytäntöjä.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) voimaantulon jälkeen Eurojust on jatkanut eri foorumeilla pohdintoja Eurojustin valtuuksien mahdollisesta laajentamisesta sekä Euroopan syyttäjänviraston perustamisesta Eurojustin pohjalta.

Vuosi 2012 oli Eurojustille merkkivuosi, jonka aikana se vietti toimintansa kymmenettä vuosipäivää. Minut valittiin huhtikuussa Eurojustin puheenjohtajaksi ja Luxemburgin kansallinen jäsen Carlos Zeyen toukokuussa sen varapuheenjohtajaksi.

Kymmenen tuloksekkaan vuoden jälkeen Eurojustin toiminta näyttää päässeensä täyteen vauhtiinsa. Eurojustin puheenjohtajana luotan täysin siihen, että vankka kokemuksemme ja asiantuntemuksemme auttavat meitä löytämään ja hyödyntämään koko potentiaalimme tulevissa haasteissa.

Michèle CONINSX
Eurojustin kollegion puheenjohtaja

Tiivistelmä

Jäsenvaltiot pyysivät Eurojustin apua vakavan rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa 1 533 tapauksessa. Tapausten määrä kasvoi 6,4 prosenttia (2011: 1 441 tapausta).

Eurojustin yhteistyön koordinointiin ja helpottamiseen liittyvät tehtävät kehittyivät seuraavasti:

- ▶ Vuonna 2012 järjestettiin 194 koordinaatiokokousta, hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna (2011: 204 kokousta), mikä voi viitata siihen, että koordinaatiopalveluja käytetään tehokkaammin.
- ▶ Koordinaatiokeskuksia järjestettiin seitsemän, saman verran kuin vuonna 2011.
- ▶ Eurojustin avustuksella muodostettiin 47 uutta JIT-ryhmää, 42 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna (2011: 33 ryhmää).
- ▶ Eri koordinaatiopalvelujen yhdistetty käyttö on lisääntymässä.
- ▶ Rekisteröidyistä tapauksista 259 liittyi eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoon.

▶ Eurojustissa toimivat yhteyssyyttäjät, etenkin Norjan edustaja, osallistuivat selvästi aiempaa enemmän.

▶ EU:n kannalta keskeisiin rikoslajeihin liittyvien tapausten käsittely Eurojustissa lisääntyi vuonna 2012 seuraavilla aloilla: petokset, huumausainerikokset, (liikkuvat) järjestäytyneet rikollisryhmät, rahanpesurikokset, ihmiskaupparikokset, tietoverkkorikokset, terrorismirikokset, korruptiorikokset ja laittoman maahanmuuton järjestäminen.

▶ Eurojust laati vuonna 2012 kaksi strategista raporttia, jotka julkaistiin EU:n asiakirjoina.

- *Enhancing the work of Eurojust in drug trafficking cases*: raportissa esitetään, miten monimutkaisia toimenpiteitä korkean tason huumausainerikostapausten tutkinnan koordinaatio edellyttää;
- *Eurojust's Action against Trafficking in Human Beings: Final Report and Action Plan for 2012 – 2016*.

Kansallisten jäsenten muodostama Eurojustin kollegio, maaliskuu 2013

Istumassa vasemmalta oikealle: Laima Čekelienė (LT), João Manuel Da Silva Miguel (PT), Robert Sheehan (IE), Francesco Lo Voi (IT), varapuheenjohtaja Raivo Sepp (EE), puheenjohtaja Michèle Coninsx (BE), varapuheenjohtaja Carlos Zeyen (LU), Donatella Frendo Dimech (MT), Lampros Patsavellas (EL), Mariana Lilova (BG), Gunars Bundzis (LV)

Seisomassa vasemmalta oikealle: László Venczl (HU), Francisco Jiménez-Villarejo (ES), Jolien Kuitert (NL), Lukáš Starý (CZ), Jesper Hjørttenberg (DK), Hans-Holger Herrnfeld (DE), Harri Tiesmaa (FI), Leif Görts (SE), Frances Kennah (UK), Daniela Buruiană (RO), Sylvie Petit-Leclair (FR), Mariusz Skowroński (PL), Ingrid Maschl-Clausen (AT), Malči Gabrijelčič (SL), Ladislav Hamran (SK), Katerina Loizou (CY)

- ▶ Kuudes keskinäinen arviointikierros, jossa tarkastellaan Eurojust-päätöksen käytännön täytäntöönpanoa ja toimintaa jäsenvaltioissa, käynnistyi toukokuussa 2012, ja se päättyy vuonna 2014. Tietojen mukaan 11 jäsenvaltiota ei ollut vielä pannut Eurojust-päätöstä täytäntöön vuoden 2012 loppuun mennessä. Eurojust toivoo kuudennen keskinäisen arviointikierroksen kannustavan maita Eurojust-päätöksen täysmittaiseen täytäntöönpanoon.
- ▶ Eurojust-päätöksen sisäinen täytäntöönpano: Eurojustin kansallista koordinaatiojärjestelmää (ENCS) kehitettiin seuraavilla aloilla: suojatun sähköpostiyhteyden avaaminen, täysin toimiva päivystysjärjestelmä (OCC), tapaustenhallintajärjestelmän (CMS) kehittäminen ja pdf-älylomakkeen laatiminen 13 artiklan mukaiseen tietojenvaihtoon. Lisäksi järjestettiin ensimmäinen kansallisten yhteyshenkilöiden kokous, jossa keskusteltiin, jaettiin hyviä käytäntöjä ja kokemuksia ja tarkasteltiin ENCS-järjestelmän perustamisen edistymistä ja toimintaa jäsenvaltioissa.
- ▶ Eurojustin tulevaisuutta suunnitteleva työryhmä on toiminut vuodesta 2009. Työryhmä jatkoi Eurojustin uudistukseen liittyvää työtään pohtimalla mahdollisia hallintomalleja sekä Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien osallistumista Eurojustin toiminnan arviointiin tulevia SEUT-sopimuksen 85 artiklaan perustuvia komission ehdotuksia silmällä pitäen. Työryhmä jatkoi myös Euroopan syyttäjänviraston perustamisen valmistelua SEUT-sopimuksen 86 artiklan mukaisesti.
- ▶ Eurojustin ja komission yhteisymmärryspöytäkirja: Eurojust ja Euroopan komissio allekirjoittivat 20. heinäkuuta 2012 yhteisymmärryspöytäkirjan, jolla virallistetaan niiden välinen tietojenvaihto ja pyritään lisäämään yhteistyötä molempien etuihin vaikuttavissa asioissa.
- ▶ Hallinnollinen kehitys:
 - Eurojustin palveluksessa työskenteli vuonna 2012 yhteensä 45 syyttäjäviranomaista, tuomaria ja poliisia, joilla oli säännöllinen työpaikka Eurojustin toimipaikassa Haagissa.
 - Eurojustin vuoden 2012 budjetti oli 32 967 000 euroa; budjetista toteutui 98 prosenttia.
 - Eurojustin taloudellisesti tukemien yhteisten tutkintaryhmien (JIT) määrä lähes kaksinkertaistui vuodesta 2011: tukea sai 62 JIT-ryhmää, joihin osallistui 22 jäsenvaltiota.

Eurojustin kymmenes vuosipäivä

Nieuwe Kerkin ja Ridderzaalin juhlatilaisuudet 27. ja 28. helmikuuta 2012

Eurojust vietti 28. helmikuuta 2012 kymmenettä vuosipäiväänsä, ja tärkeää virstanpylvästä juhlistettiin kahdella tapahtumalla. Nieuwe Kerkissä Haagissa järjestettiin 27. helmikuuta 2012 ALUMNIGHT-juhla. Paikalla oli eri maiden suurlähettiläitä, oikeusministeriä sekä neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin korkea-arvoisia edustajia. Tilaisuudessa haastateltiin Eurojustin kollegion nykyisiä ja entisiä puheenjohtajia, kansallisia jäseniä ja hallinto-henkilöstöä, jotka ovat vaikuttaneet merkittävästi Eurojustin kehitykseen. Lisäksi näytettiin Eurojustin ensimmäinen esittelyvideo ja vihittiin käyttöön uusi verkkosivusto.

Seuraavana aamuna ennen EU:n neuvoston puheenjohtajamaan Tanskan johdolla pidettyä oikeus- ja sisäasioiden ministerien epävirallista tapaamista korkea-arvoiset viranomaiset esittivät Eurojustille kunnianosoituksensa Ridderzaalissa, Haagin historiallisessa ritarisalissa. Puhujina olivat Hänen majesteettiaan kuningatar Beatrixia edustanut Alankomainen oikeusministeri HE IW Opstelten, Tanskan oikeusmi-

nisteri Morten Bødskov, Haagin kaupunginjohtaja JJ van Aartsen, Eurojustin puheenjohtaja Aled Williams, EU:n terrorismintorjunnan koordinaattori Gilles de Kerchove, EU:n ihmiskaupan torjunnan koordinaattori Myria Vassiliadou ja oikeus- ja kansalaisasioista sekä perusoikeuksista vastaavaa komission varapuheenjohtajaa Viviane Redingiä edustanut Euroopan komission oikeusasioiden pääosaston pääjohtaja Françoise Le Bail.

Avajaisjuhlallisuuksien jälkeen pidettiin lehdistötilaisuus, johon osallistuivat Eurojustin puheenjohtaja Aled Williams, varapuheenjohtajat Michèle Coninx ja Raivo Sepp sekä Morten Bødskov, Gilles de Kerchove ja Françoise Le Bail.

Avajaistilaisuutta seuranneen oikeus- ja sisäasioiden ministerien epävirallisen tapaamisen aiheena oli *"Eurojustin keskeiset saavutukset ja toiminnan kehittäminen: kuinka lujittaa Eurojustin roolia jäsenvaltioiden tutkinta- ja syyttäväviranomaisten välisessä oikeudellisessa yhteistyössä"*.

Hänen majesteettinsa Alankomaiden kuningatar Beatrixin vierailu

Kymmenvuotisjuhlallisuuksien yhteydessä Eurojustin puheenjohtajalla Michèle Coninxilla oli 26. syyskuuta 2012 kunnia isännöidä Hänen majesteettinsa Alankomaiden kuningatar Beatrixin vierailua Eurojustissa. Kuningatar tapasi kollegion kansallisia jäseniä ja yhteyshenkilöinä toimivia syyttäjiä sekä Eurojustin hallintovirkamiehiä, ja hänelle

ojennettiin lahjaksi teetetty lasinen muistoesine. Vierailuohjelmaan sisältyi useita Eurojustia ja sen historiaa käsitteleviä esityksiä sekä tapausesimerkkein esittelyä. Kuningatar osoitti olevansa hyvin perillä Eurojustin työstä ja Euroopan unionin haasteista vakavan rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa.

Operatiivinen toiminta

1.1 Johdanto

Eurojustin toiminnan painopisteet vuodeksi 2012 perustuvat neuvoston päätelmiin järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevista EU:n painopisteistä vuosiksi 2011–2013. Neuvoston keskeisiksi määritettäviä rikoslajeja ovat terrorismirikokset, huumausainerikokset, ihmiskauppa, petokset, korruptiorikokset, tietoverkkorikokset (kuten lasten hyväksikäytökuvien levitys), rahanpesurikokset, järjestäytynyt rikollisuus (kuten liikkuvat (kiertävät) järjestäytyneet rikollisryhmät), laittoman maahanmuuton järjestäminen ja EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset. Jäljempänä luvussa on tietoja Eurojustin osallistumisesta näihin rikoslajeihin liittyvien tapausten käsittelyyn, käsittelyssä esille tulleista esteistä ja parhaista käytännöistä sekä huomioita yksikön strategisista aloitteista ja toimenpiteistä.

Vuonna 2012 Eurojust avusti jäsenvaltioita 1 533 rekisteröidyssä tapauksessa, mikä oli 6,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2011. Niistä 20 prosenttiin osallistui kolme jäsenvaltiota tai useampia. Noin 78 prosenttia tapauksista koski EU:n kannalta keskeisiä rikoslajeja. Muista tapauksista suurin osa liittyi muihin kuin Eurojust-päätöksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin rikoksiin (eli tapauksiin, joiden selvittämiseen jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset pyysivät Eurojustin apua Eurojust-päätöksen 4 artik-

lan 2 kohdan mukaisesti), sekä henkeen, ruumiilliseen koskemattomuuteen ja henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuviin rikoksiin. Vuosikertomuksen liitteessä I on rikoslajeittain esitettyjä tilastotietoja tapausten käsittelystä ja jäsenvaltioiden osallistumisesta.

Toimijoiden mukaan yksi Eurojustin tärkeimmistä palveluista ovat kokoukset, joita järjestetään poliisi- ja oikeusviranomaisten koordinoimiseksi. Vuonna 2012 tällaisia koordinaatiokokouksia järjestettiin 194, hieman edellisvuotta vähemmän (2011: 204 kokousta), mikä viittaa siihen, että koordinaatiopalveluja käytetään aiempaa tehokkaammin. Noin 55 prosenttiin koordinaatiokokouksista osallistui kolme jäsenvaltiota tai useampia. Niistä 89 prosentissa käsiteltiin keskeisiä rikoslajeja.

Vuoden 2011 tapaan Eurojust järjesti vuonna 2012 seitsemän koordinaatiokeskuskokousta.

Eurojustin avustuksella muodostettiin 47 uutta JIT-ryhmää, 42 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna (2011: 33 ryhmää). Eurojustin taloudellisesti tukemien JIT-ryhmien määrä lähes kaksinkertaistui vuodesta 2011: rahoitusta myönnettiin yhteensä 62 ryhmälle.

1.2 Eurojustin käsittelemät tapaukset

Eurojustin tapausten käsittelyyn liittyviä ongelmia ja parhaita käytäntöjä

Eurojust on pysyvästi sitoutunut ratkomaan vakaaviin rajat ylittäviin rikostapauksiin liittyviä ongelmia, mikä heijastui tapausten käsittelyyn vuonna 2012. Eurojust helpotti oikeudelliseen yhteistyöhön liittyvien pyyntöjen täytäntöönpanoa ja niitä koskevaa päätöksentekoa ja auttoi jäsenvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia ratkaisemaan tutkinta- ja syytetoi-miin liittyviä oikeudellisia ja käytännön esteitä.

Jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien eroista ja todisteiden hyödynnettävyyteen – etenkin telekuuntelun alalla – liittyvien sääntöjen erilaisuudesta aiheutuu edelleen oikeudellisia esteitä. Jäsenvaltioiden erilai-

set kotietsinnöissä ja todistajien kuulemisessa noudatettavat menettelyt ja tietojen säilyttämistä koskevat säännöt ovat aiheuttaneet ongelmia etenkin tietoverkkorikosten, mutta myös muiden järjestäytyneen rikollisuuden muotoihin liittyvien tapausten osalta. Nämä ongelmat voidaan ratkaista koordinoimalla yhteistyötä jo tutkinnan alkuvaiheessa, jolloin voidaan selittää menettelysäännöt ja näyttövaatimukset kaikille osapuolille ja valmistella tarvittavat oikeusapupyynnöt.

Muita, lähinnä käytännön ongelmia aiheuttivat (i) niiden kansallisten viranomaisten selvittäminen, jotka hyväksyvät rajat ylittävän tarkkailun ja valvotut läpikäskut; (ii) hankaluudet koordinaatiokokousten järjestämisessä, koska kansalliset viranomaiset aset-

tavat kotimaan työt tärkeysjärjestyksessä etusijalle; (iii) kansallisten viranomaisten vaikeudet hankkia kaupparekisteritietoja etenkin rahoitus- ja talousrikkapauksissa; ja (iv) vaikeudet saada muut jäsenvaltiot aloittamaan rinnakkaiset tutkintatoimet tai toimittaa näille riittävää tai hyödynnettävissä olevaa näyttöä tällaisen tutkinnan aloittamiseen.

Jäsenvaltioiden keskinäisestä oikeusavusta rikossioissa tehdyn yleissopimuksen (MLA 2000) 7 artiklan ja siihen liittyvän pöytäkirjan (2001) nojalla oma-aloitteisesti toimitettuja tietoja ei välttämättä kelpuuteta perusteeksi tutkinnan aloittamiseen vastaanottajavaltiossa, koska sen poikkeavat näyttövaatimukset voivat johtaa todisteiden hylkäämiseen oikeudenkäynnissä.

Belgiassa eräästä kuorma-autosta varastettiin vuonna 2011 yhteensä miljoonan Englannin punnan arvosta jalometalleja (29 kg kultaa ja 160 kg hopeaa). Kuljettaja väitti joutuneensa aseellisen ryöstön kohteeksi. Kuorma-auto oli matkalla Sveitsistä Belgian kautta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tosiasiassa kuljettaja kuului järjestäytyneeseen rikollisryhmään, joka oli suunnitellut lastin anastamisen.

Tapauksessa syntyi toimivaltaristiriita, kun epäillyistä kolme otettiin kiinni Belgiassa ja loput löytyivät Yhdistyneestä kuningaskunnasta. Ongelma ratkaistiin Eurojustissa järjestetyssä koordinaatiokokouksessa. Belgian ja Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset pääsivät sopimukseen siitä, että kaikki epäilty asetettaisiin syytteeseen Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Epäiltyjen pidätysten jälkeen tehtiin JIT-sopimus, jonka perusteella Yhdistyneen kuningaskunnan ja Belgian viranomaiset voivat vaihtaa todisteita ja ryhtyä nopeasti toimiin vielä vapaana olevien epäiltyjen kiinni ottamiseksi. Yhdistyneen kuningaskunnan syyttäjä- ja poliisiviranomaisten, Belgian poliisin ja Eurojustin tiiviillä yhteistyöllä varmistettiin, että kaikki syylliset joutuivat vastuuseen teoistaan.

Kuusi vastaajaa tuomittiin joulukuussa 2012 yhteensä 23,5 vuoden vankeusrangaistuksiin.

Jatkuvia ongelmia aiheuttaa keskinäistä oikeusapua (MLA) koskevien pyyntöjen täytäntöönpanon viivästyminen eri syistä. Toisinaan viivästyminen johtuu poikkeavista tietovaatimuksista, eikä oikeusapua koskevien pyyntöjen täytäntöönpano onnistu, ennen kuin toiselta maalta saadaan lisätietoja ja selvityksiä. Joissakin tapauksissa täytäntöönpanoa viivästyttävät monelta eri taholta tulevat samanaikaiset pyynnöt, virheelliset käännökset, keskitetyn tietokannan puuttuminen ja joidenkin jäsenvaltioiden pitkät täytäntöönpanomenettelyt. Joissakin tapauksissa Eurojust on avustanut keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen laatimisessa ja toimittamisessa ja oikean kansallisen vastaanottavan viranomaisten selvittämisessä sekä neuvonut pyynnön esittänyttä ja vastaanottanutta maata näyttövaatimuksissa.

Toistuvana ongelmana eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanossa on kieltäytyminen henkilön luovuttamisesta, jos täytäntöönpaneva viranomainen katsoo, ettei poissaolevana (*in absentia*) tuomittavalle henkilölle todennäköisesti anneta mahdollisuutta uuteen oikeudenkäyntiin.

Muita ongelmia, jotka voivat viivästyttää eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa, ovat rikosten erilaiset määritelmät, lisätietopyynnöt ja käännösongelmat. Eurojust on helpottanut pyynnön esittäneen ja täytäntöönpanevan jäsenvaltion yhteydenpitoa ja auttanut selvittämään rikosten määritelmää eri maissa.

Vaikeuksia voi aiheuttaa myös se, etteivät kansalliset viranomaiset anna Eurojustille riittävästi palautetta apupyynnöiden tuloksista ja tapauksen ratkaisusta, mikä vaikeuttaa Eurojustin koordinoinnin tai JIT-ryhmän toiminnan arviointia.

Eurojust avustaa myös pakkotoimien, kuten etsintälupien ja pidätysmääräysten koordinoinnissa sekä luomalla suorat yhteydet kahden- ja monenvälisissä tapauksiin osallistuvien kansallisten viranomaisten välille. Eurojust tarjoaa niille avoimen viestintäkanavan ja toimii välittäjänä muun muassa auttamalla ehkäisemään toimivaltaristiriitoja. Sen nopea toiminta voi johtaa keskinäistä oikeusapua koskevan pyynnön välittömään täytäntöönpanoon.

Eurojust helpottaa tietojenvaihtoa koordinaatiokokouksilla sekä rahoittamalla ja tukemalla JIT-ryhmien perustamista ja toimintaa. Molemmat ovat osoittautuneet erittäin tehokkaiksi välineiksi monimutkaisten rikostapausten käsittelyssä.

Koordinaatiokokoukset

Vuonna 2012 Eurojust järjesti koordinaatiokokouksia 194 tapauksen käsittelyssä. Tästä mekanismista oli paljon hyötyä kansallisille viranomaisille tapauksissa, joihin osallistui muita jäsenvaltioita tai kolmansia maita. Koordinaatiokokouksia pidetään monista eri syistä, joista tärkein on tietojenvaihto tapauksen käsittelyyn osallistuvien jäsenvaltioiden välillä. Tietojenvaihdosta on merkittävästi etua, sillä sen perusteella jäsenvaltiot voivat aloittaa tutkimuksen, saada tietoa mahdollisista rinnakkaisista tutkintatoimista muissa jäsenvaltioissa, koota todisteita, ylittää kieliesteet ja rakentaa keskinäistä luottamusta.

Koordinaatiokokousten avulla voidaan myös helpottaa ja/tai koordinoita oikeusapupyyntöjen täytäntöönpanoa, jolloin esimerkiksi varojen jäljittäminen ja jäädyttäminen on yksinkertaisempaa. Lisäksi ko-

kouksissa saatetaan pyytää apua kolmansilta mailta, koordinoita käynnissä olevia tutkintatoimia tai suunnitella osallistuville maille yhteinen tutkintastrategia. Joissakin tapauksissa tavoitteena voi olla sopia konkreettisesta työnjaosta osallistuvien kansallisten viranomaisten välillä tai päästä yhteisymmärrykseen siitä, minkä maan viranomaisilla on paras asema käynnistää syytetoimet.

Koordinaatiokokoukset ovat erityisen tärkeitä siksi, että maat voivat suunnitella yhteisiä toimia ja sopia JIT-ryhmän perustamisesta, ja tätä mahdollisuutta käytettiin usein myös vuonna 2012. Jäsenvaltioiden viranomaisten lisäksi koordinaatiokokouksiin osallistuu tarvittaessa kolmansien maiden ja EU:n virastojen (esim. Europol ja OLAF) edustajia. Vuonna 2012 kolmansien maiden edustajia osallistui 49 koordinaatiokokoukseen. Europol osallistui 85:een ja OLAF viiteen kokoukseen.

Ranskan viranomaiset alkoivat tutkia Eurojustin avustuksella albanialaista järjestäytynyttä rikollisryhmää, joka kuljetti heroiniä ja kokaiinia Alankomaiden, Ranskan ja Albanian välillä. Ryhmällä oli avunantajia Belgiassa ja muissa Ranskasta Albaniaan johtavalla reitillä sijaitsevista maista (Italiassa, Sveitsissä, Espanjassa ja mahdollisesti myös Kreikassa). Tarkkailupyyntöjä lähetettiin ja pantiin täytäntöön.

Eurojust isännöi kolmea koordinaatiokokousta, joissa vaihdettiin tietoja, koordinoitiin tarkkailupyyntöjen täytäntöönpanoa ja keskusteltiin mahdollisista rikossyytteiden päällekkäisyyteen (*ne bis in idem*) liittyvistä kysymyksistä. Tapaamisten tuloksena sovittiin samanaikaisista operaatioista Alankomaissa, Belgiassa, Ranskassa ja Sveitsissä. Yhteisten toimien perusteella tutkijat saivat selville, että rikollisryhmä suunnitteli huumeiden kuljetusta Alankomaista Ranskaan.

Maaliskuussa 2012 Eurojustissa järjestettiin koordinaatiokeskus, jonka tavoitteena oli varmistaa sujuva tietojenvaihto samanaikaisten toimien aikana Europolin antaessa analyttistä tukea. Laittomaan huumausainekauppaan osallistuneita henkilöitä pidätettiin ja aineita takavarikoitiin. Yhteisen operaation johdosta käynnistettiin myöhemmin lainvalvontatoimia, jotka johtivat 17 pidätykseen, useisiin kotietsintöihin Ranskassa ja Alankomaissa sekä 12 heroini- ja kokaiinikilon takavarikointiin.

Italian viranomaiset olivat tarkkailleet samaa järjestäytynyttä rikollisryhmää noin vuoden verran tiiviissä yhteistyössä Ranskan ja Alankomaiden poliisin kanssa ja käynnistivät operaation Italian alueella toukuussa 2012. Operaatio johti 13 eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon, ja sen tuloksena takavarikoitiin 15 kiloa kokaiinia ja 4 kiloa heroiniä.

Nopean ja joustavasti organisoidun rikollisryhmän kiinni ottaminen vaati tiivistä tietojenvaihtoa toimivaltaisten kansallisten viranomaisten ja erityisesti yhteistyöhön osallistuneiden maiden tutkintaelinten välillä. Eurojust helpotti niiden ympärivuorokautista tietojenvaihtoa, joka kesti noin kaksi viikkoa.

Koordinaatiokeskukset

Koordinaatiokeskukset mahdollistavat tietojen reaaliaikaisen toimittamisen ja koordinoinnin viranomaisten kesken, ja pidätyksissä, kotietsinnöissä ja todistajien kuulemisessa saatuja tietoja voidaan tarkastella välittömästi.

Koordinaatiokeskukset paitsi mahdollistavat eurooppalaisten pidätysmääräysten, oikeusapupyyntöjen ja jäädyttämispäätösten koordinoitun täytäntöönpanon oikeusviranomaisten välillä myös helpottavat kansallisten oikeusviranomaisten päätöksentekoa paikalla ja auttavat niitä reagoimaan välittömästi koordinaatiokeskuksen välittämiin uusiin tietoihin. Koordinaatiokeskukset perustettiin vuonna 2011 uudeksi välineeksi rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaan EU:n tasolla, ja niiden kehittämistä ja käyttöä jatkettiin vuonna 2012.

Vuoden 2011 tapaan Eurojustissa järjestettiin seitsemän koordinaatiokokousta Ranskan (3 kokousta), Suomen (1), Italian (1), Alankomaiden (1) ja Yhdistyneen kuningaskunnan (1) aloitteesta. Ne käsitelivät seuraavia rikoksia: laitton maahantulo (3), ihmiskauppa (1), huumausainerikokset (1), lapsipornografia (1) ja lannoitekauppaan liittyneet veropetokset (1).

Kolme koordinaatiokeskusta perustettiin tapauksissa, joissa JIT-ryhmä oli jo toiminnassa. JIT-ryhmien toimintaan yhdistettyinä koordinaatiokeskukset helpottivat yhteistyön koordinaatiota eri osallistujamaiden viranomaisten kesken ja auttoivat selvittämään tietoaaukkoja ja tehostamaan entisestään kansallisten viranomaisten välistä yhteistyötä myös tapauksissa, joissa toimia koordinoitiin jo JIT-ryhmän kautta.

Yhteistyötä kolmansien osapuolten, kuten Europolin kanssa lisättiin. Europol osallistui kuuteen seitsemästä koordinaatiokeskuksesta ja tuki samanaikaisia operaatioita vertaamalla, analysoimalla ja yhdistelemällä keskukseen saapuvia tietoja. Myös Sveitsi ja Interpol osallistuivat aktiivisesti Eurojustin koordinaatiokeskusten toimintaan vuonna 2012.

Eurojust-päätöksen 6 ja 7 artikla

Eurojust-päätöksen 6 ja 7 artiklan perusteella yksittäiset kansalliset jäsenet ja kollegio voivat antaa toimivaltaisille kansallisille viranomaisille tapausten käsittelyä koskevia suosituksia. Suositukset ovat hyvä esimerkki jatkuvasta, päivittäisestä vuoropuhelusta,

jota kollegion jäsenet ja kansalliset viranomaiset käyttävät operatiivisten tapausten käsittelyssä. Ne perustuvat usein oikeusapupyynnössä annettuihin tai koordinaatiokokouksessa tai kansallisten viranomaisten kanssa käydyissä epävirallisissa keskusteluissa saatuihin tietoihin. Koordinaatiokokoukset ovat yksi eniten käytetyistä yhteistyökanavista.

Suositukset ovat yleensä epävirallisia. Seuraavat luvut eivät siten anna kattavaa kuvaa laadittujen suositusten määrästä, sillä ne viittaavat ainoastaan tapauksiin, joissa jäsenvaltion prosessioikeus edellytti oikeusviranomaisten päätösten virallista kirjausketjua.

Vuoden 2012 aikana rekisteröitiin yhdeksän Eurojust-päätöksen 6 artiklaan perustuvaa virallista suositusta, ja kansalliset viranomaiset ovat noudattaneet niitä kaikissa tapauksissa.

Pyynnöt harkita tutkinta- ja syytetoimenpiteisiin ryhtymistä – 6(1)(a)(i) artikla

Italian viranomaiset esittivät kaksi 6(1)(a)(i) artiklaan perustuvaa pyyntöä.

Toimivaltaisia viranomaisia pyydetään hyväksymään, että jollakin niistä on parhaat edellytykset tiettyjen rikosten tutkinta- tai syytetoimiin – 6(1)(a)(ii) artikla

Espanjan viranomaiset esittivät kaksi pyyntöä tämän säännöksen perusteella.

Toimivaltaisia viranomaisia pyydetään koordinoimaan tapaukseen liittyvien jäsenvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia – 6(1)(a)(iii) artikla

6(1)(a)(iii) artiklan perusteella esitettiin yksi pyyntö. Espanjan viranomaiset pyysivät järjestämään Belgian viranomaisten kanssa koordinaatiokokouksen rikoksella saatujen varojen takaisin saamiseksi eräässä järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja rahanpesuun liittyvässä tapauksessa.

Pyyntö toimittaa kansallisen jäsenen toiminnan edellyttämiä tietoja – 6(1)(a)(v) artikla – ja pyyntö ryhtyä muihin toimiin, joita tutkinta- tai syytetoimet edellyttävät – 6(1)(a)(vii) artikla

Kolme pyyntöä perustui 6(1)(a)(v) ja 6(1)(a)(vii) artiklaan. Espanjan viranomaisia pyydettiin avustamaan tietojen toimittamista ja muita tutkintatoimia (epäiltyjen ja uhrien kuulemista) Belgiassa sattuneessa petos- ja euroväärennöstapauksessa.

Espanjan viranomaisia pyydettiin tekemään kotietsintöjä ja käynnistämään 6(1)(a)(vi) artiklassa tarkoitetut tutkintatoimet petos-, väärennös- ja rahanpesurikokseen liittyvässä tapauksessa.

Keskinäistä oikeusapua koskevat yleissopimukset

Yleissopimus jäsenvaltioiden keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa (MLA 2000 yleissopimus) ja neuvoston yleissopimus jäsenvaltioiden keskinäisestä avusta rikosasioissa ja siihen liittyvät pöytäkirjat (MLA 1959 yleissopimus) ovat edelleen tärkeimmät Euroopan unionin oikeudellisessa yhteistyössä käytetyt oikeusperusteet. Niiden soveltamiseen suhtaudutaan yleensä myönteisesti ja niitä pidetään tehokkaina.

Jatkuvasti aiheutuu kuitenkin ongelmia siitä, että kaikki jäsenvaltiot eivät ole ratifioineet MLA 2000 yleissopimusta. Tämä ei kuitenkaan välttämättä ole este esimerkiksi JIT-ryhmän perustamiselle, jos jäsenvaltio on pannut täytäntöön JIT-ryhmiä koskevan puitepäättöksen, tai todistajien kuulemiselle video-neuvottelujen kautta, koska se voidaan tehdä myös vuoden 1959 yleissopimuksen tai vastavuoroisuusperiaatteen nojalla ja/tai jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön salliessa.

Telekuuntelu ja rajojen yli tapahtuva tarkkailu, omaaloitteista tietojenvaihtoa koskevien säännösten riittämätön tai puutteellinen soveltaminen ja kiireellisissä pyynnöissä määräajan ilmoittamatta jättäminen aiheuttavat edelleen vaikeuksia, ja niissä olisi vielä saatava aikaan parannuksia.

Käytännön ongelmia voi seurata myös siitä, että pyyntö ei sisällä täytäntöönpanevan maan lainsäädännön edellyttämiä tietoja, mikä voi aiheuttaa epäselvyyksiä ja pyyntö jää panematta täytäntöön. Lisäongelmia yleissopimusten soveltamisessa voi syntyä siitä, ettei pyyntöjen täytäntöönpanolle ole asetettu määräaikaa tai että pyynnön käsittelyn etenemisestä ei anneta tietoja. Tilanne on erityisen ongelmallinen kiireellisissä tapauksissa, joissa epäilty ovat tutkintavankeudessa, tai tapauksissa, joissa muiden kanavien käyttäminen ei tuottaisi tulosta tiukan määräajan vuoksi. Näissä tapauksissa kansalliset viranomaiset ovat pyytäneet Eurojustia ottamaan epävirallisesti yhteyttä toisen maan viranomaisiin, mikä on usein nopeuttanut menettelyä merkittävästi. Käytännön suosituksena on, että syyttäväviranomaiset ilmoittaisivat kiireellisissä

oikeusapupyynnöissä selkeästi kansalliset määräaikaansa ja sen, mihin mennessä pyyntö olisi pantava täytäntöön.

Bulgariassa ja Espanjassa toiminut järjestäytynyt rikollisryhmä pakotti pääasiassa bulgarialaisia uhreja prostituutioon Espanjassa. Bulgarialaiset rikoskumppanit houkuttelivat uhreja heikossa asemassa olevista väestöryhmistä lupamalla heille työtä ulkomailta. Uhrit kuljetettiin Espanjaan ja heiltä vietiin passit. Rikollisryhmän Espanjassa toimiva haara pakotti uhrit työskentelemään prostituoituina Espanjassa uhkailemalla ja käyttämällä fyysistä väkivaltaa.

Tutkinta käynnistyi, kun yksi uhreista pääsi pakoon ja otti yhteyttä Madridissa sijaitsevaan Bulgarian suurlähetystöön, joka teki välittömästi ilmoituksen Espanjan viranomaisille. Nämä aloittivat tutkinnan, jonka päätteeksi rikollisryhmän toiminta lopetettiin Espanjassa. Molempien maiden oikeusviranomaiset ryhtyivät syytetöimiin tekijöitä vastaan, ja koska molemmat lähetivät toisilleen keskinäistä oikeusapua koskevia pyyntöjä, Espanjan viranomaiset rekisteröivät tapauksen Eurojustin käsiteltäväksi saadakseen apua toimien koordinoinnissa.

Eurojustissa pidettiin koordinaatiokokous, jossa maiden valtuuskunnat saattoivat keskustella suoraan tutkintatoimien etenemisestä. Kokouksessa päästiin sopimukseen useista tärkeistä kysymyksistä. Molemmat maat huolehtivat siitä, että vireillä olleet pyynnöt pantiin nopeasti täytäntöön. Rikossyytteiden päällekkäisyys (ne bis in idem) estettiin sopimalla selkeästä työnjaosta rikosoikeudellisissa menettelyissä. Bulgaria keskittyi rahanpesua koskeviin syytteisiin, ja Espanja tuki bulgarialaisten viranomaisten työtä toimittamalla niille todisteita tutkinnan kohteena olleen ryhmän järjestäytyneestä luonteesta. Espanja puolestaan otti ajaakseen ihmiskauppaa ja seksuaalista hyväksikäyttöä koskevat syytteet, joiden tueksi Bulgarian viranomaiset ottivat lausuntoja alueellaan oleskelleilta todistajilta. Lisäksi Bulgaria käynnisti todistajansuojeluohjelman erään Espanjassa asuvan uhrin perheelle.

Eurojustin osallistuminen tapausten käsittelyyn auttoi luomaan vankan perustan maiden syytetöimien eteenpäin viemiselle.

Todisteiden kokoamiseen ja hyödynnettävyyteen liittyviä ongelmia

Kuten jo vuoden 2011 kertomuksessa todettiin, todisteiden kokoamista, hyödynnettävyyttä ja luovuttamista koskevat säännöt ovat eri maissa erilaiset, mikä vaikeuttaa vakavan rajat ylittävän rikollisuuden tehokasta torjuntaa. Tietojen säilyttämistä koskevien sääntöjen erilaisuus aiheuttaa jatkuvasti enemmän ongelmia erityisesti verkkorikostapauksissa ja muissa sellaisissa rikoksissa, joissa epäilty pitävät yhteyttä tietoliikenteen välityksellä. Näissä tapauksissa on tärkeää toimia mahdollisimman nopeasti etenkin, jos tietojen säilytysaika on hyvin lyhyt.

Todisteiden vastaanottamista koskevat kansalliset säännökset vaihtelevat. Niiden välillä luoviminen edellyttää eri maiden oikeusjärjestelmien tuntemusta, ja näissä tilanteissa Eurojustin palveluista voi olla erityisen paljon hyötyä. Eräässä tapauksessa Slovenian kansalaista puolustanut asianajaja väitti, etteivät tekijän tunnistamiseksi Saksassa tehdyssä kansainvälisessä operaatiossa kerätyt todisteet olleet Saksan lainsäädännön mukaisia, joten slovenialainen tuomioistuim ei voinut hyväksyä niitä. Eurojust auttoi Slovenian oikeusviranomaisia hankkimaan tietoa asiaa koskevista Saksan rikosprosessioikeuden säännöksistä. Suora tietojenvaihto ja oikeusjärjestysten erojen vertailu koordinaatiokokouksissa ja JIT-ryhmissä auttavat usein ehkäisemään hankaluuksia ja ratkaisemaan todisteiden keräämiseen ja hyödynnettävyyteen liittyvät ongelmat.

Todisteiden keräämistä ja hyödynnettävyyttä koskevien kansallisten sääntöjen asettaminen muiden jäsenvaltioiden saataville on edistänyt tiedonjakoa ja poistanut yhteistyön esteitä. Eurojust voi tarjota näissä kysymyksissä asiantuntija-apua ja tiedottaa parhaista käytännöistä.

Toinen Eurojustin JIT-ryhmien perustamiseen liittyvä hyvä käytäntö on sisällyttää JIT-sopimukseen todisteiden hyödynnettävyyttä ja tietojen esittämistä koskevia velvoitteita, jotka auttavat ehkäisemään ongelmia myöhemmässä vaiheessa.

Eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin tuleva hyväksyminen saattaa auttaa ratkaisemaan näissä kysymyksissä ilmeneviä vaikeuksia.

Toimivaltaristiriitojen ehkäiseminen ja ratkaiseminen

Eurojust on vain harvoissa tapauksissa käyttänyt virallisia toimivaltuuksiaan positiivisten tai negatiiv-

visten toimivaltaristiriitojen ehkäisemiseen ja ratkaisemiseen.

Tilanteet, joissa kaksi jäsenvaltiota tai useampi jäsenvaltio on tapauksessa toimivaltainen kansallisen lainsäädäntönsä perusteella, ovat edelleen yleisiä; Eurojust on useimmiten auttanut selvittämään tällaiseen tilanteeseen liittyviä ongelmia rekisteröimättä virallista pyyntöä kyseiselle jäsenvaltiolle. Koordinaatiokokoukset ovat nekin osoittautuneet hyödylliseksi välineeksi, joka mahdollistaa rinnakkaisiin tutkintatoimiin osallistuvien toimivaltaisten viranomaisten väliset keskustelut ja sopimukset jo varhaisessa vaiheessa. Toisinaan myös tiedonpuute voi vaikeuttaa toimivaltaristiriitojen ehkäisemistä. Parhaina käytäntöinä pidetään toisiinsa liittyvien tutkintatoimien kohteen selkeää rajaamista sekä koordinaatiokokousten valmistelun ja analyysin aloittamista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Eurojust ehkäisee toimivaltaristiriitoja kannustamalla toimijoita epäviralliseen näkemystenvaihtoon jo tapauksen käsittelyn varhaisessa vaiheessa. Aihetta on käsitelty perusteellisesti vuosikertomuksessa 2003, jossa esitetään kirjalliset ohjeet siitä, missä maassa tutkintatoimet kannattaa aloittaa.

Eurojust on auttanut selvittämään myös negatiivisia toimivaltaristiriitoja, joissa yksikään jäsenvaltio ei myönnä, että sillä on parhaat edellytykset tutkinta- ja/tai syytetoimiin. Kollegio hyväksyi heinäkuussa 2012 *Eurojust-päätöksen 7 artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista koskevat ohjeet*, joissa määritetään kollegiossa noudatettava hallintomenettely tapauksissa, joissa ilmenee toimivaltaristiriitoja ja oikeudellista yhteistyötä koskevien pyyntöjen ja päätösten täytäntöönpanoon liittyviä toistuvia hylkäämisiä tai vaikeuksia, myös vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamiseen tarkoitettujen välineiden osalta.

Rikosoikeudellisten menettelyiden siirtäminen

Rikosoikeudellisten menettelyiden siirtämisessä yleisimmin käytetyt oikeusperusteet ovat edelleen Euroopan neuvoston yleissopimus rikosoikeudenkäynnin siirtämisestä (1972) ja MLA 1959 yleissopimus (artikla 21) yhdistettynä MLA 2000 -yleissopimuksen artiklan 6(1) viimeiseen kappaleeseen. Osa jäsenvaltioista soveltaa lisäksi kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneitten kansakuntien yleissopimusta (2000, artikla 21). Eri oikeusperusteiden käyttäminen eri maissa voi johtaa oikeudellisiin ongelmiin, joihin pyydetään Eurojustin apua.

Eurojust auttaa viranomaisia helpottamalla jäsenvaltioiden välisiä epävirallisia yhteyksiä ja tarkistamalla siirron mahdollisuuden epävirallisesti ennen virallisen pyynnön esittämistä. Toisinaan oikeuskäsittelyn siirtämisestä päätetään koordinaatiokokouksessa sovittaessa siitä, millä valtiolla on toimivalta nostaa syyte kyseisestä rikoksesta. Itse siirto tapahtuu antamalla ja panemalla täytäntöön eurooppalainen pidätysmääräys ja tarvittaessa oikeusapupyyntö.

Oikeuskäsittelyn siirtäminen voi kuitenkin osoittautua hankalaksi eri syistä. Kootun näytön on oltava hyödynnettävissä siirtopyynnön kohteena olevassa jäsenvaltiossa (katso kohta 1.2.6, *Todisteiden kokoamiseen ja hyödynnettävyyteen liittyviä ongelmia*). Lisäksi on selvästi osoitettava, että oikeudenkäynnin siirtäminen on kohdemaan intressien mukaista. Jos siirtoa pyytää jäsenvaltio, joka haluaa nostaa syytteen, vaikeuksia voi ilmetä silloin, kun on olemassa riski, että siirto vaarantaa pyynnön vastaanottaneessa maassa käynnissä olevan tutkinnan.

Myös aineellis- ja prosessioikeudelliset erot voivat aiheuttaa ongelmia. Koko aineisto on käännettävä, ennen kuin kansalliset viranomaiset voivat tehdä päätöksiä, ja Eurojustin kansalliset jäsenet voivat esittää ainoastaan alustavan arvion oikeustapauksesta toimitetun yhteenvedon perusteella.

Rikosrekisteritietojen vaihtaminen

Eurojustin käsityksen mukaan rikosrekisteritietojen vaihtamisessa ei ole suurempia ongelmia, ja silloinkin kun niitä ilmenee, ne ovat enimmäkseen käytännöllisiä.

Jäsenvaltioissa, joissa eurooppalainen rikosrekisterijärjestelmä (ECRIS) ei vielä toimi, rikosrekisteritietojen vaihtoa helpotetaan toisinaan turvautumalla keskinäistä oikeusapua koskeviin yleissopimuksiin. Ongelmia voi kuitenkin ilmetä, jos kansallinen jäsen ei pääse rikosrekisteriin, rekistereitä ylläpitää useampi kansallinen viranomainen (esim. poliisi- ja oikeusviranomaiset) tai jäsenvaltiolla ei ole keskitettyä rikosrekisteritietokantaa. Kiireellisissä tapauksissa Eurojustia on pyydetty helpottamaan rekisteritietojen hankkimista.

Rikosten erilaiset määritelmät aiheuttavat toisinaan epävarmuutta rikoksen yksilöinnissä. Toinen tähän liittyvä ongelma on se, että jäsenvaltio voi pitää rikosrekisteritietoja kansallisen lainsäädäntönsä perusteella riittämättöminä, jolloin lisätietopyynnön käsittely aiheuttaa viivästyksiä.

Joissakin tapauksissa toimitetuissa rikosrekisteritiedoissa on pelkkä viittaus kansalliseen säännökseen

Belgian viranomaiset käsitelivät Kreikan viranomaisten eräästä Ruotsin kansalaisesta antamia kolmea eurooppalaista pidätysmääräystä, kun Kyproksen viranomaisilta saapui eurooppalainen pidätysmääräys samasta henkilöstä. Uuden pyynnön johdosta viranomaiset joutuivat lykkäämään Kreikan pidätysmääräysten täytäntöönpanoa (johon oli jo saatu lupa Belgian Cour d'Appelilta).

Belgian liittovaltion syyttäjä pyysi Eurojustilta neuvoa siitä, kumpaan jäsenvaltioon henkilö olisi luovutettava. Belgian kansallinen jäsen otti yhteyttä Kreikan ja Kyproksen kansallisiin jäseniin pyytääkseen tietoja mahdollisista oikeudellisista keinoista, kuten mahdollisuudesta siirtää henkilö tutkinnan, syytteenpanon tai tuomioiden täytäntöönpanon aikana toiseen jäsenvaltioon. Belgian kansallinen jäsen kuuli kumpaakin jäsenvaltiota myös oman maansa toimivaltaisten viranomaisten näkemyksistä.

Toimitettujen tietojen perusteella Belgian kansallinen jäsen neuvoi luovuttamaan henkilön Kreikkaan, ja Belgian viranomaiset olivat asiasta yhtä mieltä. Belgian saatua Kreikalta vielä neljännen täydentävän pidätysmääräyksen henkilö luovutettiin Kreikkaan, joka vuorostaan huolehti Kyproksen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta. Eurojustin avustuksella käsittelyyn osallistuneet kolme jäsenvaltiota saivat koordinoitua pyyntöjen täytäntöönpanon nopeasti ja tehokkaasti.

ilman kuvausta rikoksesta. Näissä tapauksissa jäsenvaltio pyytää usein Eurojustilta apua asiaa koskevan lainsäädännön hankkimisessa tämän kysymyksen selvittämiseksi.

Käsittely voi mutkistua tai viivästyä myös siitä syystä, että joidenkin jäsenvaltioiden tuomioistuimet vaativat jäljennöksen ja käännöksen koko alkuperäisestä tuomiosta, koska pelkkää rikosrekisteriotetta ei pidetä riittävänä (tuomion antamiseksi), ja jäljennöksen saamiseen on usein tehtävä oikeusapua koskeva pyyntö.

Vaikeuksia voi aiheutua myös silloin, kun syytteen asetettu henkilö väittää tulleensa aiemmin tuomituksi samasta rikoksesta toisessa jäsenvaltiossa. Jäsenvaltion voi olla vaikea tarkistaa tätä väitettä, jos henkilöllisyyden varmentamista koskevilla kansallisissa vaatimuksissa on eroja ja henkilötiedot on sen seurauksena rekisteröity puutteellisesti.

Eurooppalainen pidätysmääräys

Vuonna 2012 Eurojustin käsiteltäväksi rekisteröidyistä tapauksista 259 eli 16,8 prosenttia liittyi eurooppalaiseen pidätysmääräykseen (EAW). Suurimmassa osassa niistä (252 tapauksessa) Eurojustia pyydettiin helpottamaan eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa. Kuten edellisinä vuosina, Puolan kansallinen jäsen Eurojustissa esitti eniten pyyntöjä ja Belgian ja Ruotsin jäsenet seuraavaksi eniten.

Eniten pyyntöjä esitettiin Espanjan, toiseksi eniten Saksan ja kolmanneksi eniten Puolan kansalliselle jäsenelle.

Kollegio käsitteli myös kahta eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyvää yleisen tason kysymystä. Ensimmäinen kysymys koski tietojen keräämistä siitä, onko jäsenvaltioiden oikeusviranomaisilla, joilla ei ole toimivaltaa kansallisten pidätysmääräysten antamiseen, valtuudet antaa eurooppalainen pidätysmääräys, ja siitä, ovatko jäsenvaltioiden viranomaiset/tuomioistuimet kieltäytyneet määräysten täytäntöönpanosta sillä perusteella, ettei sen antaneella viranomaisella ole toimivaltaa antaa kansallisia pidätysmääräyksiä.

Toinen kysymys koski sitä, onko yksikään jäsenvaltio EAW-järjestelmän voimaantulon jälkeen kieltäytynyt luovuttamisesta sillä perusteella, etteivät täytäntöönpanovaltion viranomaiset ole pitäneet pidätysmääräyksen antaneen valtion oikeusministeriötä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätök-

sen 2002/584/YOS (EAW-puitepäätös) 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna oikeusviranomaisena.

Samanaikaisia eurooppalaisia pidätysmääräyksiä koskevat tapaukset

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun puitepäätöksen 16 artiklan 2 kohdan mukaan täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi pyytää Eurojustilta apua päättäessään, mihin henkilö tulee luovuttaa, jos kaksi tai useampi jäsenvaltioista on antanut hänestä eurooppalaisen pidätysmääräyksen. Vuonna 2012 Eurojustia pyydettiin virallisesti antamaan neuvoja kuudessa tapauksessa, kun tapauksia vuonna 2011 oli neljä. Eurojustilta pyydetään tällä alalla säännöllisesti asiantuntija-apua koordinaatiokokouksissa, ja se avustaa joko neuvottelemalla tai ottamalla suoraan yhteyttä viranomaisiin.

Mainituissa kuudessa tapauksessa Eurojust auttoi eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneita jäsenvaltioita pääsemään keskenään sopimukseen siitä, mihin valtioon henkilö olisi luovutettava, ja avusti tarvittaessa luovutuksen tai väliaikaisen luovutuksen järjestämisessä. Kansalliset viranomaiset noudattivat kaikissa tapauksissa Eurojustin neuvoja. Niissä käytettiin kesäkuussa 2011 hyväksytyjä sisäisiä ohjeita tapauksista, joissa Eurojustilta pyydetään lausuntoa 16 artiklan 2 kohdan perusteella (*Guidelines for internal proceedings on the provision of Eurojust's opinion in case of competing European Arrest Warrants*). Yhdessä tapauksessa luovutusvaltion valinnasta päästiin sopimukseen Eurojustissa pidetyn koordinaatiokokouksen aikana, ja asiaa käsitellyt kansallinen tuomioistuin vetosi tuomiossaan koordinaatiokokouksessa tehtyyn sopimukseen Eurojustilta saamansa neuvon mukaisesti.

Määräaikojen laiminlyöntiä koskevat tapaukset

Jos jäsenvaltio ei pysty noudattamaan EAW-puitepäätöksen 17 artiklassa annettuja määräaikoja, sen on ilmoitettava siitä ja viivästyksen syistä Eurojustille. Vuonna 2012 Eurojustille ilmoitettiin 94 määräaikojen laiminlyöntiä. Niistä kaksi johti jatkotoimiin. Edellisten vuosien tapaan eniten laiminlyöntejä ilmoitti Irlanti. Myös Tšekki, Bulgaria, Slovenia ja Espanja ilmoittivat Eurojustille määräajan laiminlyönneistä. Kuten edellisissä vuosikertomuksissa todetaan, EU:n tilastojen mukaan määräaikojen laiminlyöntejä tapahtuu enemmän kuin Eurojustiin rekisteröidään.

Yhdessä tapauksessa, joka koski EAW-puitepäätöksen 28 artiklan 2 kohdan tulkintaa, annettiin Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 28. kesäkuuta 2012

(asia C-192/12). EAW-pyyntöön perustuvaa luovutusmenettelyä hoitanut suomalainen syyttäjä tiedusteli Eurojustin välityksellä Yhdistyneeltä kuningaskunnalta, kuinka menettelyä voitaisiin nopeuttaa siinä tapauksessa, että henkilön luovuttamiseen Suomesta Ranskaan tarvitaan Yhdistyneen kuningaskunnan lupa. Eurojust osallistui käsittelyyn auttaakseen Suomea välttämään EAW-puitepäätöksen 17 artiklassa annettujen määräaikojen laiminlyönnin. Se onnistui toimittamaan ajoissa tarvittavaa apua.

Pääsyyt eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanon myöhästymiseen olivat valitusmenettelyn pitkittyminen, lisätietopyynnöt, takuita vastaan vapautetun henkilön karkaaminen sekä EAW-pyyntöjen suuri määrä.

Eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyviä käytännön ongelmia

Eurojustin rooli oli edelleen merkittävä, ja se helpotti tietojenvaihtoa, selvitti määräyksen antaneiden ja täytäntöönpanevien viranomaisten oikeudellisia vaatimuksia ja helpotti yleisesti eurooppalaisten pidätysmääräysten nopeaa täytäntöönpanoa. Erityisen hyödylliseksi Eurojustin apu osoittautui kiireellisissä tapauksissa. Yhden kerran apua annettiin pikaisesti kollegion yleisistunnon ohessa, ja toisessa tapauksessa Eurojust neuvoi ja opasti päivystysjärjestelmän (OCC) kautta niin, että luovutus saatiin nopeasti käyntiin.

Pohjoismaiden (Tanska, Suomi, Islanti, Norja ja Ruotsi) välillä tuli 16. lokakuuta 2012 voimaan rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva sopimus. Sen nojalla Suomen, Tanskan ja Ruotsin välisissä luovutusmenettelyissä voidaan käyttää EAW-puitesopimuksen tilalla pohjoismaista pidätysmääräystä. Siitä ei toistaiseksi ole raportoitu kokemuksia.

Toimijoilla on edelleen oikeudellisia ja käytännön ongelmia eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanossa. Eurojust on havainnut tapausten käsittelyssä seuraavia ongelmia:

- ▶ Pidätysmääräyksen käännöksen huono laatu.
- ▶ Viivästyksset, jotka aiheutuvat eurooppalaisen pidätysmääräyksen tietojen riittämättömyydestä tai puutteellisuudesta seuraavissa kohdissa: (i) toiseikkojen kuvaus, myös vaadittavat tiedot, joilla osoitetaan luovutettavaksi määrätyn henkilön yhteys rikokseen, (ii) henkilön tekemät rikokset, (iii) kaikista tai joistakin rikoksista annetut tai odotettavissa olevat tuomiot, (iv) tiedot tuomioiden yhdistämisestä lopulliseksi tuomioksi sen jälkeen,

kun pidätysmääräys niiden täytäntöön panemiseksi on pantu toimeen.

- ▶ Toimivaltaisten viranomaisten hidas yhteydenpito.
- ▶ Oikeuskäsittelyn siirtomenettelyihin liittyvät viivästyksset, jotka johtuvat jäsenvaltioiden menettelysääntöjen ja määräaikojen eroista.
- ▶ Tapaukset, joissa Eurojustin kautta pyydetään alkuperäistä eurooppalaista pidätysmääräystä tai sen oikeaksi todistettua jäljennöstä hyvin lyhyellä varoitusaajalla ennen pidätysmääräyksen käsittelyä.
- ▶ Viivästyksset tapauksissa, joissa omien kansalaisten luovuttamiseen vaaditaan takuu, ja takuun antava toimivaltainen viranomainen (oikeusministeriö) on eri kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseen toimivaltainen viranomainen (syyttäjälaitos) ja joutuu siitä syystä toimittamaan lisätietoja tapauksesta.
- ▶ EAW-puitepäätöksen 26 artiklan 2 kohdan mukaisten tietojen toimittaminen täytäntöönpaneville oikeusviranomaisille viivästyy, jolloin voi käydä niin, että luovutettava henkilö pidätetään vasta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännössä asetetun määräajan jälkeen.
- ▶ Oikeudelliset ongelmat, joita aiheuttaa epävarmuus siitä, voidaanko oikeusministeriötä pitää EAW-puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna oikeusviranomaisena, jolla on toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys.
- ▶ Pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion syytepakko, joka johtaa antamaan suuria määriä eurooppalaisia pidätysmääräyksiä, aiheuttaa täytäntöönpanevalle jäsenvaltiolle suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta johtuvia ongelmia, mistä seuraa lisävaikeuksia tapauksissa, joissa kaksoisrangaistavuutta koskeva vaatimus ei täyty (EAW-puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohta).
- ▶ Luovutuksista aiheutuvat kustannukset.
- ▶ Suostumuksen saaminen syytteeseenpanoon muista ilmi tulleista rikoksista viivästyy (erityissääntö, EAW-puitepäätöksen 27 artikla).
- ▶ Syytetyn poissa ollessa tuomitsemista (*in absentia*) ja oikeutta uuteen oikeudenkäyntiin koskevien käytäntöjen erot: osa jäsenvaltioista ei ole pannut täytäntöön uudelleenkäsittelyoikeutta koskevaa neuvoston puitepäätöstä 2009/299/YOS, jolla

muutetaan EAW-puitepäättöstä, mikä voi johtaa kieltäytymiseen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.

- ▶ Eurooppalaisen pidätysmääräyksen toimittamiseen käytetään eri kanavia (SIRENE-toimistojen kautta lähetettävät kansalliset lisätietopyynnot, Interpol, yhteystuomarit, Euroopan oikeudellinen verkosto ja Eurojust) ilmoittamatta, mitä kanavaa on käytetty.
- ▶ Luovutettavaksi määrätty henkilö on päästetty vapaaksi takuita vastaan, mutta tämä ei ole tullut määrättäessä paikalle.
- ▶ Saman jäsenvaltion eri tuomioistuimista annetaan useita päällekkäisiä pidätysmääräyksiä, jolloin on epävarmaa, minkä määräyksen perusteella luovutus tapahtuu.

Jäädättämispäätökset

Vaikka useimmat jäsenvaltiot ovat panneet täytäntöön neuvoston puitepäättöksen 2003/577/YOS omaisuuden tai todistusaineiston jäädättämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta (vuoden 2003 puitepäättös), sitä ei vielä sovelleta kovin laajalti. Jäädättämispäätöstä käyttävät ja sen tiukkojen määräaikojen tarjoamaa lisäetua arvostavat oikeusviranomaiset joutuvat toisinaan asioimaan sellaisten jäsenvaltioiden kanssa, joissa puitepäättös ei ole vielä tullut tutuksi tai joissa sitä ei voida käyttää. Näissä maissa käytetään edelleen perinteisiä oikeusapupyynnöitä, jotka perustuvat MLA 1959- ja MLA 2000 yleissopimuksiin sekä rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskevaan Euroopan neuvoston yleissopimukseen (1990), kuten varojen tunnistamis-, jäädättämis- ja konfiskointipyynnöitä.

Eurojustin tapausten käsittelyssä havaittiin tilanteen johtuvan siitä, että (i) vuoden 2003 puitepäättöksellä on liian kapea soveltamisala (tunnistamista, jäädättämistä ja konfiskointia ei voi pyytää samalla kertaa), (ii) jäädättämispäätöstä on vaikea käyttää, jos tutkinnan myöhemmässä vaiheessa tulee esille todistusaineistoa, josta viranomaiset eivät olleet tietoisia pyyntöä laatiessaan, ja (iii) vuoden 2003 puitesopimuksen oletetaan sisältävän vaivalloisia lisämuodollisuuksia.

Toisinaan jäsenvaltion sisäinen toimivaltajako aiheuttaa lisävaikeuksia tapauksissa, joissa jäädättämispäätöksessä mainittu omaisuus sijaitsee hajallaan usealla eri lainkäyttöalueella.

Ongelmia aiheutuu joskus myös silloin, kun maassa ei ole keskusrekisteriä tai tietokantaa vireillä olevista oikeudenkäynneistä tapauksissa, joissa samaan omaisuuteen kohdistuu erillisiä ja toisiinsa liittymättömiä jäädättämispäätöksiä.

Vuoden 2003 puitepäättöksen täytäntöönpano ja käyttö on epäyhtenäistä, eivätkä kaikki jäsenvaltiot edelleenkaan harkitse omaisuuden jäädättämistä (ja konfiskointia) riittävän varhaisessa vaiheessa vakavien rajat ylittävien rikosten tutkintaa tai syytteesenpanoa. Tämän seurauksena Eurojustia pyydetään melko harvoin helpottamaan jäädättämispäätösten täytäntöönpanoa.

Eurojustin tapausten käsittelyssä parhaiksi ovat osoittautuneet seuraavat käytännöt: (i) sisällytetään alkuperäiseen jäädättämispäätökseen pyyntö jäädätetyn omaisuuden varhaisesta myynnistä (helposti pilaantuva, nopeasti arvoaan menettävä tai huomattavia hoitopalkkioita vaativa omaisuus) ennen konfiskointia, (ii) varaudutaan varojen hallinnointijärjestelyihin jo hyvissä ajoin ennen lopullista päätöstä, ja (iii) muistutetaan kansallisia viranomaisia niille vuoden 2003 puitepäättöksen nojalla kuuluvista raportointivelvollisuuksista. Eräässä tapauksessa Eurojust auttoi turvaamaan jäädättämispäätösten täytäntöönpanon yhdessä jäsenvaltiossa samana päivänä, kun toisessa jäsenvaltiossa tehtiin useita pidätyksiä ja kotietsintöjä.

Kollegio käsitteli vuonna 2012 jäädättämispäätöksiin liittyvänä yleisenä kysymyksenä tietojen keräämistä kansallisesta lainsäädännöstä, joka koskee mahdollisuutta omaisuuden takavarikointiin siviilioikeudenkäynneissä, ja tarkasteli, voitaisiinko näissä tapauksissa soveltaa vuoden 2003 puitepäättöstä. Lisäksi Eurojust osallistui ARO-yhteyshenkilönsä välityksellä varallisuuden takaisinhankeinnasta vastaavien toimijoiden foorumilla (Asset Recovery Offices Platform) äskettäin käytyihin keskusteluihin sekä osallistui tarkkailijana talousrikoksia ja talousrikostutkintaa koskeneelle viidennelle keskinäiselle arviointikierrokselle.

Menetetyksi tuomitseminen (konfiskointi) ja rikoksella saatujen varojen takaisinsaaminen

Puitepäättöstä 2006/783/YOS vastavuoroisen tunnistamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin ja puitepäättöstä 2005/212/YOS rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikoksentekovälinei-

den menetetyksi tuomitsemisesta ei ole vielä pantu täysimääräisesti täytäntöön kaikissa jäsenvaltioissa, minkä vuoksi on epäselvää, sovelletaanko menetetyksi tuomitsemisessa ja konfiskointipäätösten tunnustamisessa yhteisiä perusteita. Konfiskointia koskeva lainsäädäntö ja tietyt siihen liittyvät käsitteet (kuten laajennettu hyödyn menettäminen, tuomioon perustumaton menetetyksi tuomitseminen ja omaisuuden arvon menetetyksi tuomitseminen) vaihtelevat jäsenvaltioittain.

Eurojustin käsiteltäväksi tulee melko vähän konfiskointia ja varojen takaisinsaantia koskevia tapauksia, mikä osoittaa menettelyjen olevan edelleen melko aikaa vieviä. Näissä tapauksissa Eurojustin rooli on lähinnä helpottaa yhteistyötä ja toimia välittäjänä. Eurojust auttaa eri maiden oikeudellisten vaatimusten selvittämisessä ja helpottaa pyyntöjen toimittamista. Useat onnistuneesti ratkenneet tapaukset vuonna 2012 osoittavat, että Eurojustista on ollut merkittävästi apua tapausten käsittelyssä. Eräs jäsenvaltio sai tuomittua kaksi henkilöä yksinomaan Eurojustin toimittamien tietojen ansiosta. Sen veroviranomaiset saivat takaisin 295 500 euroa rikoksella hankittuja varoja, minkä lisäksi tuomitut velvoitettiin maksamaan noin 900 000 euroa veroa. Toisessa jäsenvaltiossa konfiskoitiin Eurojustin avustuksella kymmenen luksusasuntoa.

Jäädetytyn omaisuuden hallinnoinnin alalla Eurojust helpotti asiantuntijalausuntojen vaihtoa kahden jäsenvaltion veroviranomaisten välillä tapauksessa, jossa oli käsiteltävänä 110 000 euron arvosta jäädettyä omaisuutta. Eräässä tuomioon perustumattomassa väliaikaisessa turvaamistoimessa määrättiin menetetyksi 580 000 euroa Eurojustin avustuksella.

Toistuvia vaikeuksia aiheuttavat vaadittavan yhteyden osoittaminen sen todistamiseksi, että omaisuus kuuluu epäillylle (paitsi laajennetussa hyötykonfiskaatiossa, jossa todistustaakka on pienempi), ja kohtuuttoman pitkät konfiskoidun omaisuuden myyntimenettelyt, joita hallintoviranomaisten osallistuminen ja tarpeeton byrokratia pahentavat. Eurojustin tapausten käsittely osoittaa, että epäillyn suostumus (maissa, joissa syytteestä sopiminen on mahdollista) ja tietynlaisen jäädetytyn omaisuuden myynti jo varhaisessa vaiheessa ennen menetetyksi tuomitsemista voi nopeuttaa konfiskointimenettelyä.

Parhaillaan käsiteltävänä olevalla ehdotuksella Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rikoshyödyn jäädettämistä ja menetetyksi tuomitsemista Euroopan unionissa pyritään yhdenmukaistamaan tiettyjen vakavien rikoslajien määritelmää, ja se korvaa osittain rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikoksente-kovälineiden menetetyksi tuomitsemisesta tehdyn vuoden 2005 puitepäätöksen. Eurojust antoi vuonna 2012 Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle (LIBE) lausuntonsa direktiiviehdotuksesta (*katso myös kohta 2.1*). Eurojust jatkoi tuen tarjoamista myös CARIN-verkoston kautta (Camden Asset Recovery Inter-Agency Network), johon se osallistuu tarkkailijana.

Valvotut läpilaskut

Valvotut läpilaskut ovat erityisen tehokas tutkintateknikka erityisesti huumausainerikoksia koskevis- sa tapauksissa. Eurojust-päätöksen mukaan kansallisilla jäsenillä on toimivaltaisina kansallisina viranomaisina oikeus valtuuttaa ja koordinoita valvottuja läpilaskuja. Tähän mennessä kyseiset valtuudet on annettu vain muutamille kansallisille jäsenille.

Vuonna 2012 Eurojust avusti jälleen toimivaltaisten viranomaisten selvittämisessä ja/tai viivästymisiin, lupien hakemiseen tai oikeusapupyyntöjen kääntämiseen liittyvien ongelmien ratkaisemisessa, menettelyllisissä ongelmissa tai osallistumalla koordinaatiokokouksiin, joilla helpotettiin tutkintakeinojen järjestämistä monimutkaisissa tapauksissa. Eurojust auttoi myös ehkäisemään rikossyytteiden päällekkäisyyttä (*ne bis in idem*) ja yleensäkin avusti kiireellisissä tapauksissa.

Vaikeuksia aiheuttivat (i) valvottujen läpilaskujen hyväksymiselle asetettujen aineellis- ja prosessioikeudellisten vaatimusten erot, (ii) valvottujen läpilaskujen valmisteluun ja toteuttamiseen liittyneet aikapaineet ja (iii) niiden toimivaltaisten viranomaisten selvittäminen, jotka hyväksyvät valvotut läpilaskut. Erityisen hankalia olivat tapaukset, joissa tarvittiin kauttakulkulupa sellaisilta mailta, jotka eivät suoraan liittyneet tapaukseen. Joissakin jäsenvaltioissa valvottu läpilasku edellyttää tuomioistuimen lupaa, kun taas joissakin maissa luvan antaa poliisi.

1.3 Eurojustin toiminta EU:n kannalta keskeisten rikostapausten käsittelyssä

Terrorismirikokset

Rikoslajiin liittyvät tilastot	2012	2011
Rekisteröityjä tapauksia	32	27
Koordinaatiokokouksia	3	1

Eurojustin käsiteltäväksi rekisteröidyissä tapauksissa yleisin rikos oli osallistuminen terroristijärjestön toimintaan. Eurojustille vuonna 2012 toimitetut tapaukset eivät liittyneet mihinkään yksittäiseen rikoslajiin, vaan ne sisälsivät monenlaisia rikosnimikkeitä, myös henkeen, ruumiilliseen koskemattomuuteen ja henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvia rikoksia.

Eurojust kehitti edelleen terrorismirikoksia koskevien tuomioiden seurantaraporttiaan (Terrorism Convictions Monitor) ja sen sisältöä terrorismirikoksista vastaavien Eurojustin kansallisten yhteishenkilöiden tietojen ja suositusten pohjalta. Raportissa tarkastellaan terrorismista johtuvaa oikeudellista kehitystä jäsenvaltioissa ja analysoidaan valittuja tapauksia oikeudellisesti. Siinä kiinnitetään erityistä huomiota tiettyihin analyysinäkökohtiin, ja tulevaisuudessa raporteissa on tarkoitus käsitellä muita painopisteitä. Raportti perustuu 20. syyskuuta 2005 tehdyn neuvoston päätöksen 2005/671/YOS perusteella toimitettuihin sekä avoimista lähteistä saatuihin tietoihin. Eurojust julkaisi kolme TCM-raporttia vuonna 2012.

Eurojust osallistui Europolin terrorismitilannetta ja suuntauksia Euroopassa koskevan raportin (TE-SAT) laatimiseen toimittamalla kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen analyysin terrorismirikoksia koskevista tuomioista sekä laatimalla yleiskatsauksen terrorismirikoksia koskevan lainsäädännön muutoksista jäsenvaltioissa.

World Justice Project on riippumaton järjestö, jonka tavoitteena on oikeusvaltion edistäminen maailmanlaajuisesti. Eurojust laati sille valtioiden välisestä yhteistyöstä saamistaan kokemuksista artikkelin *Strengthening Inter-State Cooperation – the Eurojust Experience*, joka julkaistiin teoksessa *Counter-Terrorism: International Law and Practice* tammikuussa 2012. Artikkelissa esitetään suosituksia oikeudellisesta yhteistyöstä, jossa huolehditaan alu-

eellisista ja kansallisista turvallisuusvaatimuksista noudattaen samalla oikeusvaltioperiaatetta.

Eurojust järjesti 20. kesäkuuta 2012 terrorismirikoksia käsittelevän vuotuisen strategisen kokouksensa. Aiheena olivat yksin toimivat henkilöt (”yksinäiset sudet”) terrori-iskujen tekijöinä sekä sosiaalisten verkostojen merkitys terrorismirikoksissa. Kokouksessa esiteltiin aiheesta tehdyn kyselyn tuloksia, ja toimijat kertoivat esimerkkitapauksia useista EU:n jäsenvaltioista ja Norjasta sekä keskustelivat niistä.

Eurojustin ja Europolin 11. ja 12. joulukuuta 2012 järjestämään alan toimijoiden ryhmätööhön osallistui terrorismin torjunnan asiantuntijoita Intiasta ja EU:sta. Tavoitteena oli edistää oikeudellista yhteistyötä määrittelemällä yhteiset edut ja pohtimalla yhteistyön vähimmäisvaatimuksia. Oikeudellista yhteistyötä koskevien kysymysten ja terrorismin torjuntaan liittyvien yhteisten tapausten tarkasteluun käytettiin kokonainen päivä. Ennen keskusteluja Eurojust oli jakanut terrorismin torjunnasta vastaaville jäsenvaltioiden viranomaisille kyselylomakkeen kerätäkseen aiheeseen liittyviä oikeudellisia tietoja.

Huumausainerikokset

Rikoslajiin liittyvät tilastot	2012	2011
Rekisteröityjä tapauksia	263	242
Koordinaatiokokouksia	59	50
JIT-ryhmiä	13	7

Rikoslajin analyysin mukaan Eurojustin käsiteltäviksi toimitetut tapaukset ovat hyvin usein yhteydessä järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja rahanpesuun. Useimmin oikeudellista yhteistyötä tässä rikoslajissa pyysivät Ruotsi, Ranska ja Italia. Eniten oikeudellista apua pyydettiin Alankomailta, Espanjalta ja Belgialta.

Eurojust julkaisi tammikuussa loppuraportin strategisesta projektistaan, jolla pyritään tehostamaan Eurojustin toimintaa huumausainerikoksiin liittyvissä tapauksissa (*Enhancing the work of Eurojust in drug trafficking cases*). Raportissa tuodaan esille, miten monimutkaisia toimenpiteitä korkean tason

Yksin toiminut henkilö teki Norjassa 22. heinäkuuta 2011 pommi-iskun ja aloitti sen jälkeen massa-ampumisen, jossa kuoli 77 ihmistä. Tämä oli ensimmäinen vakava yksittäisen toimijan suunnittelema terrori-isku Euroopassa ja neljänneksi suurin terrori-isku sitten toisen maailmansodan.

Eurojust tarjosi arvokasta apua useissa tapauksen tutkintaan ja oikeuskäsittelyyn liittyneissä kysymyksissä. Norjan yhteyssyyttäjä ja Latvian ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalliset jäsenet auttoivat hankimaan nopeasti pankkitilitietoja Latviasta sekä Antigua ja Barbudasta. Puolan kansallinen jäsen otti hoitaakseen erään todistajan kuulemista koskevaan oikeusapupyyntöön liittyvät tiedustelut. Espanjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalliset jäsenet tarjosivat avuliaasti asiantuntija-apua tämän laajan terrorismirikostapauksen käsittelyssä. Ranskan kansallinen jäsen oli suoraan yhteydessä Norjan yhteyssyyttäjään ja auttoi panemaan tehokkaasti täytäntöön kaksi Ranskalle osoitettua todistajan tunnistamista, paikantamista ja kuulemista koskevaa oikeusapupyyntöä. Yhdysvaltain yhteyssyyttäjä auttoi panemaan täytäntöön kiireellisen pyynnön, joka koski Yhdysvalloissa olevan todistajan kuulemista videoneuvottelun kautta oikeuskäsittelyjen aikana.

Eurojustin avulla oli tärkeä osuus tapaukseen liittyneessä kansainvälisessä yhteistyössä. Eurojust helpotti keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen täytäntöönpanoa ja auttoi luomaan suorat ja henkilökohtaiset yhteydet jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välille kansallisten jäsenten ja yhteyssyyttäjien välityksellä. Eurojustin toiminta auttoi säästämään aikaa ja edisti toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tehokasta ja tuloksekasta oikeudellista yhteistyötä.

Norjassa järjestetty oikeudenkäynti pidettiin huhtikuun ja kesäkuun 2012 välisenä aikana. Syytetty tuomittiin 24. elokuuta 2012 syylliseksi tekoihin ja hänet määrättiin eristettäväksi 21 vuodeksi turvasäilöön. Se on Norjassa pisin mahdollinen vankeusrangaistus, ja tekijän on kärsittävä siitä vähintään 10 vuotta.

huumausainerikostapausten tutkinnan koordinaatio edellyttää. Hankkeen alustavista havainnoista keskusteltiin Krakovassa lokakuussa 2011 pidetyssä strategisessa seminaarissa. Loppuraportti käsittelee tietojenvaihdossa ja koordinoinnissa, toimivaltaristiriitojen ratkaisemisessa, keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen ja eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanossa, JIT-ryhmissä, valvotuisissa läpilaskuissa, omaisuuden takaisinsaannissa sekä suhteissa kolmansiin maihin ilmenneitä ongelmia. Raporttiin perustuvat huumausainerikosten torjuntaa koskevat keskeiset toimenpidesuosituksukset esiteltiin kesäkuussa EU:n sisäisen turvallisuuden ja operatiivisen yhteistyön pysyvälle komitealle (COSI). Eurojust laati analyysin perusteella toimintasuunnitelman vuosiksi 2012–2013 ja sisällytti siihen suosituksia tapausten käsittelyn parantamiseksi yhteistyössä kansallisten viranomaisten kanssa.

Euroopan monialaisella rikosuhkien torjuntaforumilla (Multidisciplinary Platform Against Crime Threats, EMPACT) Eurojust osallistui muun muassa

neljään huumausainerikoksia koskevaan hankkeeseen, joissa keskityttiin erityisesti synteettisiin huumausaineisiin, länsiafrikkalaisten järjestäytyneiden rikollisryhmien harjoittamaan huumekauppaan, laittomien huumausaineiden kuljetukseen Länsi-Balkanin läpi sekä huumeiden konttisalakuljetukseen.

Eurojustin edustajat osallistuivat alustavaan tutkimukseen vaikutustenarvioinnin laatimiseksi uudesta säädöksestä, jolla on tarkoitus korvata laitonta huumausainekauppaa koskeva neuvoston puitepäättös 2004/757/YOS.

Eurojust oli edustettuna Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) huumausaineiden kysynnän indikaattoreita käsitelleessä toisessa eurooppalaisessa konferenssissa, joka pidettiin Lissabonissa marraskuussa 2012. Vuoden lopussa aloitettiin viralliset neuvottelut yhteisymmärryspöytäkirjan allekirjoittamisesta Eurojustin ja EMCDDA:n välillä.

Latinalaisen Amerikan maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä Eurojust osallistui Meksikossa helmikuussa 2012 pidettyyn EU:n ja Latinalaisen Amerikan parlamentaarisen edustajakokouksen korkean tason seminaariin, joka käsitteli laittoman huumausainekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa Euroopassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Lisäksi valmisteltiin yhteistyötä YK:n huume- ja rikosjärjestön (UNODC) aloitteesta perustetun järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan keskittyvän Väli-Amerikan syyttäjaverkoston (REFCO) kanssa.

Yhteistyö Keski- ja Etelä-Amerikan maiden oikeudellisten yhteysviranomaisten verkoston (IberRed) jatkui tuloksekkaana.

Ihmiskaupparikokset

Rikoslajiin liittyvät tilastot	2012	2011
Rekisteröityjä tapauksia	60	79
Koordinaatiokokouksia	20	24
JIT-ryhmiä	6	6

Rikoslajin analyysin mukaan noin puolet rekisteröidyistä tapauksista koski ihmiskauppaa erillisenä rikoksena. Yleisimmät Eurojustin käsiteltäviksi toimitettuihin tapauksiin liittyneet muut rikokset olivat järjestäytynyt rikollisuus ja laittoman maahanmuuton järjestä-

Entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa toimiva järjestäytynyt rikollisryhmä oli perustanut Itävaltaan, Saksaan, Belgiaan ja Alankomaihin useita huumeiden jakeluverkostoja. Makedoniasta kuljettiin suuria heroiinilasteja Belgiaan ja Alankomaihin. Lastin saavuttua Länsi-Eurooppaan heroiinia jaeltiin enintään viiden kilon erissä Frankfurtiin ja Wieniin. Rikollisryhmällä vaikutti olevan yhteyksiä myös Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Ruotsiin, Tanskaan, Ranskaan ja Sveitsiin.

Itävallan ja Saksan välisen poliisiyhteistyön ja tehokkaiden tutkintatoimien tuloksena molemmissa maissa takavarikoitiin suuria määriä heroiinia. Useita rikollisryhmän pienempiä tekijöitä saatiin kiinni, mutta heidän tilalleen tuli uusia henkilöitä 2–3 päivässä. Tehostaakseen yhteistyötään rikollisryhmän toiminnan lopettamiseksi osapuolet sopivat, että Eurojust koordinoisi jäsenvaltioissa järjestettäviä tutkintotoimia ja edistäisi tutkinta- ja syytetoimien aloittamista entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa.

Eurojustin ryhtyessä avustamaan tutkintotoimia Alankomaissa sen paremmin kuin entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassakaan ei ollut vielä pantu vireille rikosoikeudellisia menettelyjä. Koska omien kansalaisten luovuttaminen ei ole Makedoniassa sallittua ja useimmat epäillyistä oleskelivat siellä, Eurojust järjesti kaksi koordinaatiokokousta saadakseen maan viranomaiset mukaan yhteistyöhön ja nopeuttaakseen tutkintaa. Ensimmäisen Eurojustissa pidetyn koordinaatiokokouksen tuloksena entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa käynnistettiin rikosoikeudelliset menettelyt. Koordinoidut tutkintatoimet johtivat pääepäiltyjen ja useiden muiden rikollisten pidättämiseen ja tuomitsemiseen.

Myöhemmin sama järjestäytynyt rikollisryhmä rakensi jakeluverkon uudelleen, ja Eurojustissa pidettiin kolmas koordinaatiokokous, jossa keskusteltiin yhteistyön tehostamisesta. Useat oikeusjärjestelmien eroista johtuneet oikeudelliset ongelmat vaikeuttivat tietojen luovuttamista ja estivät yhteistyökumppaneita osallistumasta täysipainoisesti toimiin. Kolmas koordinaatiokokous tarjosi tilaisuuden keskustella perusteellisesti mahdollisten oikeudellisten ongelmien selvittämisestä ja suunnitella sellaisia ratkaisuja, joissa voitaisiin yhdistää useita oikeudellisia välineitä. Kuulemisten ja toteutettavista toimenpiteistä tehdyn kansallisen tason sopimuksen jälkeen Eurojustissa järjestetyssä neljännessä koordinaatiokokouksessa perustettiin Itävallan, Saksan, Alankomaiden ja entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian viranomaisten välinen JIT-ryhmä, joka toimii edelleen. JIT-ryhmälle myönnettiin rahoitustukea Eurojustin yhteisten tutkintaryhmien rahoitusprojektista.

minen. Tässä rikoslajissa eniten tapauksia Eurojustille toimittivat Saksa ja Yhdistynyt kuningaskunta sekä Bulgaria ja Espanja. Eniten oikeudellista yhteistyötä pyydettiin Romanianla, Bulgarianla ja Alankomailta.

Vuonna 2011 allekirjoitetussa oikeus- ja sisäasioiden virastojen yhteisessä lausunnossa pyrittiin käsittelemään ihmiskaupparikoksia koordinoitulla, yhteisellä ja kokonaisvaltaisella tavalla. Lausunnon johdosta Eurojust sitoutui yhteistyössä muiden virastojen kanssa lisäämään toimia jäsenvaltioiden avustamiseksi ihmiskaupparikosten tutkinta- ja syytetoimissa sekä rajat ylittävien toimenpiteiden koordinoimisessa.

Yhteisen lausunnon jatkotoimena ja ihmiskaupan hävittämiseen tähtäävän EU:n strategian 2012–2016 mukaisesti Eurojust aloitti ihmiskaupan vastaisen strategisen hankkeen (*Eurojust's Action against Trafficking in Human Beings*), jonka tavoitteena oli lujittaa ja parantaa kansallisten oikeusviranomaisten yhteistyötä ihmiskaupan torjunnassa, parantaa nykyisten oikeusvälineiden tehokasta käyttöä, tehostaa ihmiskaupparikosten syytteesenpanoa kansallisella tasolla sekä edistää Eurojustin osallistumista tapausten käsittelyyn. Hanke perustui (i) kaikilta jäsenvaltioilta, Kroatialta ja Norjalta saatujen kyselyvastausten analyysiin, (ii) Eurojustin 1. tammikuuta 2008 – 31. joulukuuta 2011 välisenä aikana käsittelemien erityisten ihmiskaupparikostapausten analyysiin ja (iii) Eurojustissa huhtikuussa 2012 pidetyn ihmiskaupparikoksia käsitelleen strategisen kokouksen päätelmiin. Tulosten perusteella laadittu *loppuraportti ja toimintasuunnitelma vuosiksi 2012–2016* julkistettiin Brysselissä 18. lokakuuta 2012 vietetyn ihmiskaupan vastaisen EU:n teemapäivän yhteydessä.

Eurojust tuki Frontexin ja CEPOLin järjestämiä koulutusaloitteita tarjoamalla niille kokemustaan ja asiantuntija-apuaan. Eurojust oli yhteydessä YK:n ihmiskauppaa käsittelevään epäviralliseen asiantuntijaryhmään (Informal Group on Trafficking in Persons) ja kansainvälisen syyttäjäyhdistyksen (IAP) perustamaan ihmiskauppafoorumiin.

Eurojust oli mukana ihmiskauppaa koskevassa EMPACT-hankkeessa, ja osallistui myös Bulgarian ja Slovenian vetämään hankkeeseen, jossa valmisteltiin JIT-ryhmien perustamista ihmiskaupan torjumiseksi Kaakkois-Euroopassa (*The introduction of the requirements for establishing JITs to fight THB in South Eastern Europe*). Hankkeessa keskityttiin paitsi oikeudelliseen yhteistyöhön ja koordinointiin myös uhrien suojeluun.

Ranska aloitti esitutkinnan ihmiskaupparikoksesta, joka liittyi Bulgarian kansalaisten seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenet hakivat Bulgariasta uhreja pakottaakseen heidät prostituution useissa EU-maissa.

Ranskan viranomaiset pyysivät Eurojustia tiedustelemaan, oliko Belgiassa mahdollisesti käynnissä rinnakkaisia tutkintatoimia, ja auttamaan maita JIT-ryhmän perustamisessa. Eurojustissa pidetyn koordinaatiokokouksen jälkeen Belgian viranomaiset aloittivat esitutkinnan, joka kohdistui kahteen Ranskassa tutkinnan kohteena olleeseen epäiltyyn.

Ranska, Bulgaria, Eurojust ja Europol perustivat JIT-ryhmän helpottamaan tietojenvaihtoa ja todisteiden hankkimista. Ryhmälle myönnettiin taloudellista tukea Eurojustin JIT-rahoitushankkeesta. Tutkintatoimet kohdistuivat sekä järjestäytyneen rikollisryhmän tekemiin ihmiskaupparikoksiin että niistä saatuun rahalliseen hyötyyn. Eurojust laati Western Unionin maksuosoituksilla tilitetystä tapahtumista analyysin, josta oli erityisen paljon apua Ranskasta Bulgariaan pääepäillyille lähetetyn rikosshödyn tunnistamisessa.

JIT-ryhmän perusteellisen selvityksen jälkeen Ranska käynnisti samanaikaiset toimet. Rikollisryhmän laajan liikkuvuuden takia operaatioon osallistui myös Belgian ja Puolan viranomaisia. Eurojustiin perustettiin koordinaatiokeskus, johon osallistuivat maiden kansalliset jäsenet, tapausten analysointiyksikkö ja Europol. Se mahdollisti reaaliaikaisen päätöksenteon ja tietojenvaihdon. Lisäksi koordinaatiokeskus helpotti neljän eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisessa samanaikaisten toimien aikana ja tarjosi tietojen analyysijä ja ristiintarkistusta, jossa osoitettiin tapauksen yhteyksiä muihin EU:ssa käynnissä olleisiin tutkintatoimiin. Operaation aikana tehtiin 13 kotietsintää, joissa takavarikoitiin asiakirjatodisteita ja matkapuhelimia. Lisäksi pantiin täytäntöön kuusi eurooppalaista pidätysmääräystä ja pidätettiin yhdeksän henkilöä.

Rikoslajiin liittyvät tilastot	2012	2011
Rekisteröityjä tapauksia *	382	218
(*Vuoden 2012 kokonaistulosta ei voida verrata edellisvuosien lukuihin – ks. selitys jäljempänä)		
Koordinaatiokokouksia	33	58
JIT-ryhmiä	11	4

Vuonna 2012 esiintyi eniten huijauksia (86 tapausta) ja alv-petoksia (58 tapaukset). Rikostyyppien analyysin mukaan suurin osa tapauksista (256) koski petosta erillisenä rikoksena. Muissa tapauksissa yleisimmät petoksiin liittyneet muut rikokset olivat järjestäytynyt rikollisuus, asiakirjaväärennökset ja rahanpesurikokset. Tässä rikoslajissa eniten tapauksia Eurojustin käsiteltäväksi toimittivat Itävalta, Tšekki ja Unkari. Oikeusapua pyydettiin useimmin Yhdistyneeltä kuningaskunnalta, Espanjalta ja Saksalta.

Eurojustin tapausten tilastolliseen luokitteluun ja rikostyyppien jaotteluun alettiin soveltaa uusia kriteerejä vuonna 2012. Nämä muutokset selittävät petostausten määrän kasvua.

Eurojust osallistui myös asiantuntijakokoukseen, jonka Europol järjesti MTIC-petosten aihetietokannan puitteissa.

Korruptiorikokset

Korruptiorikokset	2012	2011
Rekisteröityjä tapauksia	30	26
Koordinaatiokokouksia	7	19
JIT-ryhmiä	3	1

Suurin osa rekisteröidyistä korruptiotapauksista liittyi rahanpesuun ja petoksiin.

Eurojust käsitteli useita tapauksia, jotka liittyivät EU:n varoilla tehtyihin tai EU:n hankintamenettelyssä kilpailutettuihin julkisiin hankintoihin.

Eurojust osallistui asiantuntijoiden arviointilautakuntaan, joka tarkasteli tuloksia komission rahoittamasta tutkimuksesta, jonka aiheena oli EU:n arviointijärjestelmien kehittäminen korruption torjunnan alalla ja erityisesti korruptiosta aiheutuvien kustan-

Ruotsin oikeusviranomaiset pyysivät Ruotsin kansallista jäsentä Eurojustissa järjestämään koordinaatiokokouksen voidakseen keskustella pitkälle viedyn *boiler room* petoksen (korkean tuoton sijoituspetos) tutkinnassa ilmenneistä oikeudellisista esteistä. Tapauksella oli yhteyksiä Suomeen, Islantiin, Kyprokseen ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Ruotsissa oli löytynyt 19 uhria, joilta oli kavallettu yhteensä 800 000 euroa.

Eurojustissa pidetyn koordinaatiokokouksen tavoitteena oli vaihtaa todisteita koskevia tietoja sekä eri valtioista koottuja tiedustelutietoja sen määrittämiseksi, millä maalla olisi parhaat edellytykset syytetoimiin, sekä keskustella mahdollisuudesta pidentää Ruotsin ja Suomen kahdenvälistä JIT-sopimusta. Kokouksen jälkeen Ruotsin ja Suomen kahdenvälisen JIT-sopimuksen voimassaoloa päätettiin jatkaa, ja Yhdistynyt kuningaskunta, Kypros ja Islanti liittyivät sopimukseen. Eurojust auttoi JIT-sopimuksen muuttamisessa ja tarjosi JIT-ryhmälle EU:n rahoitustukea JIT-rahoitusprojektin kautta. Koordinaatiokokouksessa maat sopivat, että Ruotsi alkaisi johtaa tutkintaa ja hoitaisi petosta-paukseen liittyvät syytetoimet toimivaltaristiriitojen välttämiseksi.

nusten määrittäminen ja vähentäminen EU:n varoilla tehtävissä julkisissa hankinnoissa (*Development of an EU Evaluation Mechanism in the area of Anti-Corruption with a particular focus on identifying and reducing the cost of corruption in Public Procurement involving EU Funds*). Eurojust tarjosi asiantuntija-apua tutkinta- ja syytetoimissa.

Eurojust osallistui syyskuussa 2012 *Euronews*-televisiolähetyskseen, jossa keskusteltiin korruptiorikoksista. Ohjelmassa tuotiin esille Eurojustin roolia korruption torjunnassa ja esitettiin käytännön ratkaisuja syyttävien viranomaisten korruptiorikosten tutkinta- ja syytetoimissa kohtaamiin ongelmiin. Näistä ongelmista ja Eurojustin ehdotuksista oli keskusteltu Eurojustissa EU:n anti-korruptiopaketin hyväksymisen jälkeen vuonna 2011 pidetyssä EU:n jäsenvaltioiden valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvonantavan ryhmän (Consultative Forum of Prosecutors General and Directors of Public Prosecutions) kokouksessa. Ohjelmassa Eurojustin keskeinen viesti oli se, että se on aktiivisesti sitoutunut korruption torjuntaan

Suomalaisen panssariajoneuvovalmistajan edustajien epäiltiin maksaneen lahjuksia Kroatian hallituksen viranomaisille ja päättäjiille. Suomen viranomaiset olivat aloittaneet esitutinnan törkeästä lahjuksen antamisesta havaittuaan, että rahasiirrot olivat Kroatian-kaupoissa hyvin samankaltaiset kuin saman yrityksen Slovenian viranomaisten kanssa tekemissä kaupoissa. Välittäjänä niissä oli itävaltalainen yritys, joka sai maksuja valmistajalta. Suomen viranomaiset epäilivät, että lahjukset maksettiin panssariajoneuvokaupan ennakkomaksuina.

Eurojustin avustuksella perustettiin JIT-ryhmä, jotta Suomen, Itävallan ja Kroatian toimivaltaiset viranomaiset saattoivat toteuttaa yhdessä tehokkaita esitutkintatoimia. JIT-ryhmän puitteissa kansalliset viranomaiset pystyivät järjestämään tarvittavat kuulustelut, määräämään pakkotoimia ja käyttämään muita tarpeellisia tutkintakeinoja. Eurojust järjesti kaksi koordinaatiokokousta, joissa JIT-ryhmän osallistujat sopivat laativansa operatiivisen suunnitelman ja sitoutuvansa siihen. Eurojustin tuella tutkinnan osapuolet saattoivat tehdä tehokasta yhteistyötä ja saavuttaa keskinäisen luottamuksen. Vuonna 2012 Eurojust jatkoi edelleen kansallisten viranomaisten työn helpottamista lahjustapauksessa.

ja että torjuntatoimien tehokkuutta ja vaikuttavuutta aiotaan tulevaisuudessa vielä parantaa kehitettäessä Eurojustin toimintaa SEUT-sopimuksen pohjalta.

Tietoverkkorikokset

Rikoslajiin liittyvät tilastot	2012	2011
Rekisteröityjä tapauksia	42	24
Koordinaatiokokouksia	5	10
JIT-ryhmiä	2	2

Rikoslajin analyysin mukaan Eurojustin käsiteltäväksi toimitetut verkkorikostapaukset liittyivät usein järjestäytyneeseen rikollisuuteen, petoksiin ja rahanpesuun. Suuri osa tapauksista koski verkkourkintaa (phishing)

tai lasten hyväksikäyttökuvien levittämistä verkossa. Tässä rikoslajissa eniten pyyntöjä esittivät Romania, Belgia, Viro, Saksa, Ranska ja Italia. Useimmin oikeudellista yhteistyötä pyydettiin Italialta, Yhdistyneeltä kuningaskunnalta ja Saksalta ja niiden jälkeen Espanjalta ja Alankomailta. Tarkastelujakson aikana Eurojustissa järjestettiin yksi tietoverkkorikokseen liittyvät koordinaatiokeskus.

Eurojust osallistui eurooppalaiseen verkkorikosfoorumiin (European Cybercrime Platform), johon liittyy ICROS-järjestelmä rikosten ilmoittamiseen verkossa (Internet Crime Reporting Online System) ja Europolin CYBORG-analyysitietokanta.

Neuvosto korosti Euroopan verkkorikostorjuntakeskuksen (EC3) perustamisesta antamissaan päätelmissä, että on tärkeää varmistaa EC3:n toimiminen tiiviissä yhteistyössä Eurojustin kanssa. Neuvoston päätelmien mukaisesti Eurojustin collegio nimitti joulukuussa 2012 edustajansa EC3:n johtoryhmään. Johtoryhmän ensimmäisessä kokouksessa Eurojust tarjoutui toimimaan oikeusalan sidosryhmien yhteystahona ja selvittämään kaikki mahdolliset yhteydet EC3:n ja jäsenvaltioiden poliisi- ja oikeusviranomaisille tarjottavan verkkorikostututuksen välillä. Eurojustin collegio päätti perustaa Eurojustiin verkkorikoksia ja niihin liittyviä rikoksia käsittelevän työryhmän sekä lähettää asiantuntijansa komennukselle EC3:een sen varmistamiseksi, että oikeudelliset seikat otetaan asianmukaisesti huomioon.

Koska Eurojustin toiminta-alaan kuuluu myös yhteistyö kolmansien maiden kanssa, Eurojust järjesti tietoverkkorikoksia käsittelevän ryhmätyön osana EU:n ja Yhdysvaltain välisten keskinäistä oikeusapua ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien sopimusten soveltamista käsittelevää seminaaria, joka pidettiin 25. ja 26. lokakuuta 2012.

Rahanpesurikokset

Rikoslajiin liittyvät tilastot	2012	2011
Rekisteröityjä tapauksia	144	122
Koordinaatiokokouksia	34	27
JIT-ryhmiä	8	4

Rikoslajin analyysin mukaan merkittävä osa tapauksista (64) koski rahanpesua erillisenä rikoksena. Muissa tapauksissa yleisimmät rahanpesuun liittyneet muut rikokset olivat petokset, järjestäytynyt rikollisuus ja

Järjestäytynyt rikollisryhmä oli elokuusta 2010 lähtien ostanut saksalaisilta Internet-sivustoilta tavaraa väärennetyillä ja varastetuilla luottokorttiedoilla. Tavarat, jotka olivat pääasiassa laadukasta elektroniikkaa, kuten taulutietokoneita, digitaalikameroita, litteänäyttöisiä televisioita ja matkapuhelimia sekä merkivaatteita ja -kelloja, lähetettiin Saksaan välittäjille, jotka toimittivat ne edelleen Pohjois-Eurooppaan (erityisesti Viroon).

Eurojustissa pidettiin kaksi koordinaatiokokousta. Vuonna 2011 järjestetyssä ensimmäisessä kokouksessa Viron ja Saksan välillä tehtiin JIT-sopimus epäiltyjen tunnistamiseksi ja rikollisryhmän toiminnan lopettamiseksi. JIT-ryhmän jäsenet myös vaihtoivat tietoja syytetoimien helpottamiseksi molemmissa maissa. Viron oikeusviranomaiset tarvitsivat Saksan viranomaisilta tietoja Saksassa tehdyn rahanpesun esirikoksisista. Saksan viranomaiset olivat kuitenkin laatineet tiedot omien prosessioikeudellisten sääntöjensä mukaisesti saksalaista oikeuskäsittelyä silmällä pitäen, eivätkä ne täyttäneet Viron lainsäädännön vaatimuksia. Ongelmat saatiin ratkaistua JIT-ryhmässä, ja Saksan viranomaiset toimittivat nopeasti lisää asiakirja-aineistoa, jotta virolaiset viranomaiset saattoivat täyttää Viron prosessioikeudelliset näyttövaatimukset.

Tutkinnan tuloksena Saksassa takavarikoitiin noin 250 000 euron arvosta tavaraa vuonna 2011. Tekijöiden arvioitiin aiheuttaneen yhteensä noin 3 miljoonan euron vahingot. Virossa järjestetyssä oikeudellisessa menettelyssä tunnistettiin 27 epäiltyä, jotka saivat syytteet rahanpesurikoksista.

Eurojustissa pidettiin vuonna 2012 toinen koordinaatiokokous, jonka aikana maiden viranomaiset ilmoittivat, että tutkinnassa oli paljastunut yhteyksiä myös Venäjälle, Italiaan, Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Itävaltaan ja Liettuaan.

Espanjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset tutkivat monimutkaista rahanpesujärjestelmää. Järjestäytynyt rikollisryhmä harjoitti muun muassa säänneltyjen huumausaineiden tuontia, hankintaa ja jakelua. Laittoman toiminnan tuottama hyöty (yli 2 miljoonaa euroa) pestiin esimerkiksi kiinteistöpetoksilla, vilpillisillä autokaupoilla sekä hankkimalla omaisuutta Espanjasta ja Yhdistyneestä kuningaskunnasta.

Tutkinnan tavoitteena oli tunnistaa järjestäytyneen rikollisryhmän sijoitukset Espanjassa ja aloittaa omaisuuden takavarikointi. Eurojust helpotti Espanjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan välistä tietojenvaihtoa ja auttoi Espanjan viranomaisia tunnistamaan Espanjassa toimineen rikollisryhmän muita omaisuuksia. Europolin laatima tietoanalyysi auttoi järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenten ja rikoskumppanien välisten yhteyksien selvittämisessä. Kahden koordinaatiokokouksen jälkeen Espanjan viranomaiset pidättivät useita epäiltyjä ja takavarikoivat heidän omaisuuttaan.

huumausainerikokset. Tapauksia käynnistivät useimmin Itävalta, Kypros ja Yhdistynyt kuningaskunta. Eniten oikeusapua pyydettiin Italialta, Alankomailta ja Ranskalta.

Eurojust kävi rahanpesunvastaisen toimintaryhmän kokouksissa (FATF) ja osallistui Europolin Sustransaihetietokannan puitteissa järjestämään asiantuntijakokoukseen.

(Liikkuvat) järjestäytyneet rikollisryhmät

Rikoslajiin liittyvät tilastot	2012	2011
Rekisteröityjä tapauksia	231	197
Koordinaatiokokouksia	43	56
JIT-ryhmiä	5	6

Rikoslajin analyysin mukaan merkittävä osa tapauksista (68) koski järjestäytyntä rikollisuutta erillisenä rikoksena. Muissa tapauksissa yleisimmät järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyneet rikoslajit olivat huumausainerikokset, petokset, henkeen, ruumiilliseen koskemattomuuteen ja henkilökohtaiseen vapauteen

kohdistuvat rikokset ja ihmiskaupparikokset. Eniten järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyviä tapauksia rekisteröivät Italia, Itävalta ja Bulgaria. Oikeusapua pyydettiin eniten Italialta, Belgialta ja Yhdistyneeltä kuningaskunnalta.

Järjestäytyneellä rikollisuudella on edelleen paikkansa Eurojustin tapausten käsittelyssä. Järjestäytyneiden rikollisryhmien toimintaa käsitellään paitsi erillisenä rikoksena myös laaja-alaisena ilmiönä, joka lisää muiden rikosten vakavuutta.

Eurojustin operatiivisista painopisteistä vuosiksi 2012–2013 tehdyssä kollegion päätöksessä 2012-10 määriteltiin liikkuvat (kiertävät) järjestäytyneet rikollisryhmät omaksi erilliseksi järjestäytyneen rikollisuuden lajikseen EU:n uusien painopisteiden mukaisesti. Tällä rikoslajilla tarkoitetaan ympäri Euroopan unionia toimivia kiertäviä rikollisryhmiä, jotka ovat tavallisesti erikoistuneet murtovarkauksiin, panssariajoneuvojen ryöstöjen ja metallivarkauksien kaltaisiin rikoksiin.

Eurojust edisti monitieteisiä lähestymistapoja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan. Kööpenhaminassa järjestettiin maaliskuussa 2012 yhdessä EU:n neuvoston puheenjohtajamaan Tanskan kanssa strateginen seminaari aiheesta ”Monikansallinen lähestymistapa järjestäytyneeseen rikollisuuteen: hallintotoimet, oikeudellinen seuranta ja Eurojustin rooli”.

Eurojust kävi epävirallisen verkoston kokouksissa, joissa käsiteltiin hallinnollista lähestymistapaa järjestäytyneen rikollisuuden ehkäisemiseen ja torjuntaan, ja osallistui verkoston ydinjoukon jäsenenä aktiivisesti virtuaaliyhteisön perustamiseen alan toimijoille.

Järjestäytyneen rikollisuuden tuottaman rikoshyödyn menetetyksi määrittäminen on edelleen yksi Eurojustin huolenaiheista, ja aihetta käsiteltiin Palermossa toukokuussa 2012 pidetyssä seminaarissa ”Konfiskointi ja järjestäytynyt rikollisuus: kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön menetelmät ja näkymät”.

Laittoman maahanmuuton järjestäminen

Rikoslajiin liittyvät tilastot	2012	2011
Rekisteröityjä tapauksia	29	31
Koordinaatiokokouksia	18	13
JIT-ryhmiä	4	2

Italian viranomaiset tutkivat järjestäytynyttä rikollisryhmää, joka anasti leasing-yrityksiltä raskaita ajoneuvoja (traktorit, puoliperävaunut, kuorma-autot jne.) kavalluksilla ja tekaistuilla varkauksilla. Yrityksille aiheutui miljoonien eurojen tappioita. Rekisterikilvet ja numerot väärennettiin ja ajoneuvot myytiin myöhemmin Itä-Euroopassa, Pohjois-Afrikassa, Albaniassa, Turkissa, Puolassa ja Saudi-Arabiassa. Rikollisryhmällä oli toimintaa Italiassa, Itävallassa ja Saksassa. Italian viranomaiset pyysivät kansalliselta jäseneltään Eurojustissa apua tutkinnan laajentamiseksi muihin maihin.

Eurojustia pyydettiin järjestämään eurooppalaisten pidätysmääräysten ja etsintälupien samanaikainen täytäntöönpano eri maissa. Eurojustin kansalliset jäsenet koordinoivat toimet maidensa kansallisten viranomaisten kanssa ja sopivat toteuttavansa samanaikaiset operaatiot joulukuussa 2011. Italiassa tehtiin saman päivän aikana 13 pidätystä ja Itävallassa ja Saksassa yksi pidätys kummassakin, ja lisäksi toimitettiin lukuisia kotietsintöjä. Operaatioiden jälkeen Eurojustia pyydettiin helpottamaan uusien keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen täytäntöönpanoa sekä keskustelemaan parhaasta tavasta koordinoida rikosoikeudelliset menettelyt niin, että vältetään syytetoimien päällekkäisyys (*ne bis in idem*). Yksi epäillyistä pidätettiin kotimaassaan, mutta häntä ei kansallisen lainsäädännön mukaan voitu luovuttaa, joten syyte olisi pitänyt nostaa samassa maassa. Näiden kysymysten ratkaisemiseksi järjestettiin maaliskuussa 2012 koordinaatiokokous, jossa osapuolet sopivat oikeuskäsittelyn siirtämisestä Italiasta Itävallan viranomaisille.

Rikoslajin analyysin mukaan noin puolet tapauksista koski laittoman maahanmuuton järjestämistä erillisenä rikoksena. Muissa tapauksissa yleisimmät laittoman maahanmuuton järjestämiseen liittyneet rikoslajit olivat ihmiskaupparikokset, järjestäytynyt rikollisuus ja asiakirjaväärennökset. Useimmin tähän rikoslajiin liittyviä tapauksia käynnistivät Ranska, Itävalta ja Italia. Oikeudellista yhteistyötä pyydettiin eniten Italialta, Alankomailta ja Yhdistyneeltä kuningaskunnalta.

Kuten edellä todettiin, Eurojustin operatiiviset painopisteet on mukautettu EU:n yleisiin painopisteisiin, joista yksi on laittoman maahanmuuton järjestäminen. Tätä rikoslajia käsitellään nyt ensimmäisen keran Eurojustin vuosikertomuksessa.

Eurojust osallistui laitonta maahanmuuttoa koskevaan EMPACT-hankkeeseen.

EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset

Rikoslajiin liittyvät tilastot	2012	2011
Rekisteröityjä tapauksia	27	21

Eurojust kiinnittää erityistä huomiota EU:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin rikoksiin (ns. PIF-rikokset). Kuten muidenkin rikoslajien kohdalla, Eurojust tarjosi kansallisille viranomaisille apua helpottamalla oikeusapupyyntöjen nopeaa täytäntöönpanoa ja koordinoimalla tutkinta- ja syytetoimia eri vaiheissa. Eurojust järjesti esimerkiksi koordinaatiokokouksia, helpotti rikoshyötyjen jäädyttämistä ja konfiskointia sekä käsitteli kiireellisiä pyyntöjä etenkin tapauksissa, joissa kansallinen määräaika oli erityisen tiukka.

Euroopan komission *EU:n taloudellisten etujen suojaamisesta ja syytetoimien tehostamisesta* järjestämään julkiseen kuulemiseen kesäkuussa 2012 laatimassaan vastauksessa Eurojust korosti, että oikeudellisen yhteistyön näkökulmasta EU:n taloudellisten etujen suojelussa ilmenevät ongelmat voivat johtua jäsenvaltioiden rikosoikeudellisten menettelyjen eroista, kuten lakisääteisistä vanhentumisajoista ja todisteiden kokoamista koskevista säännöistä. Käytännön ongelmia EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavien rikosten torjunnassa voivat aiheuttaa esimerkiksi resurssien tai erikoisasiantuntemuksen puute. Vakaviin rikoksiin liittyvissä tapauksissa kansallisten viranomaisten välinen yhteistyö ja koordinaatio on erittäin tärkeää varmistaa jo varhaisessa vaiheessa. Eurojust tarjoaa pyydettyessä tämän tyyppistä apua kansallisille toimivaltaisille viranomaisille.

Eurojustilla oli vaikeuksia koota luotettavia tilastotietoja näistä rikoksista. Tämä johtuu pääasiassa siitä, ettei niistä ole laadittu EU:n tasolla selkeää määritelmää, minkä vuoksi jäsenvaltioiden ja näin ollen myös kansallisten jäsenten välillä on näkemyseroja PIF-rikosten määrittelyssä.

Suomen rajavalvontaviranomaiset aloittivat tutkinnan joulukuussa 2010, kun suomalaisella lentoasemalla jäi kiinni kaksi intialaisen miehen seurassa matkustanutta naishenkilöä, joilla oli väärennetyt Intian passit. Esitutkinnassa maahantulon taustalta paljastui erittäin toimelias järjestäytynyt rikollisryhmä, joka järjesti laittomia maahanmuuttoja Sri Lankasta Euroopan unioniin. Suomen viranomaiset epäilivät rikollisryhmän kuljettavan laittomia maahantulijoita Sri Lankasta Ranskaan ja käyttävän kauttakulkumaina etenkin Arabiemiirikuntia, Keniaa, Tansaniaa, Turkkiä ja Suomea. Jotkut laittomista maahantulijoista pyrkivät edelleen Kanadaan väärennetyillä Ison-Britannian passeilla, jotka oli tehty Thaimaassa.

Suomen viranomaiset pyysivät Eurojustilta apua JIT-ryhmän perustamisessa Ranskan kanssa. Vaikka maiden välillä oli eroja JIT-yhteistyön hyväksymismenettelyissä, ryhmä saatiin perustettua Eurojustissa syyskuussa 2011 pidetyssä koordinaatiokokouksessa. JIT-ryhmien oikeudelliset puitteet mahdollistivat nopean tietojenvaihdon oikeudellisiin tarkoituksiin ilman pitkäjänteistä oikeusapua koskevia pyyntömenettelyjä. Kieliongelmien ja käännöstarpeiden arveltiin hankaloittavan yhteistyötä. Eurojust järjesti kolme koordinaatiokokousta, jotka lisäsivät keskinäistä luottamusta ja helpottivat tietojenvaihtoa ja kieliongelmiä.

Lisäksi Eurojustiin perustettiin helmikuussa 2012 koordinaatiokeskus tukemaan samanaikaisia operaatioita Suomessa, Ranskassa ja Belgiassa. Koordinaatiokeskus oli suoraan yhteydessä Pariisiin perustettuun Europolin operaatiokeskukseen. Keskuksat mahdollistivat reaaliaikaisen tietojen ja todisteiden vaihdon tapaukseen liittyvien jäsenvaltioiden poliisi- ja oikeusviranomaisten välillä sekä koottujen tietojen välittömän analysoinnin. Samanaikaisen operaation aikana tehtiin 23 kotietsintää ja pidätettiin 27 henkilöä. Koordinoitujen operaatioiden jälkeen Eurojust jatkoi tapauksen seurantaan parhaan oikeudellisen lopputuloksen varmistamiseksi.

Kollegio ratkaisi ongelman toteuttamalla joulukuussa 2012 toimenpiteitä tilastotietojen keruun ja oikeudellisen analyysin parantamiseksi PIF-rikoksiin liittyvässä Eurojustin tapausten käsittelyssä. Eurojust seuraa kiinnostuneena *ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin*.

Eurojust toimitti 14. syyskuuta 2012 yksityiskohtaisen vastauksen Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin ylähuoneen (House of Lords) kannanottopyyntöön EU:n taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjuntaa koskevista EU:n politiikoista ja toimista (*Call for evidence on EU Policies and actions to combat fraud against the financial interest of the EU*).

Italian viranomaiset tutkivat rikollisjärjestöä, johon kuului useita veronkierrosta epäiltyjä Italian kansalaisia. Epäillyt olivat allekirjoittaneet ulkomaisten yhtiöiden nimissä luovutustodistuksia, joilla Sienassa toimivan italialaisen yhtiön osakkeita siirrettiin Bermudaan rekisteröidylle kolmannelle yhtiölle verojen kiertämiseksi Italiassa. Veronkiertoon osallistui myös yksi yhdysvaltalainen ja yksi portugalilainen yritys, jotka olivat Bermudalla toimineen emoyhtiön tytäryrityksiä. Niiden myyntivoitot siirrettiin emoyhtiöön Bermudalle.

Italian viranomaiset pyysivät Eurojustia helpottamaan Yhdysvaltain ja Portugalin toimivaltaisille viranomaisille esitettyjen keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen täytäntöönpanoa saadakseen käyttöönsä eräitä tietoja ja asiakirjoja, joita ne tarvitsivat todistaakseen molemmat tytäryhtiöt tekaisuiksi. Eurojust ryhtyi ripeästi hoitamaan asiaa, ja Italian pyyntöön saatiin nopea vastaus Portugalin viranomaisilta. Tutkinnan kohteena ollut italialainen yhtiö joutui maksamaan verovelkansa kokonaisuudessaan ennen Italian esitutkinnan määrääjän umpeutumista. Eurojustin ja Portugalin viranomaisten välitön reagointi mahdollisti sen, että Italian viranomaiset saivat perittyä 67 miljoonaa euroa maksamattomia veroja.

Lapsiin kohdistuvien rikosten yhteyshenkilö Eurojustissa

Eurojustin käsittelemissä tapauksissa yleisimpiä lapsiin kohdistuvia rikoksia olivat lapsipornografia, lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, sieppaukset, lapsiin kohdistuva ihmiskauppa ja henkirikokset.

Eurojust jatkoi työtään koordinoimalla tietojenvaihtoa ja antamalla neuvoja mahdollisten maiden välisten tutkinta- ja syytetoimien toteuttamisessa vakavissa lapsiin kohdistuneissa rikoksissa, joiden käsittelyyn pyydettiin Eurojustin apua. Se oli jatkuvasti yhteydessä kansallisiin jäseniin edistääkseen tietojenvaihtoa ja kannustaakseen kansallisia toimivaltaisia viranomaisia toimittamaan käsiteltäväkseen lisää rajat ylittäviä lapsiin kohdistuvia rikostapauksia.

Eurojust käsitteli 27 lapsiin kohdistunutta rikokseen liittyvää tapausta, joista kolme rekisteröitiin Norjasta. Vuoden 2012 lopussa yhteyshenkilö oli mukana käynnistämässä kahta merkittävää EU:n ja kansainvälisen tason aloitetta, joiden tavoitteena on parantaa lasten suojelua vakavilta rikoksilta. Ne olivat (1) uusi lasten kaupallista seksuaalista hyväksikäyttöä internetissä vastustava eurooppalainen liitto (European Financial Coalition Against Commercial Sexual Exploitation of Children Online, EFC), joka pyrkii puuttumaan lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin tunnettuihin ja uusiin levityskäytäntöihin verkossa puuttumalla maksuliikenteeseen ja laittoman toiminnan harjoittamisessa käytettyihin tietoteknisiin järjestelmiin; ja (2) maailmanlaajuinen kumppanuus verkossa esiintyvän lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi (Global Alliance to fight child sexual abuse online), joka pyrkii tukemaan lapsiuhrien tunnistamista ja pelastamista sekä rikoksenteijöiden tehokkaampaa syytteeseenpanoa. Eurojust osallistui Europolin vuotuisen seksuaalisen hyväksikäytön asiantuntijoiden konferenssiin sekä ICLN:n verkkorikosten torjuntaa koskevaan 11. vuosikonferenssiin.

Eurojust-päätöksessä veloitetaan jäsenvaltiot ilmoittamaan Eurojustille monimutkaisista rajat ylittävistä tapauksista, joihin liittyy lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa. Vuodesta 2004 lähtien Eurojust on rekisteröinyt 187 lapsiin kohdistuviin rikoksiin liittyvää tapausta, ja Norja on rekisteröinyt 9 tapausta ja Yhdysvallat yhden tapauksen.

Italian kansallinen jäsen pyysi 11 jäsenvaltiolta sekä Norjalta, Yhdysvalloilta, Europolilta ja Interpolilta tukea lapsipornografisen materiaalin levitystä koskevaan tutkintaan. Italialainen epäilty ylläpiti Yhdysvalloissa sijaitsevilla palvelimilla sosiaalista verkostoa, jota käytettiin alustana alle 14-vuotiaita lapsia esittävien kuvien ja videoiden maailmanlaajuiselle vaihdolle.

Eurojust järjesti tammi- ja helmikuussa 2012 koordinaatiokokoukset, joissa sovittiin välittömästi toteutettavista koordinoituista toimista. Käyttäjät paikannettiin IP-osoitteiden perusteella 12 jäsenvaltioon sekä Norjaan, Turkkiin, Ukrainaan, Yhdysvaltoihin ja Aasiaan.

Eurojustia pyydettiin koordinoimaan jäsenvaltioissa tehtäviä kotietsintöjä Europolin ja Interpolin ylläpitämällä kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön välineillä. Tavoitteena oli saada talteen todistusaineistoa ja paljastaa verkosto.

Eurojustiin perustettiin koordinaatiokeskus, johon Ranska, Portugali, Saksa, Espanja, Ruotsi ja Italia osallistuivat aktiivisesti.

Operaation tuloksena tunnistettiin 112 henkilöä, joita syytettiin osallistumisesta rikolliseen toimintaan, ja 10 henkilöä pidätettiin eri puolilta maailmaa. Lisäksi tehtiin suuri määrä kotietsintöjä ja takavarikoitiin todisteita. Yhdysvaltain viranomaiset lopettivat sosiaalisen verkoston toiminnan ja takavarikoivat todisteeksi sen sisällön.

1.4 Yhteiset tutkintaryhmät

Vuonna 2012 Eurojust jatkoi toimijoiden tukemista ja avusti JIT-ryhmien perustamisessa ja toiminnassa. Tarkastelujaksolla toiminnassa oli kaikkiaan 78 JIT-ryhmää, joista 62 sai rahoitustukea Eurojustilta. Kansalliset jäsenet olivat mukana 47 uudessa JIT-ryhmässä, joista osassa käsiteltiin useampaa kuin yhtä rikoslajia. Kansalliset jäsenet osallistuivat ryhmiin joko kansallisen toimivaltaisen viranomaisen ominaisuudessa tai Eurojustin edustajina. JIT-ryhmissä käsiteltiin kaikkein vakavimpia rikoslajeja, kuten huumausainerikoksia, rahanpesurikoksia, ihmiskaupparikoksia ja petoksia. Lisäksi Eurojust sai jäsenvaltioilta 14 Eurojust-päätöksen 13 artiklan 5 kohdan mukaista ilmoitusta.

JIT-ryhmien määrän kasvu viittaa siihen, että väline on tullut tutuksi toimijoille ja että toimijat tunnustavat Eurojustin asiantuntemuksen JIT-yhteistyössä ja pitävät JIT-rahoitushanketta tärkeänä.

Eurojust avusti JIT-ryhmien perustamisessa ja helpotti niiden sujuvaa toimintaa pääasiassa (i) auttamalla JIT-sopimusten ja operatiivisten toimintasuunnitelmien laatimisessa etenkin silloin, kun mallisopimuksiin oli lisättävä erityisiä lausekkeita, (ii) tarjo-

amalla kansallisille viranomaisille neuvoja välineen asianmukaisuudesta yksittäisissä tapauksissa, (iii) määrittämällä, missä tapauksissa JIT-ryhmän perustaminen voisi olla tarpeen, (iv) jakamalla tietoa eri prosessioikeusjärjestelmistä, (v) tukemalla JIT-ryhmiä koordinaatiokokousten välityksellä ja (vi) antamalla koordinaatioapua samanaikaisissa operatiivisissa toiminnoissa.

Eurojustin tapausten käsittely osoittaa, että JIT-välineen toimintaa hankaloittavat edelleen monet oikeudelliset ja käytännön ongelmat. Siinä todettiin seuraavat esteet: (i) tutkintatoimien laajuus ja edistymisen vaihtelevat JIT-ryhmiin osallistuvissa jäsenvaltioissa, (ii) jäsenvaltioissa ei ole käynnissä rinnakkaista tutkintaa, joka on edellytys niiden osallistumiselle JIT-ryhmään, ja (iii) oikeusjärjestelmien erilaisuus, etenkin erot säännöissä, jotka koskevat käsittelyn luottamuksellisuutta, oikeutta tutustua asiakirja-aineistoihin (tietojen luovuttaminen), tietojen säilytysaikoja sekä todistajien kuulemista videoneuvottelun kautta, tai erot muutoksenhakekeinoissa. Eurojust auttoi toimijoita ratkomaan todisteiden hyödynnettävyyteen ja tietojen luovuttamiseen liittyviä toistuvia ongelmia.

Eurojust on pyrkinyt lisäämään toimijoiden tietoisuutta JIT-ryhmistä tuomalla esille tämän välineen lisäarvoa erityisesti niissä jäsenvaltioissa, joilla on vähemmän kokemusta JIT-ryhmistä.

Eurojust ja jäsenvaltioiden toimijat kannattavat vahvasti JIT-välineen järjestelmällistä arviointia sen käytön ja toiminnan tehostamiseksi ja parantamiseksi. Vuonna 2012 jotkin JIT-ryhmät osallistuivat arviointiin tapauskohtaisesti sekä ennen JIT-ryhmän laajentamista että sen toiminnan päättymisen jälkeen.

Eurojust ja Europol järjestivät 18. ja 19. lokakuuta 2012 kahdeksannen JIT-asiantuntijoiden verkoston kokouksen, jossa keskusteltiin JIT-välineen arvioinnista. Asiantuntijat olivat yhtä mieltä siitä, että JIT-ryhmiin liittyviä tietoja olisi tärkeää kerätä järjestelmällisesti ja keskitetysti ja että JIT-arviointeja varten olisi kehitettävä vakiolomake tai tarkistuslista, jota toimijat voisivat käyttää apuna työssä.

Arviointiprosessin kannalta pidettiin ratkaisevana, että kansallisten JIT-asiantuntijoiden verkoston (JIT-ryhmien verkosto) kansalliset yhteyshenkilöt osallistuisivat arviointiin joko tarjoamalla tukea tai kokoamalla ja toimittamalla tulokset keskitetylle taholle, mahdollisesti JIT-ryhmien verkoston sihteeristölle. Asiantuntijat katsoivat, että arviointitulosten levittämiseksi olisi hyödyllistä perustaa WWW-pohjainen alusta, jonka kautta toimijat saisivat ajantasaisia tietoja ja tukea. Kansallisten arviointien ohella JIT-välineen käyttöä olisi asiantuntijoiden mukaan syytä arvioida myös EU:n tasolla.

Eurojust rahoittaa JIT-toimintaa

Jäsenvaltioiden toimijat ovat selvästi vahvistaneet, että JIT-ryhmille annetusta taloudellisesta ja logistisesta tuesta on ratkaisevaa lisähyötyä JIT-ryhmien perustamisessa ja toiminnassa. Eurojustin keskeinen asema JIT-ryhmien taloudellisena tukijana tunnustetaan laajalti.

Vuonna 2012 Eurojust jatkoi JIT-rahoitushankettaan, jolla tuetaan yhteisten tutkintaryhmien entistä yleisempää käyttöä. Hanke käynnistettiin lokakuussa 2010 Euroopan komission *rikosten ennalta ehkäisyä ja torjuntaa koskevasta erityisohjelmasta 2007–2013* myönnettyillä määrärahoilla. Rahoitushanke, jonka kautta Eurojust tukee taloudellisesti JIT-ryhmien operatiivista toimintaa, päättyy 30. syyskuuta 2013. Eurojust hakee aktiivisesti vaihtoehtoisia rahoitusratkaisuja voidakseen jatkaa JIT-ryhmien taloudellista tukemista.

Eurojustissa allekirjoitettiin JIT-sopimus laittoman maahanmuuton järjestämiseen ja ihmisalakuljetukseen liittyvän tutkimuksen helpottamiseksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Alankomaissa. Järjestäytynyt rikollisryhmä ja tietyt yksittäiset henkilöt järjestivät laittomia maahantuloja muun muassa valeavioliitoilla ja väärennetyillä asiakirjoilla ja tekivät myös huumausainerikoksia.

Alankomaissa toimiva järjestäytynyt rikollisryhmä haki Alankomaiden Antilleilta naisia vaimoiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa oleskeleville Nigerian kansalaisille järjestääkseen näille maahanmuuttajastatuksen.

Eurojustissa pidettiin kolme koordinaatiokokousta, joissa vaihdettiin tietoja tutkintatoimien etenemisestä molemmissa maissa, keskusteltiin Alankomaissa toteutettavan pidätysvaiheen taktisista vaihtoehdoista sekä pohdittiin mahdollisuuksia järjestää valeavioliitoista strateginen kokous sekä lisätä tietoisuutta tämäntyyppisistä rikoksista.

Kumpikin jäsenvaltio koki kaksivuotisen JIT-yhteistyön erittäin tuloksekkaaksi. Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimintasuunnitelma johti 68 pidätykseen, 56 tuomioon ja vankeusrangaistuksiin, joiden pituus oli yhteensä yli 72 vuotta. Alankomaissa pääepäillyt pidätettiin ja luovutettiin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Arviointiprosessin kannalta pidettiin ratkaisevana, että JIT-ryhmien verkoston kansalliset yhteyshenkilöt osallistuisivat arviointiin joko tarjoamalla tukea tai kokoamalla ja toimittamalla tulokset keskitetylle taholle, mahdollisesti JIT-ryhmien verkoston sihteeristölle. Arviointitulosten levittämiseksi olisi hyödyllistä perustaa WWW-pohjainen alusta, jonka kautta toimijat saisivat ajantasaisia tietoja ja tukea.

Eurojust rahoitti vuonna 2012 yhteensä 62:ta JIT-ryhmää, joihin osallistui 22 jäsenvaltiota. Yleisimmät tuetuissa JIT-ryhmissä käsitellyt rikoslajit olivat huumausaine- ja ihmiskaupparikokset. Aktiivisimmin

Yhdistynyt kuningaskunta aloitti tutkimuksen kuultuaan bulgariaalaista ihmiskaupan uhria, joka oli kuljetettu väkivalloin Kreikan kautta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja pakotettu noin kuukauden ajaksi prostituutioon Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Kun samojen epäiltyjen jäljiltä löytyi lisää uhreja, Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset tekivät Bulgarian kanssa JIT-sopimuksen. JIT-ryhmälle myönnettiin taloudellista tukea Eurojustin JIT-rahoitushankkeesta. Se toimitti kolme rahoitushakemusta, joiden perusteella sille myönnettiin 98 330 euroa tukea ja lainattiin kaksi sylimikroa, tulostin ja skanneri.

Ennen JIT-sopimuksen tekemistä Eurojustissa pidettiin kaksi koordinaatiokokousta. Suurimmaksi ongelmaksi osoittautuivat toimivaltaristiriidat, koska rikoksia, epäiltyjä ja uhreja paikannettiin sekä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan että Bulgariaan. Prosessioikeudelliset erot, kuten vaatimukset muista todisteista, aiheuttivat todisteluun liittyviä haasteita, joita ratkottiin JIT-ryhmässä. Kummankin maan viranomaiset kokivat hyötyvänsä JIT-ryhmästä ja saivat sen avulla toteutettua tuloksekkaita yhteistoimia.

JIT-toiminta ja yhteistyön yksinkertaistaminen Eurojustin koordinaatiokokouksissa johtivat useiden epäiltyjen ja järjestäytyneen rikollisryhmän muiden uhrien tunnistamiseen. Pääepäilyt pidätettiin ja heidät tuomittiin kuuden vuoden vankeusrangaistuksiin.

JIT-ryhmille hakivat rahoitusta Yhdistynyt kuningaskunta, Ranska, Belgia, Saksa, Alankomaat ja Viro. Vuonna 2012 toimitettiin kaikkiaan 143 rahoitushakemusta (kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 2011), joiden perusteella myönnettiin tukea JIT-ryhmien toimintaan liittyviin matka- ja majoituskuluihin sekä käännös- ja tulkkaukeluihin. Lisäksi JIT-jäsenille lai-

nattiin matkapuhelimia, sylimikroja sekä siirrettäviä tulostimia ja skannereita viestinnän helpottamiseksi. Hakemusten määrän kasvu osoittaa, että rahoituksen saatavuus koetaan tärkeäksi.

Lisätietoja JIT-rahoitushankkeesta on Eurojust verkkosivustolla.

1.5 Eurojustin käsittelemät tapaukset, joihin osallistui EU:n ulkopuolisia maita

Vuoden aikana kolmansille valtioille esitettiin 242 apupyyntöä eli hieman edellisvuosia enemmän. EU:n ulkopuolisista maista eniten pyyntöjä esitettiin Sveitsille, Norjalle, Yhdysvalloille, Kroatialle, Serbialle, Albanialle, Brasilialle ja Ukrainalle. Yleisimmät rikoslajit näissä tapauksissa olivat huumausainerikokset, petokset ja rahanpesu. Eurojustilta pyydettiin apua myös tietoverkkorikoksia, korruption rikoksia, järjestäytyneitä varkauksia, laittona maahantulon järjestämistä ja laitonta kaupankäyntiä koskeissa tapauksissa, joihin liittyi kolmansia valtioita.

Kolmansien valtioiden edustajia osallistui Eurojustissa 49 koordinaatiokokoukseen, mikä on enemmän kuin vuonna 2011. Useimmin kokouk-

siin osallistuivat Norja (10), Sveitsi (9), Turkki (6), Yhdysvallat (5), Albania (5), entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia (3), Kroatia (2) ja Serbia (2).

Useimmiten kolmansille maille osoitetut pyynnöt koskivat luovuttamismenettelyn ja keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen nopeuttamista tai helpottamista (esim. jäädyttämis- ja konfiskointipäätösten täytäntöönpano, todistajien kuuleminen videoneuvottelun kautta, telekuuntelu, rikosoikeudellisen käsittelyn siirtäminen, rikosrekisteritietojen pyytäminen) sekä oikeudellisten vaatimusten ja sovellettavan lainsäädännön selventämisestä tai toimivaltaisten viranomaisten yhteystietoja.

Yhteistyö kolmansien maiden kanssa ja Eurojustin yhteyspisteiden kolmansissa maissa tarjoama apu on osoittautunut hyvin hyödylliseksi ja tuloksekkaaksi Eurojustin tapausten käsittelyssä. Vaikeuksia ja viivästyksiä on kuitenkin aiheutunut siitä, että (i) joihinkin kolmansiin maihin ei ole suoria suhteita, (ii) pyyntöjen toimittamisessa käytetään keskusviranomaisten sijasta diplomaattisia kanavia ja (iii) maiden oikeusjärjestelmissä on merkittäviä eroja. Nämä yhteistyöongelmat liittyvät etenkin niihin kolmansiin maihin, joiden kanssa jäsenvaltioilla ei ole kahden- tai monenvälisiä sopimuksia tai joilla ei ole yhteistyösopimusta Eurojustin kanssa.

Eurojustin ja IberRedin välinen yhteisymmärryspöytäkirja on helpottanut jäsenvaltioiden ja Latinalaisen Amerikan maiden yhteistyötä ja parantanut yhteydenpitoa. Espanjan ja Portugalin kansalliset jäsenet Eurojustissa toimivat aktiivisesti yhteyshenkilöinä tapauksissa, jotka liittyivät Latinalaisen Amerikan valtioihin. Useimmiten pyydettiin toimittamaan tietoja esimerkiksi maiden oikeudellisista vaatimuksista ja lainsäädännöstä tai oikeusapu- ja luovutuspyyntöjen täytäntöönpanon etenemisestä sekä auttamaan oikeiden viranomaisten ja yhteystahojen selvittämisessä.

Eurojustissa toimivat EU:n ulkopuolisten maiden yhteyssyyttäjät

Eurojustissa toimii yhteyssyyttäjiä Kroatista, Norjasta ja Yhdysvalloista. Yhteyssyyttäjät helpottivat tänäkin vuonna oikeudellista yhteistyötä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välillä. Kroatian yhteyssyyttäjä rekisteröi viisi korruptiorikostapausta vuonna 2012 ja osallistui kahteen koordinaatiokokoukseen. Norjan yhteyssyyttäjä rekisteröi 41 tapausta, jotka liittyivät huumausainerikoksiin, petoksiin, murhiin, ryöstöihin, ihmiskaupparikoksiin ja terrorismirikoksiin; lisäksi joukossa oli kolme lasten hyväksikäyttötapausta. Norjan yhteyssyyttäjä järjesti huumausainerikosta koskevasta tapauksesta koordinaatiokokouksen ja osallistui 10 koordinaatiokokoukseen ja yhteen JIT-ryhmään. Yhdysvaltain yhteyssyyttäjä osallistui viiteen koordinaatiokokoukseen.

Yhteyssyyttäjien oikeudellisessa yhteistyössä kohtaamat keskeiset käytännön vaikeudet liittyivät pääasiassa viivästymisiin tai laiminlyönteihin pyyntöjen täytäntöönpanossa, ongelmiin todistajien kuulemisessa videoneuvottelujen kautta, kansalaisten luovuttamiseen, datan, tietojen ja todisteiden julkisuutta ja saantia koskevien sääntöjen eroihin, toimivaltaris-

Yhdysvalloissa alettiin vuonna 2009 tutkia erittäin suunnitelmallista ja organisoitua kansainvälistä rikollisverkostoa, joka tuotti kuvia ja videoita lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja levitti niitä ympäri maailmaa. Se ylläpiti Yhdysvalloissa yksityistä sähköistä ilmoitustaulua, jonka kautta jäsenet vaihtoivat keskenään rajuja kuvia ja videoita, joissa he itse tai muut aikuiset käyttivät lapsia seksuaalisesti hyväkseen, usein hyvin väkivaltaisesti. Monet lapsista olivat jopa alle 12-vuotiaita. Tekijät pyrkivät välttämään paljastumisensa esimerkiksi käyttämällä peitenimiä, välipalvelimia, salausta ja salasanoja. Verkosto toimi monissa eri maissa, kuten Belgiassa, Kanadassa, Tanskassa, Ecuadorissa, Ranskassa, Saksassa, Unkarissa, Keniassa, Alankomaissa, Filippiineillä, Qatarissa, Serbiassa, Ruotsissa ja Sveitsissä.

Vuonna 2010 Yhdysvallat laajensi tutkintaa rekisteröimällä tapauksen Eurojustiin Yhdysvaltain ja EU:n jäsenvaltioiden tutkintatoimien koordinoimien helpottamiseksi. Tutkinnassa paljastui yhteyksiä jopa 45 maahan, ja siinä tuli esiin uusia seikkoja vielä syksyllä 2012.

tiriitoihin sekä kysymykseen siitä, kuinka syytetoimissa olisi edettävä silloin, kun tutkintaan osallistuu useita valtioita.

Hyvänä käytäntönä mainittiin mahdollisimman tiiviiden työsuhteiden luominen kansallisten jäsenten välille ja muiden yhteyssyyttäjien kanssa. Eräässä Norjan ja Yhdysvaltain välisessä tapauksessa Yhdysvaltain yhteyssyyttäjä sai välittömästi yhteyden FBI:n viranomaisiin Euroopassa ja Yhdysvalloissa pyytääkseen apua erään todistajan paikantamiseen, ja järjestelyt todistajanlausunnon saamiseksi hoitui-
vat 48 tunnissa. Eurojustin koordinaatiokokouksia pidettiin erittäin tehokkaana keinona koordinoita rikosten tutkinta- ja syytetoimia. Toinen hyvä käytäntö on pitää yhteyttä mahdollisimman varhain, jotta voidaan helpottaa nopeaa todisteiden vaihtoa ja selvittää hyvissä ajoin, kuinka tietoja hankitaan mahdollisimman tehokkaasti.

1.6 Eurojust ja toimijaverkostot

Euroopan oikeudellinen verkosto

Eurojust a participat la cea de-a 38-a reuniune pleEurojust osallistui Kööpenhaminassa Euroopan oikeudellisen verkoston (EJN) 38. yleiskokoukseen, jossa käsiteltiin JIT-ryhmiin liittyviä kysymyksiä sekä yhteistyötä JIT-ryhmien verkoston kanssa ja joukkotuhontarikoksiin, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin ja sotarikoksiin erikoistuneiden eurooppalaisten yhteyshenkilöiden verkoston (Genocide Network) kanssa. Eurojust osallistui myös Nikosiassa pidettyyn Euroopan oikeudellisen verkoston 39. yleiskokoukseen, jossa keskusteltiin eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanosta ja erityisesti suhteellisuusperiaatteesta.

Eurojust kehitti edelleen suhteitaan Euroopan oikeudelliseen verkostoon samaan tapaan kuin edellisinä vuosina.

Tanskan puheenjohtajakaudella Eurojustin ja EJN:n yhteistä työryhmää pyydettiin tarkastelemaan tarkemmin EJN:n ja Eurojustin välistä täydentävyyttä koskevaa kysymystä. EJN:n ja yhteystuomareiden ryhmä osallistui Kööpenhaminassa yhteisen työryhmän kokouksen valmisteluihin ja oli mukana laatimassa jäsenvaltioiden poliisi- ja oikeusviranomaisille osoitettua yhteistä asiakirjaa, jossa kerrottiin EJN:n ja Eurojustin työstä ja kuvailtiin kummankin organisaation palveluja. Samalla keskusteltiin Eurojustin ja EJN:n yhteisen työryhmän mahdollisesta osallistumisesta tulevan kansallisen koordinaatiojärjestelmän (ENCS) perustamiseen ja Eurojust-päätöksen 13 ja 13 a artiklan täytäntöönpanoon.

Eurojust isännöi EJN:n yhteyshenkilöiden 33. säännöllistä kokousta, 11. yhteistyövälineistä vastaavien yhteyshenkilöiden kokousta ja neljättä kansallisten yhteyshenkilöiden kokousta.

JIT-ryhmien verkosto

Eurojust ja JIT-ryhmien verkosto ovat vuodesta 2005 lähtien tehneet yhteistyötä tietoisuuden lisäämiseksi JIT-ryhmistä, niiden käytön edistämiseksi ja niitä tukevien välineiden kehittämiseksi jäsenvaltioissa.

Vuonna 2011 perustettu JIT-ryhmien verkoston sihteeristö muodostaa JIT-ryhmien toimijoille hyödyllisen koordinaatiofoorumin. Vuonna 2012 JIT-ryhmien verkoston sihteeristö jakoi jäsenvaltioiden poliisi- ja

oikeusviranomaisille sekä EU:n toimielimille ja virastoille yli 3 500 kappaletta *Eurojustin ja Europolin JIT-käsikirjan* painoversiota.

Yli 100 JIT-ryhmien toimijaa kokoontui 18. ja 19. lokakuuta 2012 kansallisten JIT-asiantuntijoiden verkoston kahdeksanteen kokoukseen. Keskusteluissa keskityttiin JIT-ryhmien arviointiin. Lisätietoja Eurojustin JIT-ryhmiin liittyvästä työstä on kohdassa 1.4.

Joukkotuhontarikoksiin, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin ja sotarikoksiin erikoistuneiden eurooppalaisten yhteyshenkilöiden verkosto

Eurojust ja joukkotuhonnan vastainen verkosto ovat tehneet vuodesta 2004 alkaen tehokasta yhteistyötä vakavien kansainvälisten rikosten rankaisematta jättämisen lopettamiseksi. Verkoston toiminta laajentui merkittävästi sen jälkeen, kun sille perustettiin sihteeristö Eurojustiin vuonna 2011. Isännöimällä joukkotuhonnan vastaisen verkoston kokoontumisia ja sihteeristöä Eurojust tarjoaa toimijoille tilaisuuden tutustua, keskustella, vaihtaa tietoja, hyviä käytäntöjä ja kokemuksia, tehdä yhteistyötä ja tarjota toisilleen apua joukkotuhontarikoksiin, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin ja sotarikoksiin syylistyneiden henkilöiden tutkinta- ja syytetoimissa.

Eurojust järjesti joukkotuhonnan vastaisen verkoston 12. ja 13. kokouksen omissa toimitiloissaan. Tilaisuuksiin kokoontui asiantuntijoita EU:n jäsenvaltioista sekä Kanadasta, Norjasta, Sveitsistä ja Yhdysvalloista, Kansainvälisestä rikostuomioistumista (ICC) ja väliaikaisista kansainvälisistä rikostuomioistuimista, Punaisen Ristin kansainvälisestä komiteasta (ICRC) ja Interpolista sekä kansalaisyhteiskunnan edustajia.

Verkoston 12. kokouksessa osallistujat keskustelivat kansallisten maahanmuuttoviranomaisten ja lainvalvonta- tai syyttäväviranomaisten välisestä yhteistyöstä Euroopan unionin alueelle tulleiden tai siellä oleskelevien epäiltyjen tunnistamisessa. Tilaisuudessa keskusteltiin myös tehokkaan tutkimuksen ja syytteen esittämisen vaatimuksista vuonna 1951 tehdyn Geneven pakolaisyleissopimuksen 1 artiklan F kohdan pohjalta.

Aiheeseen paneuduttiin tarkemmin 13. kokouksessa, johon osallistuivat Euroopan turvapaikka-asioden

tukivirasto sekä vakavien kansainvälisten rikosten todistajien, uhrien ja tekijöiden tunnistamisessa avustavia kansalaisjärjestöjä. Asiantuntijat keskustelivat myös (i) tietojen keruusta Syyrian konfliktissa tehdyistä rikoksista, (ii) asiassa *Belgia v. Senegal*, joka koski syyte- tai luovutuspakkoon liittyviä kysymyksiä, annetun Kansainvälisen tuomioistuimen tuomion lopputuloksesta ja sen vaikutuksista yhteistyöstä rikosasioissa tehtyihin yleissopimuksiin, (iii) aloitteesta uuden kansainvälisen lainsäädäntökehityksen luo-

miseksi joukkotuhontarikoksia, ihmisyyden vastaisia rikoksia ja sotarikoksia koskevalle yhteistyölle ja (iv) mahdollisuuksista perustaa JIT-ryhmiä vakavien kansainvälisten rikosten tutkintaa ja syytetoimia varten. Eurojustin asiantuntemuksesta oli kokouksesta ratkaisevaa etua.

Eurojust ja joukkotuhonnan vastainen verkosto ovat jatkaneet aktiivista yhteistyötä välineiden luomiseksi jäsenten tietojenvaihtoa varten.

Suhteet EU:n virastoihin ja kumppaneihin

2.1 Suhteet virastoihin

Euroopan parlamentti

Eurojustin puheenjohtaja esitteli kesäkuussa edellisvuoden vuosikertomuksen LIBE-valiokunnalle vakiintuneen käytäntönsä mukaisesti. Samalla vaihdettiin näkemyksiä Eurojustin tulevaisuudesta. LIBE-valiokunta ilmoitti suunnittelevansa vierailua Eurojustissa. Kesäkuussa Eurojust esitteli järjestäytyneen rikollisuuden, korruption ja rahanpesun erityisvaliokunnalle (CRIM) huomioitaan aiheesta ”Yhteistyön edistäminen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta vastaavien jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten välillä ja Eurojustin rooli”.

Eurojust antoi lausuntonsa ehdotuksesta EU:n direktiiviksi rikoshyödyn jäädyttämisestä ja konfiskoinnista Euroopan unionissa. Lausuntoon sisältyi yleiskatsaus joissakin jäsenvaltioissa kehitetyistä hyvistä käytännöistä sekä tietoa muutamien jäsenvaltioiden nykyisistä järjestelmistä, ja siinä tunnustettiin mahdollisuus soveltaa tuomioon perustumattomia väliaikaisia turvaamistoimia.

Euroopan unionin neuvosto

Eurojustia pyydettiin osallistumaan neuvoston niiden toimielinten työhön, jotka käsittelevät rikosasioihin liittyvää oikeudellista yhteistyötä. Eurojust antoi panoksensa yleisten kysymysten ja arvioinnin GENVAL-työryhmän, rikosasiayhteistyön COPEN-työryhmän ja oikeus- ja sisäasioiden sekä ulkosuhteiden JAIEX-työryhmän työhön. Lisäksi Eurojust osallistui kutsuttaessa oikeus- ja sisäasioiden ministerineuvoston sekä CATS-komitean kokouksiin.

Eurojust osallistui sisäisen turvallisuuden ja operatiivisen yhteistyön pysyvän komitean (COSI) kokouksiin ja toimintaan sekä otti kantaa rikosasioissa tehtävää operatiivista yhteistyötä koskeviin kysymyksiin oikeudellisesta näkökulmasta. Eurojust antoi tietoja EU:n sisäisen turvallisuuden strategiaa koskevaan toiseen täytäntöönpanokertomukseen ja toimitti

neuvoston asiakirjaan ”Näkemykset EU:n toimintapoliittisen syklin tehokkaasta rahoituksesta” tietoja JIT-ryhmien rahoituksesta Eurojustin varoilla. Eurojust tuki yleisesti EU:n toimintapoliittisen syklin toteutusta ja osallistui kaikkien EU:n kannalta keskeisiin rikoslajeihin liittyvien operatiivisten toimintasuunnitelmien valmisteluun.

Neuvoston työryhmille toimitettiin keskeiset tulokset ja suositukset seuraavista hankkeista: Eurojustin strateginen hanke aiheesta ”Eurojustin työn tehostaminen huumausainerikoksiin liittyvissä tapauksissa” (*Enhancing the work of Eurojust in drug trafficking cases – final results*, 11483/12), yhdessä puheenjohtajavaltio Tanskan kanssa järjestetty strateginen seminaari aiheesta ”Monialainen lähestymistapa järjestäytyneeseen rikollisuuteen: hallinto-toimet, oikeudellinen seuranta ja Eurojustin rooli” (*A Multidisciplinary Approach to Organised Crime: Administrative Measures, Judicial Follow-Up and the Role of Eurojust – Kööpenhamina 11.–13. maaliskuuta 2012 – Outcome Report*, 11298/12) ja strateginen hanke aiheesta ”Eurojustin ihmiskaupan vastainen toiminta: loppuraportti ja toimintasuunnitelma” (*Eurojust’s action against trafficking in human beings – final report and action plan*, 16947/12).

Euroopan komissio

Vuonna 2011 käytyjen neuvottelujen jälkeen Eurojust ja Euroopan komissio allekirjoittivat 20. heinäkuuta 2012 yhteisymmärryspöytäkirjan, jonka tavoitteena oli virallistaa organisaatioiden tietojenvaihto sekä tehostaa yhteistyötä molempien etuihin vaikuttavissa asioissa. Eurojustin kollegion puheenjohtaja ja hallintojohtaja tapasivat säännöllisesti Euroopan komission vastaavien yksiköiden johtajia helpottaakseen yhteydenpitoa strategisista ja budjettiasioista.

Eurojust laati vastauksen *EU:n taloudellisten etujen suojaamisesta ja syytetoimien tehostamisesta* järjestettyyn Euroopan komission julkiseen kuulemiseen. Siinä korostettiin erikoistuneen Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamiseen liittyviä oikeudellisia ja käytännön kysymyksiä, erityisesti tiiviin yhteistyön merkitystä EPPO:n ja Eurojustin välillä.

Eurojust osallistui oikeus- ja kansalaisasioista sekä perusoikeuksista vastaavan komission varapuheenjohtajan Viviane Redingin kutsusta 26. kesäkuuta 2012 jäsenvaltioiden valtakunnansyyttäjille ja joh-

taville yleisille syyttäjille järjestettyyn tapaamiseen, jossa käsiteltiin EU:n taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten syytetutkintaa.

Lokakuussa 2012 Eurojust sai kutsun osallistua ja antaa panoksensa komission ja jäsenvaltioiden asian-

tuntijoiden neuvoa-antavaan kokoukseen, jossa oli aiheena Eurojustin hallinnon uudistaminen, parlamentaarinen valvonta ja mahdolliset lisävaltuudet, kuten toimivalta tutkinnan käynnistämiseen ja sitovien päätösten antamiseen toimivaltaristiriitojen ratkaisemiseksi.

2.2 Suhteet toimijaverkostoihin

Euroopan oikeudellinen koulutusverkosto

Eurojust osallistui työhön aktiivisesti tukemalla Euroopan oikeudellisen koulutusverkoston (EJTN) vaihto-ohjelmaa. Vuoden aikana yhdeksän syyttäjää/tuomaria eri valtioista suoritti Eurojustissa kolmen kuukauden harjoittelun, jonka aikana he osallistuivat kotimaidensa (Itävalta, Belgia, Tšekki, Saksa, Espanja, Unkari, Italia, Portugali ja Slovakia) kansallisten jäsenten päivittäiseen työhön Eurojustissa. Vaihto-ohjelmissa osallistujat perehtyivät organisaation toimintaan kokonaisuutena ja oppivat ymmärtämään kansallisten jäsenten saatavilla olevien oikeudellisten välineiden käyttöä ja vaikutuksia.

Eurojust ja EJTN jatkoivat myös äskettäin käynnistettyä EJTN:n lyhyttä harjoittelijavaihto-ohjelmaa. Kolme kansallista jäsentä (Unkari, Portugali ja Espanja) otti joulukuussa lyhytaikaisia harjoittelijoita. Tässä ohjelmassa syyttäjillä/tuomareilla on tilaisuus tutustua viikon ajan kansallisten jäsenten tehtäviin ja muodostaa yleiskäsitys Eurojustin työstä.

Eurojust tuki aktiivisesti aiheesta *"Rikosasioissa tehtävä kansainvälinen oikeudellinen yhteistyö käytännössä"* järjestettyä kurssia, jossa simuloitiin eurooppalaisten pidätysmääräysten ja keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen käsittelyä. Kursseja pidettiin useissa Euroopan kaupungeissa (Bukarest, Madrid, Lissabon, Krakova, Rooma, Tartto ja Zagreb).

EU:n jäsenvaltioiden valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoa-antava ryhmä

Vuoden 2012 aikana Eurojust antoi merkittävää oikeudellista ja logistista tukea EU:n jäsenvaltioiden valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoa-antavalle ryhmälle (Consultative Forum of Prosecutors General and Directors of Public Prosecutions of the EU Member States).

Kesäkuussa Tanskan puheenjohtajakauden aikana Eurojust auttoi neuvoa-antavaa ryhmää laatimaan Euroopan komission *EU:n taloudellisten etujen suojaamisesta ja syytetoimien tehostamisesta* järjestämään julkiseen kuulemiseen yhteisen vastauksen, jossa käsiteltiin rikoslainsäädäntöjen yhdenmukaistamista ja Euroopan syyttäjänviraston perustamista. Vastaus laadittiin useiden neuvoa-antavan foorumin jäsenten toimittamien vastausten pohjalta.

Eurojustissa pidettiin joulukuussa neuvoa-antavan foorumin kokous, jonka järjesti puheenjohtajavaltio Kypros. Osallistujat keskustelivat EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavien rikosten tutkinta- ja syytetoimiin liittyvistä haasteista, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin laaditun tuoreen direktiiviehdotuksen tuomasta lisähyödyistä sekä EU:n, Eurojustin ja jäsenvaltioiden rooleista. Muita aiheita olivat PIF-rikosten määritelmät, toimivaltakysymykset, seuraamusten yhdenmukaistaminen, määrääjat sekä kaikkien näiden kysymysten vaikutukset tulevan Euroopan syyttäjänviraston perustamiseen. Lisäksi keskusteltiin jäädyttämis- ja konfiskaatiopäätöksiä koskevaan oikeudelliseen yhteistyöhön liittyvistä asioista ja erityisesti varojen takaisinsaannin esteistä, toimijoiden kokemuksista, parhaista käytännöistä ja tarpeista, nykyisten EU:n välineiden käytännön soveltamisesta sekä direktiiviluonnoksen mahdollisesta vaikutuksesta rikoshyödyn jäädyttämiseen ja konfiskointiin EU:ssa. Lisäksi osallistujat pohtivat neuvoa-antavan foorumin tulevaisuudennäkymiä. Tässä yhteydessä neuvoa-antavan foorumin jäsenet pyysivät Eurojustia jatkamaan sen toiminnan tukemista. Kokouksen tulokset toimitettiin tiedoksi asianomaisille EU:n toimielimille, joille neuvoa-antava ryhmä halusi tehdä tiettäväksi näkemyksensä käsitellyistä aiheista, ja palvelemaan vakavan rikollisuuden torjunnassa EU:n tasolla tehtävää lainsäädäntötyötä ja poliittista päätöksentekoa.

2.3 EU:n virastot ja toimielimet

Europol

Eurojustin ja Europolin toisiaan täydentävät tehtävät lisäsivät organisaatioiden operatiivista yhteistyötä, jolla oli vuoden aikana ratkaiseva merkitys Eurojustin toiminnalle.

SEUT-sopimuksen mukaan Eurojust toteuttaa koordinaatiotehtäväänsä ”jäsenvaltioiden viranomaisen ja Europolin toimittamien tietojen perusteella”. Organisaatiot pyrkivät vuoden mittaan parantamaan tietojenvaihtoaan, jotta Eurojust voisi hoitaa toimeksiantonsa täysipainoisesti.

Europol edisti Eurojustin tapausten käsittelyyn liittyvää yhteistyötä osallistumalla 85 tapauksen koordinaatiokokouksiin Eurojustissa. Suoran yhteydenpidon ja yhteistyön kehittämistä kansallisten jäsenten ja Europolin yhteystoimistojen välillä jatkettiin, ja useat kansalliset jäsenet keskustelivat ja tapasivat säännöllisesti.

Operatiivisten tietojen siirtäminen Eurojustin ja Europolin välillä suojatun tietoverkkoyhteyden kautta jatkui ennallaan, ja vuoden aikana vaihdettiin 943 sanomaa.

Tietojenvaihdossa tapahtui lisää parannuksia, kun 1. huhtikuuta 2012 tuli voimaan päivitetty yhteisymmärryspöytäkirja, jossa sovittiin suojatun tietoverkkoyhteyden perustamisesta lakisääteisenä edellytyksenä SIENA-sovelluksen käytölle tietojenvaihdossa Eurojustin kanssa. Tekniset järjestelyt ja kansallisille jäsenille ja tapausten analysointiyksikölle järjestetty koulutus SIENA-järjestelmän käytössä saatiin miltei valmiiksi vuoden loppuun mennessä. SIENA-sovelluksen käyttöä tietojenvaihtoon Europolin kanssa arvioidaan säännöllisesti sen täysimääräisen hyödyntämisen varmistamiseksi.

Eurojust osallistui edelleen 17:ään Europolin aihetietokantaan (Focal Points) (entiset analyysitietokannat) ja alkoi valmistella toteutettavuustutkimusta. Eurojustin osallistumisesta esimerkiksi islamistiterrorismiin ja kansallisiin ääriliikkeisiin liittyviin aihetietokantoihin keskustellaan edelleen.

Vuonna 2011 käynnistetty vaihto-ohjelma kummankin organisaation henkilöstölle on osoittautunut tuloksekkaaksi, ja vaihtojen ja osallistujien lukumäärä kasvaa jatkuvasti. Eurojustin ja Europolin välisiin henkilöstövaihtoihin osallistui yhteensä 44 työnteki-

jää. Eurojustissa vieraileva Europolin ryhmä osallistui vierailijoiden työtaustan ja henkilökohtaisten tarpeiden mukaan suunniteltuihin tiedotustilaisuuksiin.

Operatiivinen yhteistyö JIT-ryhmien kanssa parani, kun niitä varten kehitettiin mekanismi, jonka kautta ne voivat tiedottaa toisilleen osallistumisestaan JIT-ryhmiin.

Eurojustin puheenjohtaja, Eurojustin hallintojohtaja ja Europolin johto järjestivät 12. huhtikuuta ja 24. marraskuuta 2012 epäviralliset tapaamiset, ja tätä myönteistä aloitetta aiotaan jatkaa tulevaisuudessa. Eurojust osallistui edellisten vuosien tapaan Europolin kansallisten yksiköiden päälliköiden (HENU) kokouksiin.

OLAF

Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) on Eurojustin etuoikeutettu yhteistyökumppani kaikissa petoksissa, korruption rikoksissa ja muihin EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavissa rikoksissa koskevissa tapauksissa. Eurojust käynnisti vuonna 2012 viisi tapausta, joihin OLAF osallistui, ja yksi vuonna 2010 Eurojustin käsiteltäväksi rekisteröity tapaus toimitettiin OLAFille. OLAF osallistui myös viiteen koordinaatiokokoukseen.

Eurojustin ja OLAFin yhteisryhmät tapasivat vuoden mittaan säännöllisesti operatiivisen yhteistyön lujittamiseksi käsittelyssä olevissa tapauksissa ja keskustellakseen tarkemmin molempien etuihin vaikuttavista kysymyksistä. Yhteisissä kokouksissa aloitettiin keskustelut mahdollisen Eurojustin ja OLAFin välisen henkilöstövaihto-ohjelman käynnistämisestä.

Eurojust osallistui marraskuussa OLAFin kymmenenteen petostentorjunnasta vastaavien syyttäjäviranomaisten konferenssiin sekä kesäkuussa Luxemburgin yliopiston OLAFin tuella järjestämään konferenssiin, jossa keskusteltiin suunnitelmista Euroopan syyttäjänviraston perustamiseksi EU:n laitimien prosessioikeudellisten mallisääntöjen pohjalta (*A blueprint for the European Public Prosecutor's Office? EU model rules of criminal procedure*). Eurojust ja OLAF tehostivat vuoden aikana toimiaan yhteistyön lujittamiseksi tapausten käsittelyssä ja ilmaisivat sitoutuvansa käynnistämään yhteistyön heti koordinaatiotarpeen ilmetessä riippumatta siitä, onko kyseessä kahden- vai monenvälinen tapaus. Yhteistä ta-

pausluettelo seurataan ja päivitetään säännöllisesti, ja lisäksi sovittiin yhteisen arvioinnin laatimisesta loppuun käsitellyistä tapauksista, joihin molemmat organisaatiot ovat osallistuneet.

Vuoden aikana päästiin periaatesopimukseen Eurojustin ja OLAFin edustajien ”yhteiseen toimeksiantoon” perustuvasta lähestymistavasta tapauksissa, joissa hallinnollinen tutkinta edellyttää oikeudellisia jatkotoimia.

Uuden OLAF-asetuksen odotetaan helpottavan merkittävästi Eurojustin ja OLAFin tulevaa yhteistyötä, koska siihen sisältyy nimenomainen viittaus asiaan kuuluvien tietojen toimittamiseen Eurojustille.

Frontex

Eurojust ja EU:n jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtiva virasto (Frontex) jatkoi neuvotteluja päästäkseen sopimukseen uudesta välineestä, jolla kannustettaisiin ja edistettäisiin organisaatioiden välistä yhteistyötä ja tuettaisiin niiden

yhteisiä toimia rajat ylittävän rikollisuuden torjumiseksi.

Frontex siirtyi oikeus- ja sisäasioiden virastojen johtajien puheenjohtajaksi Eurojustin tilalle. Eurojust osallistui oikeus- ja sisäasioiden virastojen monenvälistä yhteistyötä koskeviin toimiin ja oikeus- ja sisäasioiden virastojen johtajien vuosikokoukseen, joka pidettiin Frontexissa 3. joulukuuta 2012.

CEPOL

Eurojust tuki edelleen Euroopan poliisiakatemian (CEPOL) työtä ja osallistui CEPOLin ihmiskaupparikoksia käsittelevän verkko-oppimiskokonaisuuden kehittämiseen, EU:n lainvalvontaviranomaisille ja oikeudellisen yhteistyön virastoille tarkoitettuun CEPOLin verkkoseminaariin sekä JIT-ryhmien rahoitusta koskevan koulutuksen tarjoamiseen. Tulevan yhteistyön edistämiseksi CEPOLin ja Eurojustin välillä järjestettiin kokous, jossa käsiteltiin Europolin yhteisen koulutusohjelman kehittämistä, ja Europoliin perustettiin aiheetta käsittelevä sisäinen työryhmä.

2.4 Suhteet kolmansiin maihin ja EU:n ulkopuolisiin organisaatioihin

Eurojust toimitti joulukuussa Eurojustin ja Liechtensteinin ruhtinaskunnan välisen yhteistyösopimuksen luonnoksen EU:n neuvoston hyväksyttäväksi ja ilmoitti neuvostolle suunnitelmistaan aloittaa viralliset neuvottelut yhteistyösopimuksen tekemiseksi Moldovan tasavallan kanssa. Yhteistyösopimusten neuvottelemisen Venäjän federaation ja Ukrainan kanssa asetettiin uudelleen tavoitteiksi. Lisäksi jatkettiin tunnusteluja yhteistyösopimusneuvottelujen aloittamiseksi Albanian, Bosnian ja Hertsegovinan, Kap Verden, Israelin, Montenegron, Serbian ja Turkin kanssa. Tavoitteeksi otettiin neuvotella mahdollisimman pian yhteistyösopimukset myös Latinalaisen Amerikan maiden ja erityisesti Brasilian, Kolumbian ja Meksikon kanssa. Eurojust lisäsi Tunisian kolmansissa maissa toimivien yhteyspisteidensä verkostoon. Eurojust ja Interpol aloittivat neuvottelut yhteisymmärryspöytäkirjan tekemisestä.

Kyproksen pääkaupungissa Limassolissa järjestettiin 4. ja 5. lokakuuta 2012 strateginen seminaari aiheesta ”EU:n jäsenvaltioiden ja EU:n eteläisten naapu-

rimaiden välinen oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa”. Tämän Algerian, Egyptin, Israelin, Jordanian, Libanonin, Libyan, Marokon, Palestiinan viranomaisen ja Tunisian kanssa tehtävää yhteistyötä käsitelleen seminaarin järjestivät Eurojust, EU:n puheenjohtajavaltio Kypros, Kyproksen yleinen syyttäväviranomainen ja Euroopan komissio. Tilaisuudessa tarkasteltiin oikeudellisen yhteistyön eri aloilla havaittuja parhaita käytäntöjä ja vaikeuksia, mahdollisia jatkotoimia yhteistyön lujittamiseksi sekä Eurojustin yhteyshenkilöiden nimittämistä EU:n eteläisiin naapurivaltioihin.

Eurojustissa pidettiin 25. ja 26. lokakuuta 2012 seminaari, jossa käsiteltiin EU:n ja Yhdysvaltain välillä tehtyjen keskinäistä oikeusapua ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien sopimusten täytäntöönpanoa (*Workshop on the Application of the Mutual Legal Assistance and Extradition Agreements between the European Union and the United States of America*) ja jonka Eurojust ja Yhdysvallat järjestivät puheenjohtajavaltio Kyproksen, neuvoston pääsihteerin ja Euroopan komission avustuksella.

Seminaarissa käsiteltiin luovutusten ja keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen täytäntöönpanossa kohtattuja vaikeuksia sekä konfiskointiin ja varojen takaisinsaantiin, verkkorikosten tutkintaan ja sähköisen todisteiden vaihtoon liittyviä kysymyksiä.

Eurojust tuki edelleen Balkanin maissa käynnistettyjä aloitteita, kuten Euroopan komission hanketta

”Järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta: syyttäjaverkoston lujittaminen”.

Eurojustin käsittelemistä tapauksista, joihin osallistui kolmansiä maita, sekä Eurojustissa toimivien EU:n ulkopuolisten maiden yhteyssyyttäjien roolista on lisätietoja kohdassa 1.5.

Eurojust-päätös ja tulevaisuus

3.1 Eurojustin vahvistamista koskevan päätöksen täytäntöönpano

Eurojust-päätöksen täytäntöönpano edellytti lainsäädännöllisiä muutoksia 20 maassa kesäkuuhun 2011 mennessä. Vuoden 2012 loppuun mennessä vain 12 jäsenvaltiota oli pannut Eurojust-päätöksen kokonaan täytäntöön (7 lainsäädännöllä ja 5 hallinnollisilla määräyksillä), neljä valtiota oli pannut sen täytäntöön osittain, ja 11 maan toimittamien tietojen mukaan ne eivät olleet vielä aloittaneet päätöksen täytäntöönpanoa.

Eurojust sai valmiiksi useita Eurojust-päätöksen sisäistä täytäntöönpanoa koskevia hankkeita. Vuonna 2011 käyttöön otettu päivystysjärjestelmä (OCC) toimii nyt täydellä teholla, ja Eurojust on jäsenvaltioiden oikeus- ja poliisiviranomaisten tavoitettavissa 24/7-periaatteella ilmaisen kansainvälisen puhelinnumeron kautta.

Eurojust jatkoi tapaustenhallintajärjestelmänsä (CMS) kehittämistä ja paransi 13 artiklan mukaiseen tietojenvaihtoon tarkoitettua pdf-älylomaketta. Lomake otettiin käyttöön vuonna 2011 helpottamaan tietojen siirtämistä jäsenneytyssä muodossa toimijoilta Eurojustiin, ja sitä parannettiin käyttäjien pyynnöstä vuonna 2012 versiolla 2.0, joka voidaan syöttää lähes automaattisesti CMS-järjestelmään.

Yksi merkittävimmistä kehitysaskelista vuonna 2012 oli Eurojustin kansallisen koordinaatiojärjestelmän (ENCS) toteuttamisen edistyminen jäsenvaltioissa. Eurojust jatkoi työtä teknisen yhteyden perustamiseksi jäsenvaltioissa olevien ENCS:n jäsenten ja Eurojustin tapaustenhallintajärjestelmän välille, jotta palvelu vastaisi paremmin käyttäjien tarpeita ja tietojen siirto olisi turvallisempaa ja vaivattomampaa. Yhteys parantaa lyhyellä aikavälillä merkittävästi

sähköpostiyhteyden turvallisuutta ja mahdollistaa pitkällä aikavälillä jäsenvaltioissa olevien ENCS:n jäsenten liittämisen CMS-järjestelmään. Yhteydet Bulgariaan ja Romaniaan ovat jo valmiita. Muiden jäsenvaltioiden yhteydet valmistuvat pian.

ECNS-järjestelmän kansallisten yhteyshenkilöiden ensimmäinen kokous pidettiin Eurojustissa 12. marraskuuta 2012. Sen tavoitteena oli virittää keskustelua ja jakaa parhaita käytäntöjä ja kokemuksia. Kokouksessa keskityttiin ENCS-järjestelmän perustamisen edistymiseen ja toimintaan jäsenvaltioissa, Eurojust-päätöksen 13 artiklan mukaiseen tietojenvaihtoon, Eurojustin pdf-älylomakkeen käyttöön 13 artiklan mukaisten tietojen toimittamisessa, Eurojustin 13 a artiklan perusteella antamaan palautteeseen sekä ENCS-järjestelmän ja Eurojustin tapaustenhallintajärjestelmän välille luotavan teknisen yhteyden edistymiseen. Eurojustin kehittämä *fiche suédoise* lomake, jolla toimitetaan yleistietoja ENCS-järjestelmän täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa, otettiin käyttöön Ruotsin puheenjohtajakaudella vuonna 2008, ja sitä on päivitetty säännöllisesti.

Useat jäsenvaltiot ilmoittavat perustaneensa ENCS-järjestelmän, mutta siitä on toistaiseksi vain vähän käytännön kokemuksia. Joissakin jäsenvaltioissa ENCS-järjestelmä on perustettu tiukasti Eurojust-päätöksen 12 artiklaan pitäytyen (järjestelmään on otettu jäseniä vain Eurojust-päätöksessä mainituista ryhmistä). Muutamat maat ovat valinneet laajemman lähestymistavan ja ottaneet ENCS-järjestelmään tai kutsuneet ENCS-kokouksiin edustajia myös sellaisista virastoista, joita Eurojust-päätöksen 12 artiklassa ei mainita, kuten poliisin talousrikosasiantuntijoita sekä OLAFin ja Europolin yhteyshenkilöitä.

3.2 Kuudes keskinäinen arviointikierros Eurojust-päätöksen ja Euroopan oikeudellista verkostoa koskevan päätöksen täytäntöönpanosta ja toiminnasta jäsenvaltioissa

Neuvoston yleisten kysymysten ja arvioinnin GENVAL-työryhmä päätti kesäkuussa 2011, että kuudennella keskinäisellä arviointikierroksella keskitytään Eurojust-päätöksen ja Euroopan oikeudellista verkostoa koskevan päätöksen käytännön täytäntöönpanoon ja toimintaan jäsenvaltioissa.

Kaikki jäsenvaltiot arvioidaan kolmen vuoden aikana (2012–2014). Kun jäsenvaltiot ovat toimittaneet kirjallisen vastauksensa neuvoston kyselylomakkeeseen, kolmesta muiden jäsenvaltioiden asiantuntijasta ja komission, Eurojustin ja Europolin tarkkailijoista koostuva arviointiryhmä tekee arviointikäynnin

kuhunkin jäsenvaltioon. Myös Eurojustille lähetettiin erityinen kyselylomake, jonka vastaukset arviointiryhmät ottavat huomioon käydessään jäsenvaltioissa.

Vuoden 2012 aikana tehtiin arvioinnit Ruotsista, Liettuasta, Belgiasta, Virosta, Slovakiasta, Tanskasta, Suomesta, Unkarista ja Itävaltasta. Jäsenvaltioihin tekemiensä käyntien jälkeen asiantuntijat laativat – tarkkailijoiden avustuksella – kirjalliset arviointiraportit, jotka perustuivat jäsenvaltioiden kyselyvastauksiin ja arviointikäynneillä tehtyihin havaintoihin. Lopulliset raportit toimitetaan tiedoksi GENVAL-työryhmälle.

3.3 Eurojustin tulevaisuutta suunnitteleva työryhmä

Eurojustin tulevaisuutta suunnitteleva työryhmä pohdi ja työsti Eurojustin uudistamista SEUT-sopimuksen 85 artiklan mukaisesti sekä SEUT-sopimuksen 86 artiklassa tarkoitetun Euroopan syyttäjänviraston perustamista Eurojustin pohjalta.

Eurojust sai valmiiksi alustavat näkemyksensä tulevasta toimintarakenteestaan, jonka perustana ovat

hyvän hallinnon periaate ja organisaation operatiivisen työn riippumattomuus kansallisista jäsenistä, ja toimitti Euroopan komissiolle selvityksensä mahdollisista hallintomalleista. Toinen Eurojustin laatima selvitys koski Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien osallistumista sen toiminnan arviointiin.

3.4 Eurojustin kymmenvuotiskonferenssi - operatiiviset saavutukset ja tulevat haasteet

Eurojust järjesti marraskuussa Eurooppaoikeuden akatemian (ERA) tuella kymmenvuotiskonferenssin ”*Ten years of Eurojust, operational achievements and future challenges*”, jossa keskusteltiin Eurojustille viime vuosikymmenen aikana kertyneestä asiantunteemuksesta ja sen tulevista toimintanäkymistä vakavien rikosten tutkinnan koordinoinnissa. Konferenssiin

kokoontui rikosoikeudellisista asioista vastaavien EU:n toimielinten ja virastojen edustajia, jäsenvaltioiden edustajia, kansallisia oikeusviranomaisia, akateemisia asiantuntijoita sekä nykyisiä ja entisiä kansallisia jäseniä. Sen yhteydessä Eurojustissa järjestettiin ensimmäisen kerran myös yleisölle avoin tapahtuma.

Osallistujat vahvistivat, että koordinaatiokokouksia, koordinaatiokeskuksia ja JIT-ryhmille tarjottua tukea pidetään tehokkaina välineinä, joilla voidaan poistaa vakavien rajat ylittävien rikosten tutkinta- ja syyte-toimissa ilmeneviä ongelmia.

Osallistujat korostivat, että sisäisen organisaatiorakenteen uudistamisen ja parlamentaarisen valvonnan järjestämisen ohella olisi parannettava Eurojustin operatiivista tehokkuutta tutkinta- ja syytetoimien koordinoinnissa ja mahdollisesti annettava sille tulevaisuudessa valtuudet käynnistää tutkintatoimia ja ratkaista toimivaltaristiriitoja.

SEUT-sopimuksen 86 artiklan tapauksessa korostettiin tarvetta luoda Eurojustin, Euroopan syyttäjänvi-

raston ja muiden alan toimijoiden, kuten OLAFin ja Europolin välille yhtenäinen toimintakehys ja tiivis työyhteys, jotta ne voisivat entistä tehokkaammin edistää yhteisiä tavoitteitaan, kuten ehkäistä EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavia petoksia.

Osallistujat olivat yksimielisiä siitä, että tulevan Euroopan syyttäjänviraston olisi pohjauduttava jo olemassa oleviin rakenteisiin, kokemukseen ja asiantuntemukseen ja että siitä olisi tultava osa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella toimivaa yhtenäistä järjestelmää. He olivat myös samaa mieltä siitä, että Eurojustilla on keskeinen asema tulevassa Euroopan syyttäjänvirastossa ja suhteissa jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden kansallisiin oikeusviranomaisiin.

Hallinnollinen kehitys

4.1 Hallinnollinen kehitys

Vuotuinen työohjelma ja yksikkökohtaiset toimintasuunnitelmat ovat keskeinen osa Eurojustin strategista suunnittelu- ja ohjelmasykliä ja muodostavat Eurojustin toimintoperusteisen budjetin perustan. Työt tuloksekkaasti suunnittelun, kustannustehokkaan budjetoinnin ja tulosjohtamisen mahdollistavien välineiden parantamiseksi ovat käynnissä.

Vuonna 2012 Eurojustin suunniteltua toimintaa oli toteuttamassa 274 työntekijää, joilla on säännöllinen työpaikka Eurojustin toimipaikassa Haagissa. Henkilöstöön kuului 45 Eurojustiin lähetettyä syyttäjää, tuomaria tai vastaavaa toimivaltaa käyttävää poliisia eri jäsenvaltioista, 12 kansallista asiantuntijaa ja 217 muuta toimihenkilöä. Eurojustin talousarvio vuodeksi 2012 oli 32 967 000 euroa; talousarviosta toteutui 98 prosenttia.

Euroopan komission ja Eurojustin välisen yhteisymmärryspöytäkirjan perusteella järjestettiin useita johdon kokouksia sekä säännöllistä tietojenvaihtoa ja kuulemisia komission edustajien, Eurojustin hallintojohtajan ja yksikönpäälliköiden välillä. Vuoropuhelun lisäämisestä on ollut molemminpuolista etua varsinkin taloudellisesti tiukkojen ajanjaksoina ja myös Eurojustia koskevista uusista säädöksistä käydyissä keskusteluissa.

Eurojust osallistui strategista suunnittelua koskeviin asiantuntijakokouksiin osana oikeus- ja sisäasioiden virastojen toimintaa. Lisäksi Eurojust kuuli

muita virastoja vuotuisesta työohjelmastaan vuodeksi 2014.

Eurojust edistyi organisaatiouudistushankkeessaan (Organisational Structure Review), johon sisältyi Eurojustin siirtyminen asteittain uuteen hallintorakenteeseen. Siirtymäprosessissa noudatettiin palvelukseenottosuunnitelmaa, joka toteutettiin sisäisillä ja ulkoisilla henkilöstövalintamenettelyillä. Osana siirtymäprosessia järjestettiin useita valintamenettelyjä, joissa muun muassa valittiin operatiivisen tuen yksikölle uusi päällikkö.

Eurojustin viestintästrategian täytäntöönpanoa koskeva toimintasuunnitelma, jonka kollegio hyväksyi lokakuussa 2012, sisältää useita toimia suhteiden lujittamiseksi EU:n kumppaniorganisaatioihin, sidosryhmiin ja mediaan. Siinä otetaan käyttöön tapausselostusten tietokanta, jolla pyritään lisäämään Eurojustin tapausten käsittelyn näkyvyyttä. Eurojustin uusi verkkosivusto avattiin helmikuussa 2012 organisaation kymmenvuotisjuhlien yhteydessä.

Vuoden 2012 alussa Eurojust ja isäntävaltio valitsivat kilpailutuksen perusteella urakoitsijan suunnittelemaan Eurojustin uusia toimitiloja ja jatkoivat uusien toimitilojen käyttövaatimusten ja lopullisen ulkoasun määrittelyä, joka on määrä saada päätökseen viimeistään vuoden 2013 lopussa. Suunnittelun aikataulun mukaan Eurojustin uudet toimitilat valmistuvat vuoden 2015 loppuun mennessä.

4.2 Eurojustin asiakirjojen julkisuus

Eurojustin asiakirjoihin tutustumista koskevia pyyntöjä tuli aiempaa enemmän, yhteensä 17 alkuperäistä pyyntöä ja yksi uudistettu pyyntö. Alkuperäisistä pyynnöistä 14 osoitettiin suoraan Eurojustille, ja kolmessa tapauksessa Eurojustia konsultoitiin kolmantena osapuolena muiden kansallisten ja kansainvälisten organisaatioiden saatua asiakirjapyyntöjä.

Pyyntöjä, jotka eivät liittyneet tapauksiin, tuli kahdeksan, ja niistä seitsemän hyväksyttiin. Yksi pyyntö hylättiin osittain, koska asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaiseminen olisi vaarantanut yleisen turvallisuuden, vakavien rikosten torjunnan tehostamiseen

liittyvien Eurojustin tehtävien hoitamisen ja salassapitovelvollisuutta koskevien määräysten noudattamisen (päätös Eurojustin asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen hyväksymisestä, 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäinen, viides ja seitsemäs luetelmakohta).

Tapauksiin liittyneistä kuudesta pyynnöstä yksi hyväksyttiin osittain; joitakin pyydytyistä asiakirjoista (tai niiden osia) kieltäydyttiin luovuttamasta, koska tietojen ilmaiseminen olisi vahingoittanut henkilöiden yksityisyyttä ja koskemattomuutta ja Eurojustin päätöksentekoprosessia (päätös Eurojustin asiakirjo-

jen julkisuutta koskevien sääntöjen hyväksymisestä, 4 artiklan 1 kohdan b alakohta ja 4 artiklan 3 kohta). Eräässä toisessa tapauksessa pyydetty asiakirjat eivät olleet enää Eurojustin hallussa. Loput neljä tapauksiin liittyviin asiakirjoihin tutustumista koskevaa pyyntöä hylättiin, koska niiden paljastaminen olisi vahingoittanut sellaista yleisen edun suojaa, joka

koskee vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseen liittyvien Eurojustin tehtävien suorittamista ja Eurojustin avustamia kansallisia tutkinta- ja syytetöitä, sekä salassapitovelvollisuuteen liittyvien määräysten noudattamista (päättös Eurojustin asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen hyväksymisestä, 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan viides, kuudes ja seitse-

Eurojustin yksiköiden päälliköt

Vasemmalta oikealle: turvallisuuspäällikkö Jacques Vos, tiedottaja Joannes Thuy, tietosuojavastaava Diana Alonso Blas, kollegion sihteeri Carla Garcia Bello, tapausanalyysipäällikkö Alinde Verhaag, yhteisten tutkintaryhmien verkoston sihteeristön koordinaattori Anna Baldan, hallintojohtaja Klaus Rackwitz, oikeudellisen yksikön päällikkö Catherine Deboyser, tietohallintopäällikkö Jon Broughton, talouspäällikkö Mike Moulder, henkilöstöpäällikkö Linda Scotts, joukkotuhonnan vastaisen verkoston koordinaattori Matevž Pezdirc, EJN:n sihteeri Fatima Martins

Eurojustin hallinto vuonna 2013

mäs luetelmakohta), henkilöiden koskemattomuutta (päättös Eurojustin asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen hyväksymisestä, 4 artiklan 1 kohdan b alakohta) ja/tai Eurojustin päätöksentekomenettelyä (päättös Eurojustin asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen hyväksymisestä, 4 artiklan 3 kohta).

Loput kolme pyyntöä liittyivät rikosasioihin tai yleensä rikosten tutkintatoimiin, mutta ne joko eivät liittyneet Eurojustin tehtävään tai liittyivät tapauksiin, joiden käsittelyyn Eurojust ei ollut osallistunut. Näissä tapauksissa Eurojust ilmoitti, ettei asiakirjoja ollut saatavilla.

Neuvoston päätelmien seuranta

Neuvosto (YOS) vahvisti 6. kesäkuuta 2012 Eurojustin kymmenennettä vuosikertomusta koskevat päätelmät (10360/12). Edellisten vuosien tapaan Eurojust raportoi neuvoston päätelmien täytäntöönpanosta. Seuraavassa taulukossa mainitaan vuosikertomuksen kohdat, joissa on lisätietoja Eurojustin toiminnan osaluista, joista neuvosto esitti suosituksia.

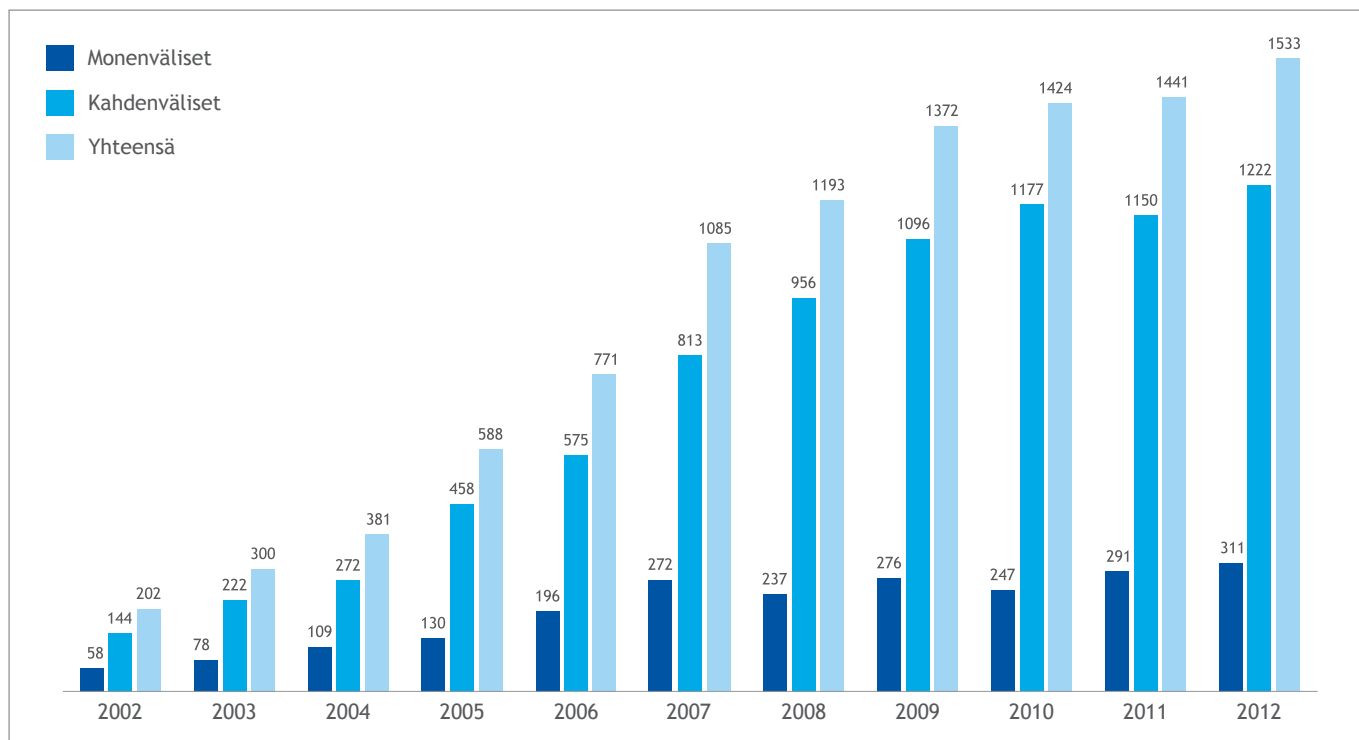
Neuvoston suositukset	Seuranta
Lisätään videoneuvotteluja.	Lukuja ei toistaiseksi ole saatavilla, mutta kansalliset jäsenet ovat käyttäneet aiempaa useammin videoneuvottelulaitteita koordinaatiokokouksissa, koordinaatiokeskuksissa ja kotimaidensa viranomaisten kanssa pitämässään kokouksissa.
Kehitetään koordinaatiokeskusten käyttöä ja raportoidaan keskusten käytöstä käytännössä ja sen merkityksestä tutkimusten toteuttamisen kannalta.	Vuonna 2012 järjestettiin seitsemän koordinaatiokeskusta. Ks. kohta 1.4.
Tuetaan edelleen JIT-ryhmien perustamista ja käyttöönottoa parhaiden käytäntöjen kehittämiseksi ja tietojen vaihtamiseksi oikeudellisista tekemuksista ja tapausten tuloksista.	Eurojust osallistui 47 JIT-ryhmän perustamiseen ja rahoitti 62:ta ryhmää vuonna 2012. Ks. kohdat 1.4 ja 1.6 (JIT-ryhmien verkosto).
Otetaan Europol jatkossakin mukaan tapausten koordinaatioprosessiin.	Europol osallistui Eurojustin koordinaatiokokouksiin 85 tapauksessa. Ks. kohta 2.3.
Raportoidaan Eurojust-päätöksen 7 artiklan 3 kohdan soveltamisesta eurooppalaisten pidätysmääräysten tapauksessa.	Ks. kohta 1.2.
Parannetaan Eurojustin valmiuksia raportoida ongelmista, ratkaisuihin ja kehityssuunnitelmista rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä.	Ks. kohta 1.
Raportoidaan pdf-lomakkeen käytöstä tietojen käsittelyssä Eurojust-päätöksen 13 artiklan mukaisesti ja täsmennetään tietojenvaihdon laajuus.	Tätä varten on kehitetty sähköinen lomake. Sen viimeisin versio mahdollistaa tietojen automaattisen syötön asianhallintajärjestelmään. Ks. kohta 3.1.
Huolehditaan siitä, että E-POC IV hanke saatetaan oikea-aikaisesti päätökseen.	Hanke päättyi 29. ja 30. maaliskuuta 2012 Noordwijkissa Alankomaissa pidettyyn loppukonferenssiin.
Saatetaan täytäntöönpanoprosessi päätökseen ja toteutetaan turvallinen yhteys, joka mahdollistaa jäsenvaltioitasolla pääsyn Eurojustin asianhallintajärjestelmään.	Jäsenvaltioista 11 ei ole vielä pannut päätöstä täytäntöön. Ks. kohta 3.1 (turvallinen yhteys asianhallintajärjestelmään kansallisella tasolla).
Raportoidaan 13 a artiklan täytäntöönpanosta kansallisille viranomaisille annettujen tietojen ja palautteen osalta.	Palautetta on annettu vuosikertomuksessa ja vakavia rikoksia (huume-, ihmiskaupparikokset) koskevista strategisista raporteista, myös yhteyksien selvitys- ja ristiviittausanalyysissä ja vaihtamalla tietoja koordinaatiokokouksissa. Ks. kohta 3.1.

Liite: Rikoslajiin liittyvät tilastot vuodelta 2012

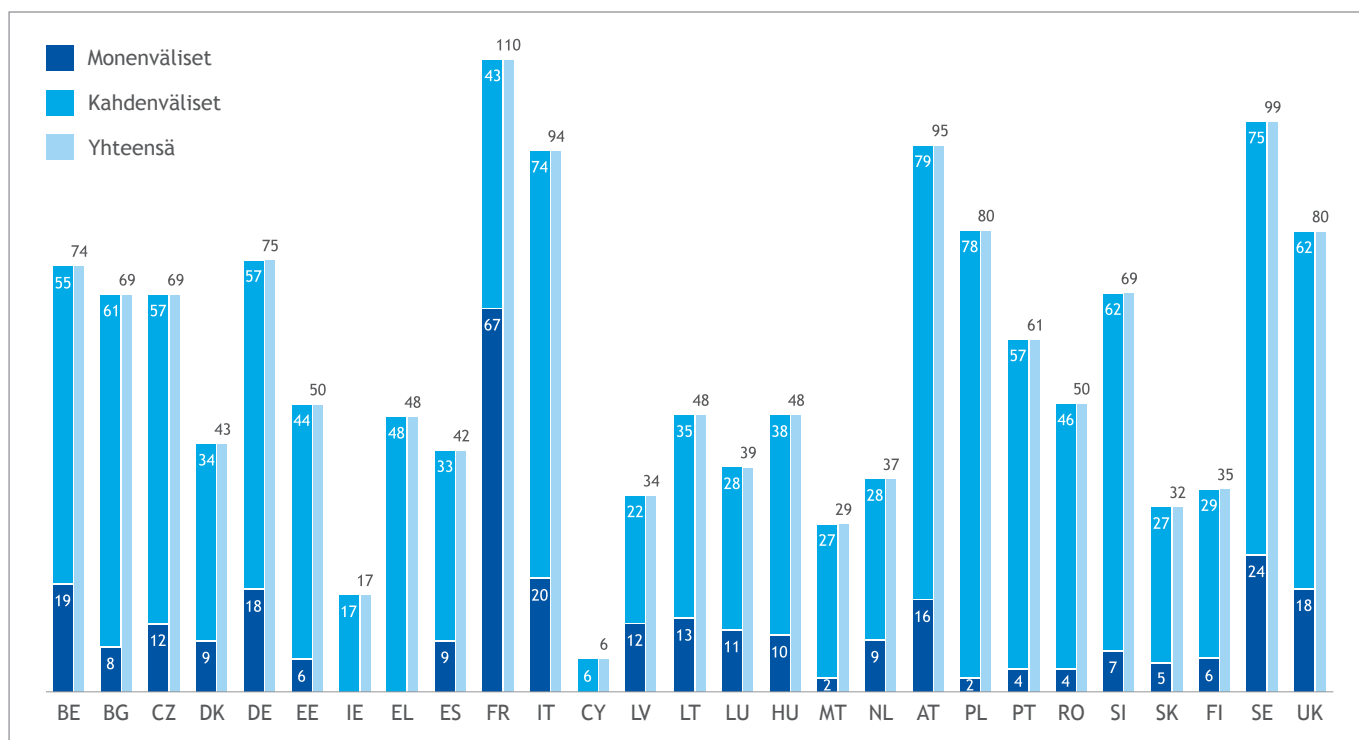
Taulukko 1 - Tapausten määrän kehitys 2002-2012

Vuonna 2012 Eurojustissa rekisteröitiin 1 533 tapausta. Niiden tapausten määrä, joissa jäsenvaltiot ovat pyytäneet Eurojustia avustamaan, on noussut vuodesta 2002 lähtien. Noin 20 prosenttiin tapauksista osallistui vähintään kolme jäsenvaltiota.

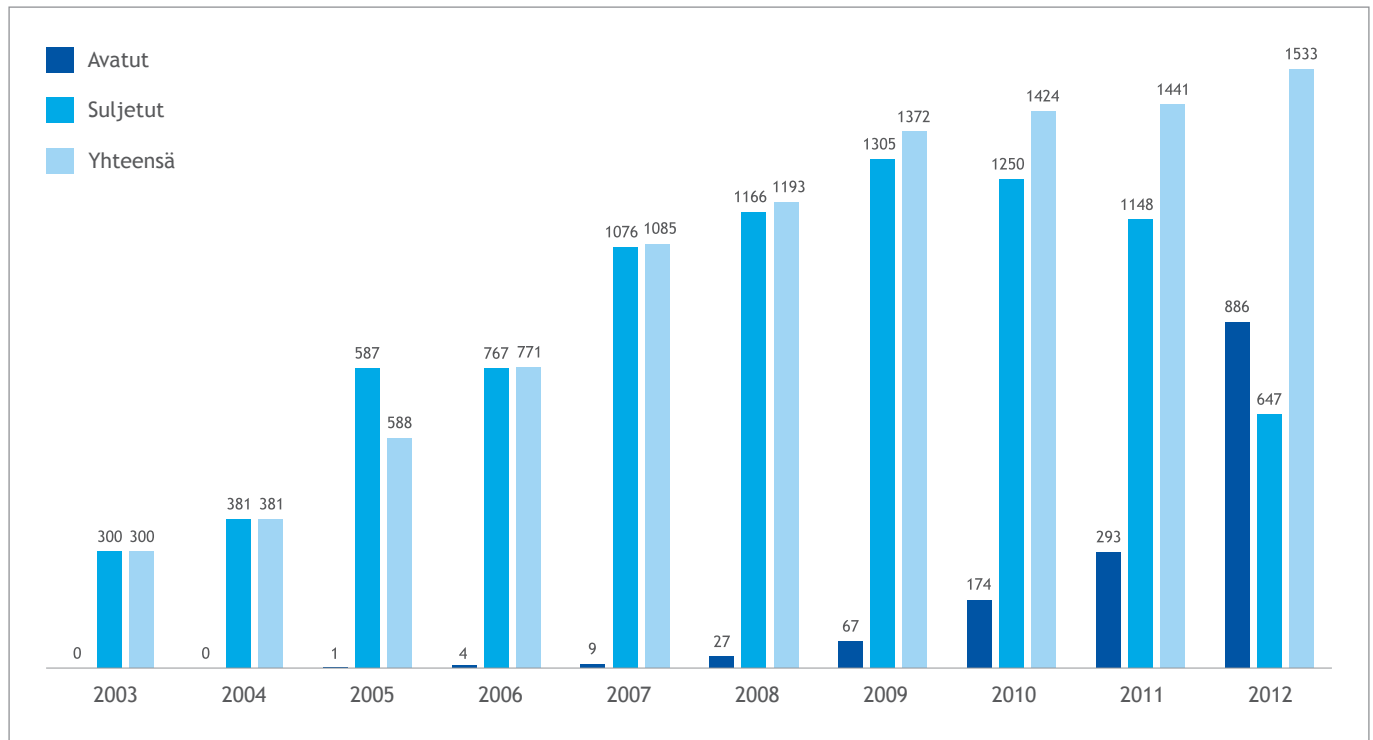
Taulukko 2 - Kahdenväliset/monenväliset tapaukset 2012

Taulukossa esitetään kansallisten jäsenten rekisteröimien kahden- ja monenvälisten tapausten määrät vuonna 2012. Kahdenvälisyys ei tarkoita, että tapauksessa olisi kyse lievemmästä rikoksesta tai että Eurojustilta tarvittaisiin vähäisempää osallistumista. Eurojustissa kahdenvälisenä käsiteltävä tapaus voi olla jäsenvaltiossa monenvälinen.

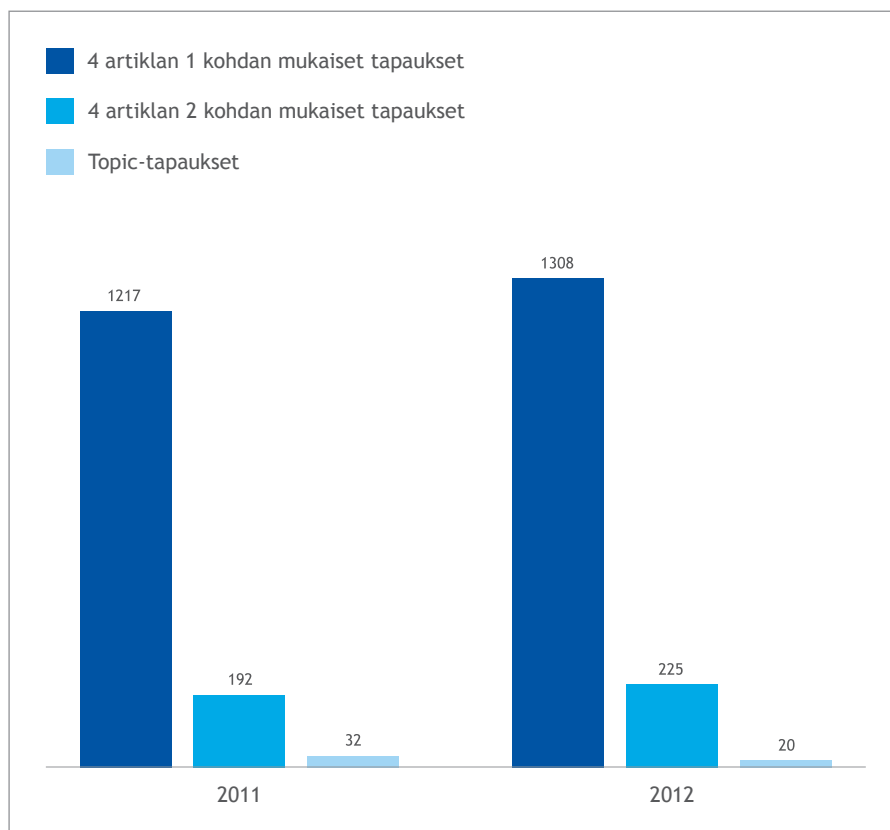

Taulukko 3 - Avatut ja suljetut tapaukset 2003-2012

Kansallisen jäsenten työmäärään vaikuttavat paitsi vuoden aikana rekisteröidyt tapaukset myös edellisiltä vuosilta jatkuvat tapaukset. Eurojustilla on edellisiltä vuosilta (2003–2010) käsittelyssä yhteensä 575 tapaus-
ta, joissa edelleen tarvitaan Eurojustin tukea ja apua.

Taulukko 4 - Tapausten luokittelu

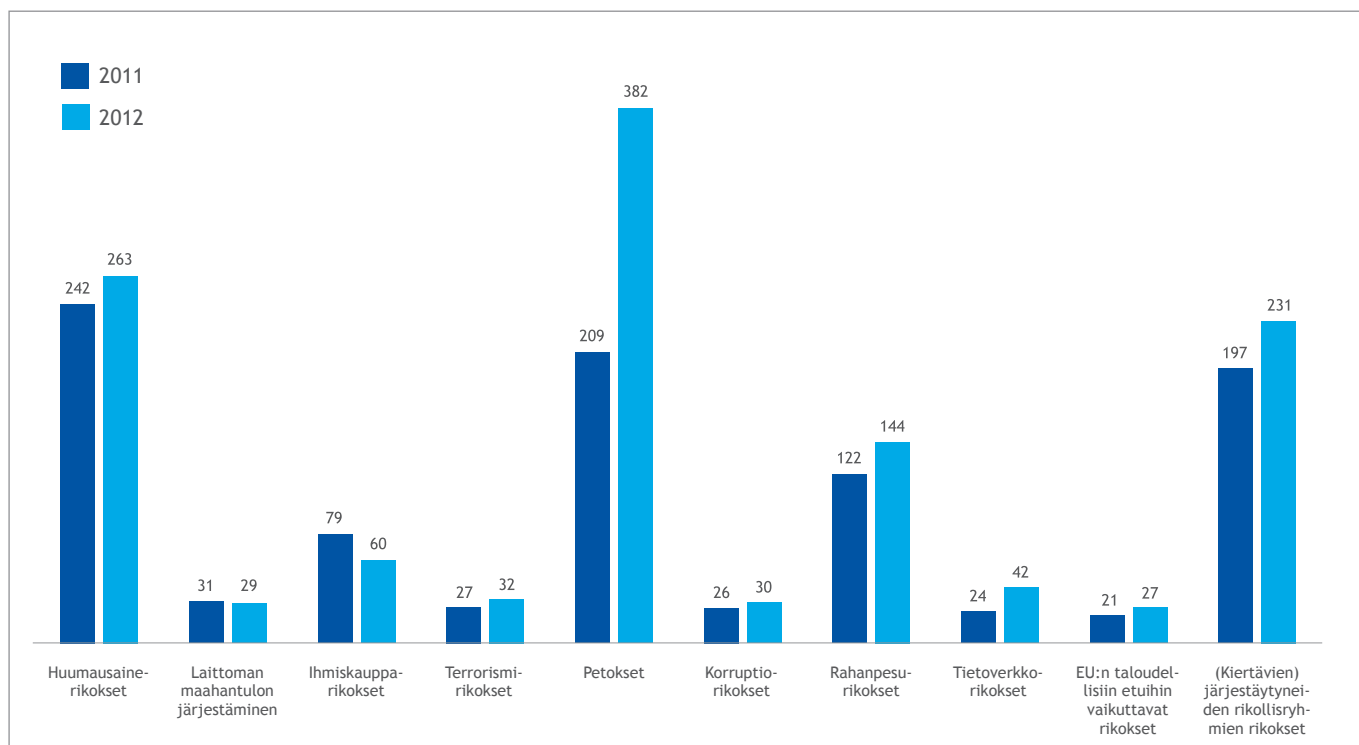

Eurojust-päätöksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti Eurojustin yleinen toimivalta käsittää ne rikollisuuden lajit ja rikokset, joiden osalta Eurojustilla on kulloinkin toimivalta, sekä muut rikokset, jotka on tehty edellä mainittujen rikosten yhteydessä. Muiden rikoslajien osalta Eurojust voi lisäksi tavoitteidensa mukaisesti ja jäsenvaltioiden toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä avustaa tutkinta- ja syytetoimissa 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat lisäksi esittää Eurojustille esimerkiksi kansallista lainsäädäntöä tai menettelytapaa koskevia yleisiä tiedusteluja, jotka eivät välttämättä liity meillä olevaan operatiiviseen toimintaan (ns. topic-tapaukset).

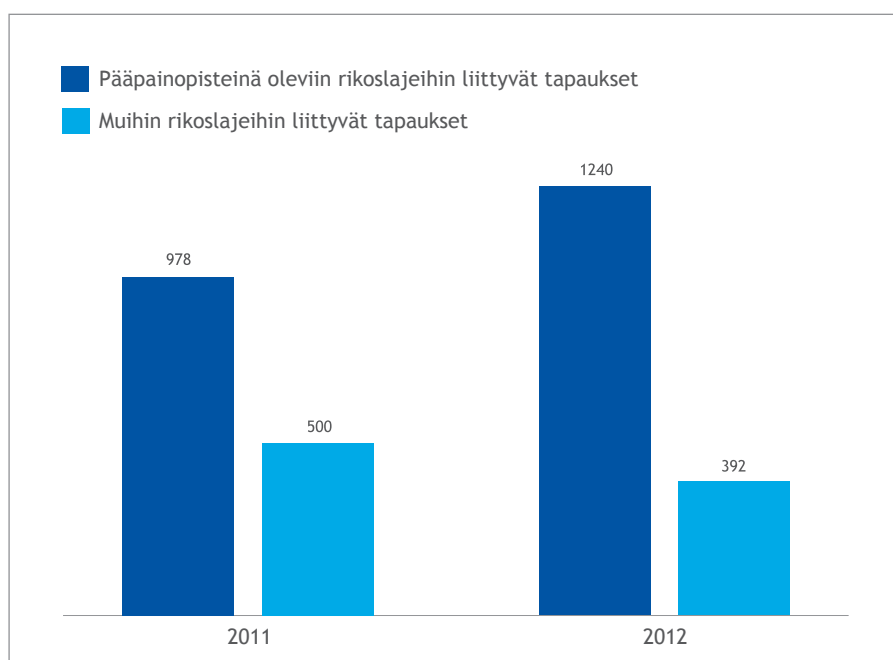
Taulukko 5 - Painopisteinä olevat rikoslajit Eurojustin käsittelemissä tapauksissa

Eurojustin operatiiviset pääpainopisteet vuosiksi 2012–2013 ovat huumausainerikokset, ihmiskaupparikokset (THB), terrorismirikokset, petokset, korruptiorikokset, rahanpesurikokset, tietoverkkorikokset ja muut järjestäytyneiden rikollisryhmien lailliseen talouteen kohdistamat teot.

Kuviossa esitetään, miten usein Eurojustin rekisteröimissä tapauksissa oli kyse pääpainopisteinä olevista rikoslajeista vuosina 2011 ja 2012. Yksittäisessä tapauksessa voi olla kyse useammasta kuin yhdestä rikoslajista. Lisätietoja eri rikoslajeista on ensimmäisessä luvussa.

Taulukko 6 - Pääpainopistealueiden mukaiset rikoslajit ja muut rikoslajit Eurojustin käsittelemissä tapauksissa

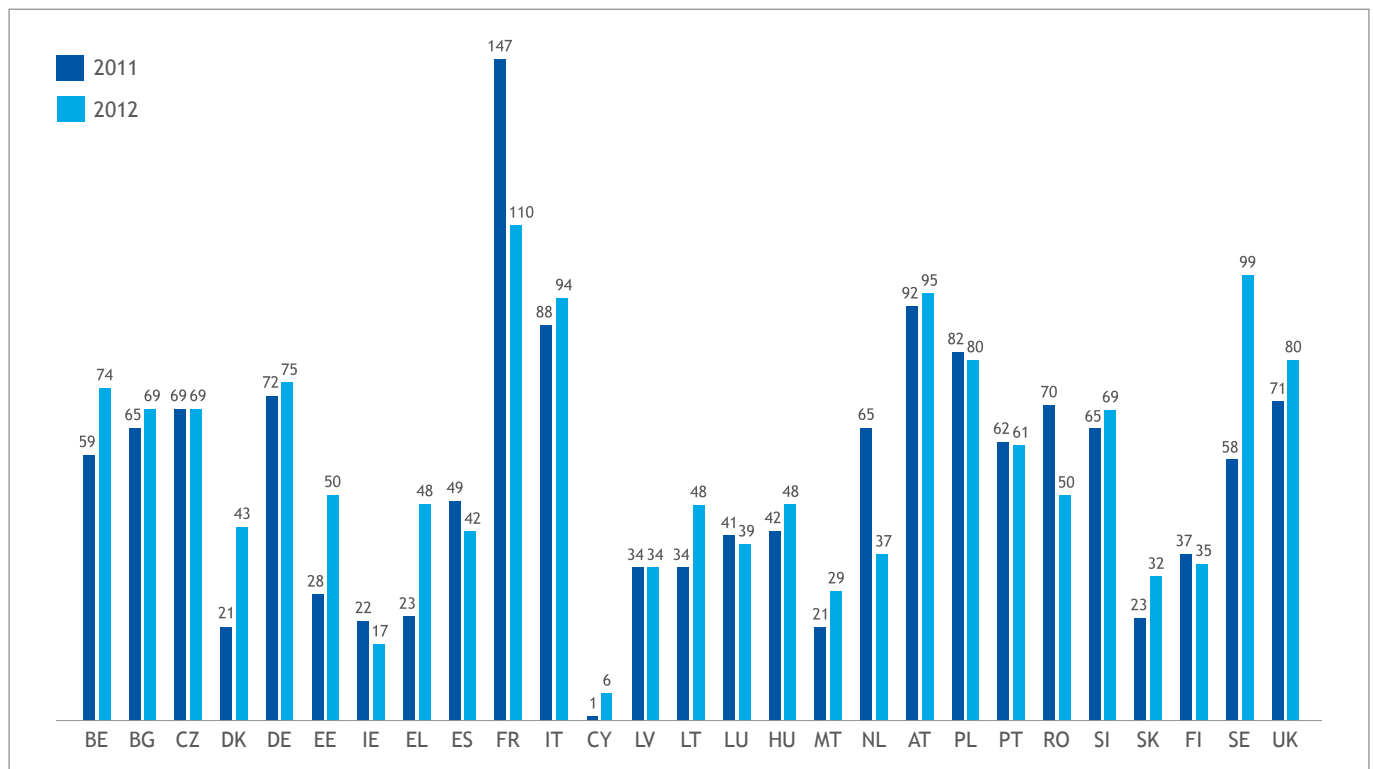

Eurojustin operatiiviset pääpainopisteet 2012–2013 ovat huumausainerikokset, laittoman maahantulon järjestäminen, ihmiskaupparikokset (THB), terrorismirikokset, petokset, korruptiorikokset, rahanpesurikokset, tietoverkkorikokset, Euroopan unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset ja muut järjestäytyneiden rikollisryhmien lailliseen talouteen kohdistamat teot.

Kuviossa esitetään, miten usein Eurojustissa rekisteröidyissä tapauksissa oli kyse pääpainopisteinä olevista rikoslajeista ja muista rikoslajeista vuosina 2011 ja 2012. Yksittäisessä tapauksessa voi olla kyse useammasta kuin yhdestä rikoslajista.

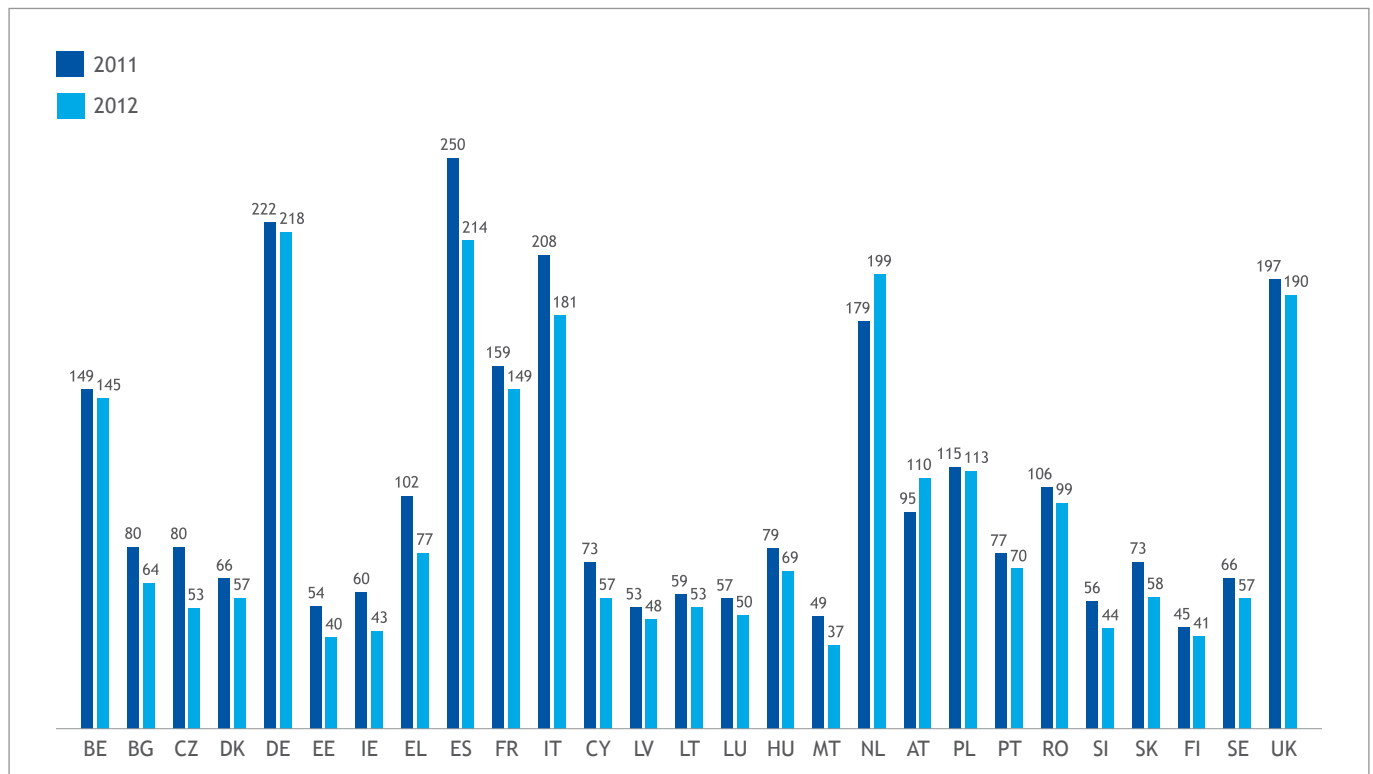
Taulukko 7 - Eurojustin käsittelemät tapaukset, pyyntöjä esittäneet maat

Kuviossa esitetään maat, jotka ovat pyytäneet Eurojustin apua vuosina 2011 ja 2012 ja esitettyjen pyyntöjen määrät.

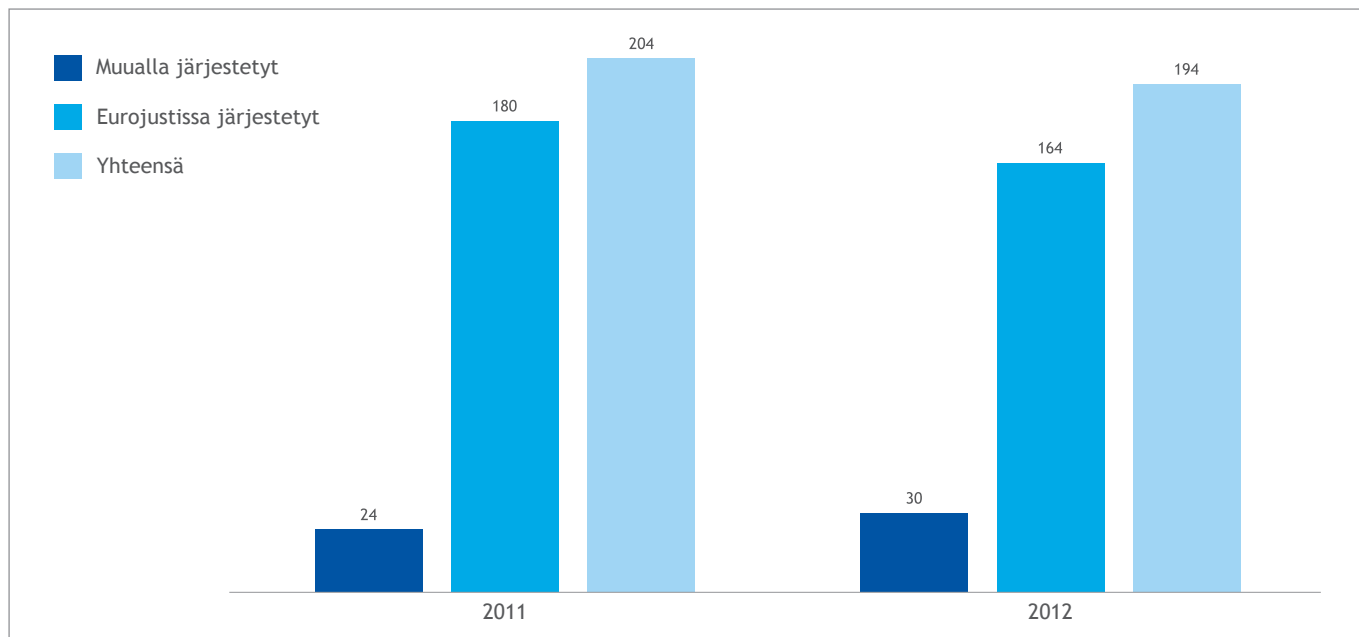
Taulukko 8 - Eurojustin käsittelemät tapaukset, pyyntöjä vastaanottaneet maat

Kuviossa esitetään jäsenvaltioiden viranomaisille Eurojustin kautta esitettyjen pyyntöjen määrät vuosina 2011 ja 2012.

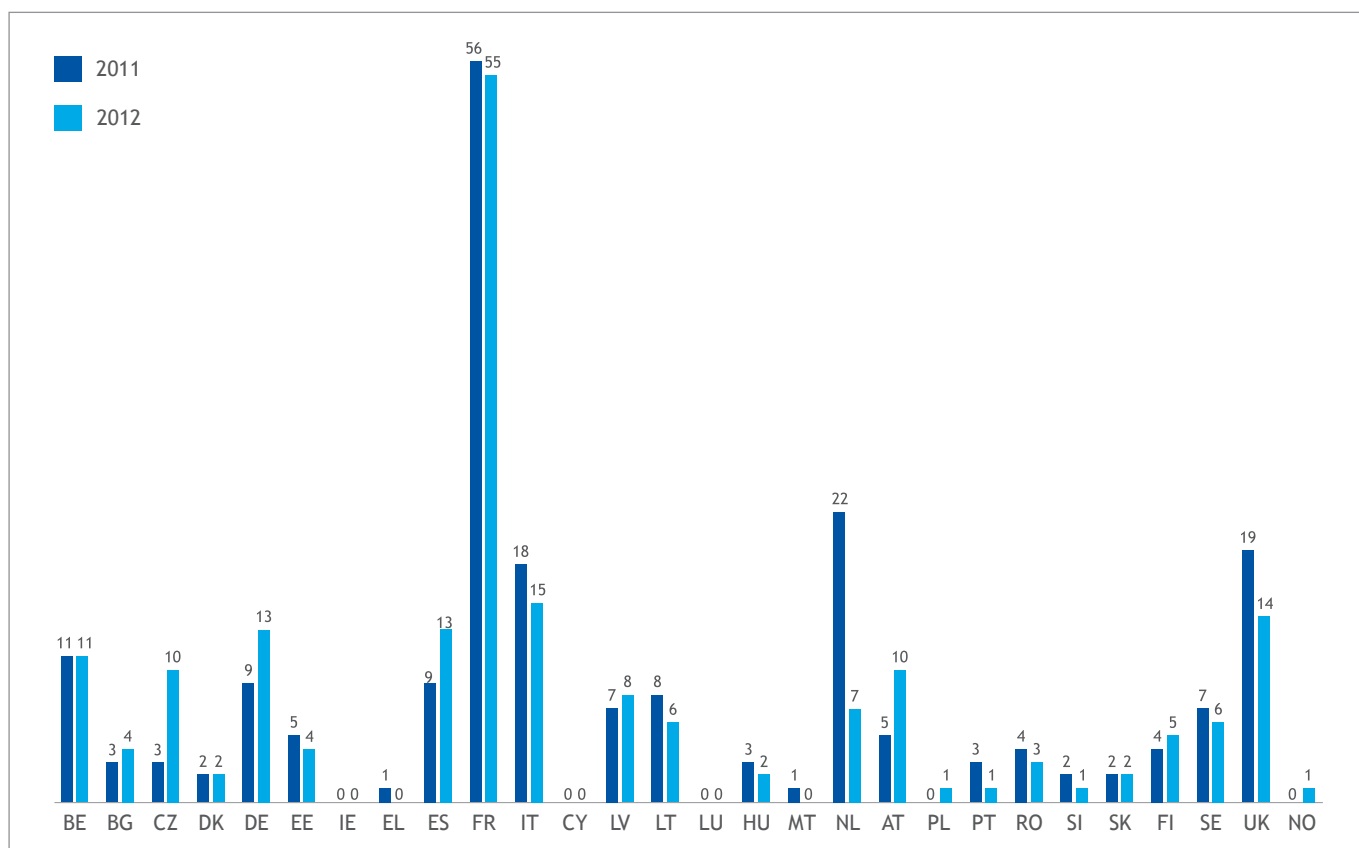
Taulukko 9 - Koordinaatiokokouksissa käsiteltyjen tapausten määrä

Kuviossa esitetään niiden tapausten määrä, jotka edellyttivät koordinaatiokokouksen järjestämistä. Koordinaatiokokoukset järjestetään yleensä Eurojustin tiloissa Haagissa. Tietyin ehdoin Eurojustin koordinaatiokokous voidaan järjestää myös jäsenvaltiossa tai kolmannessa valtiossa.

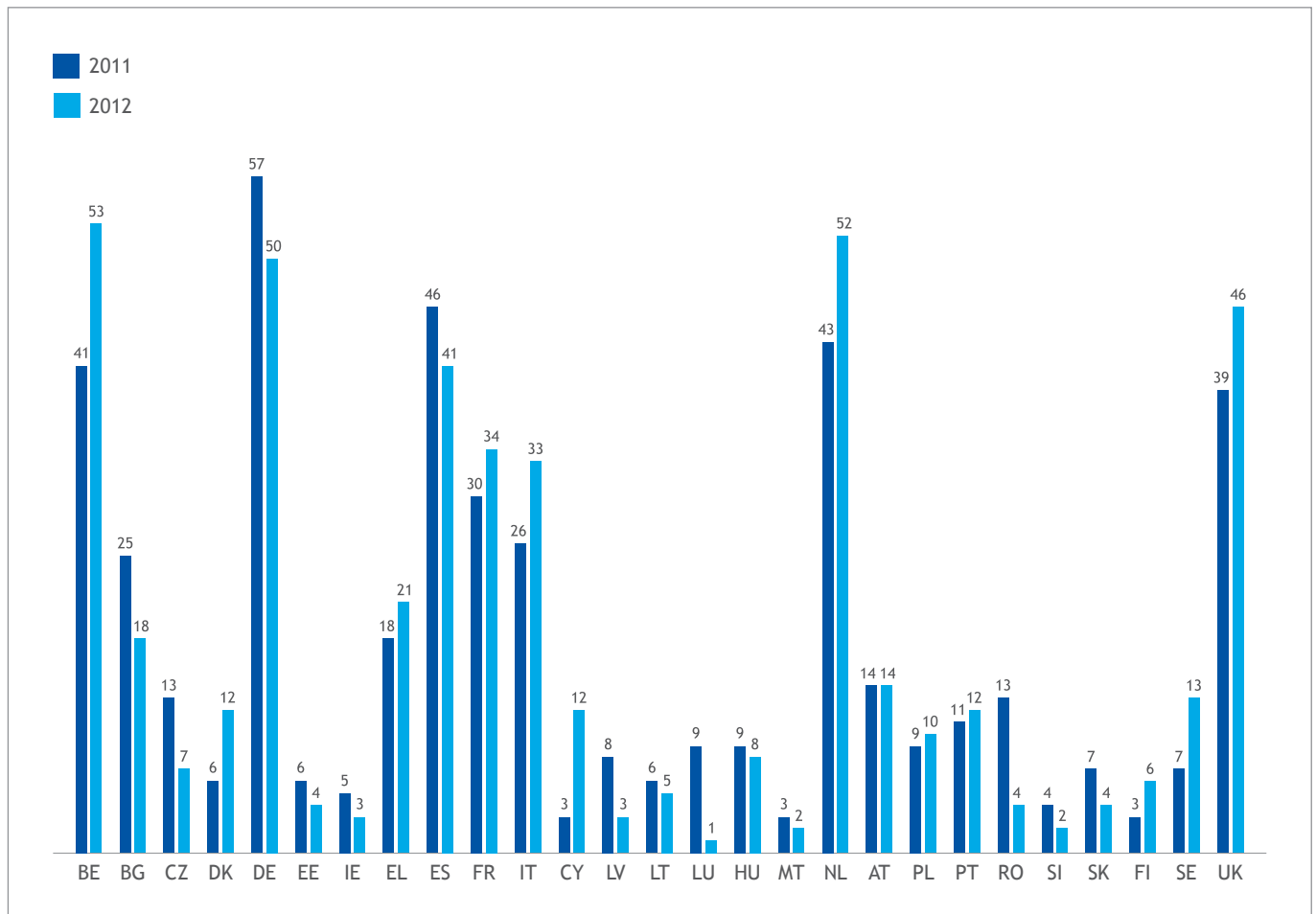
Taulukko 10 - Koordinaatiokokoukset, pyyntöjä esittäneet maat

Kuviossa esitetään niiden tapausten määrä, joiden käsittelyn yhteydessä Eurojust on järjestänyt koordinaatiokokouksia jäsenvaltion tai kolmannen maan pyydettyä Eurojustin apua.

Taulukko 11 - Koordinaatiokokoukset, pyyntöjä vastaanottaneet maat

Luvut esittävät kansallisten viranomaisten osallistumista Eurojustin koordinaatiokokouksiin tapauksissa, joissa on tarvittu koordinaatio ja kyseisiltä viranomaisilta on pyydetty apua.

© 2013 Eurojust

Kaikki oikeudet pidätetään. Tätä julkaisua tai sen osia ei saa jäljentää tai käyttää missään muodossa tai tarkoituksessa graafisesti, sähköisesti tai mekaanisesti eikä valokopioida, tallentaa, nauhoittaa tai siirtää tietojärjestelmämuotoon ilman Eurojustin lupaa.

Toimittajat:

Deborah de Jonge, Jacalyn Birk

Ulkoasun suunnittelu/DTP-taitto:

Michèle Wilks-Speer

Valokuvat:

Michel Mees, Joannes Thuy, Leen De Zutter

EUROJUST

Maanweg 174, 2516 AB The Hague, Netherlands

Phone: +31 70 412 5000 - E-mail: info@eurojust.europa.eu - Website: www.eurojust.europa.eu